

^KÜRD xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır Heydər Əliyev

DIPLOMAT

№ 36 (548) 24 - 30 Sentyabr, İlön sal. il 2023
Ji meha şubatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik İctimai-siyasi qəzet
Rojnama heftename civakî û sîyasî

Qiyməti: 40 qəpik
Hêjaye:

Bilirsən, nə etmiş kürdlər bir zaman? Qurtarmış İslamı çox ağır dardan!

Qədim Avropanın xaçpərəstləri, Yüz illər sındırmış göy məscidləri.

Müsəlman keçmişin öyrənsə əgər, Kürdün dərgahına daim baş əvər.

Səbāhəddīn Eləglu

Səh. 2

Prezident İlham Əliyev Zəngilan şəhərində 160 yerlik uşaq bağçasının təməlini qoyub

Səh. 2

Serok Barzanî: Damezirandina Dengê Kurdistanê şoreşek û xaleke werçerxanê bû

Səh. 4

ALLAH VƏTƏN SEVGİSİ İLƏ ƏVƏZOLUNMAZ ŞAİRİMİZ NƏRİMAN ƏYYUBA QƏNİ QƏNİ RƏHMƏT ETSİN, MƏKƏNİ CƏNNƏT OLSUN

Səh. 3

Bökür Barzanî: Dengê Kurdistanê platforma şoreşê, Pêşmergeyên qehreman û gelê Kurdistanê bû

Səh. 14

Bökür Barzanî: Dengê Kurdistanê platforma şoreşê, Pêşmergeyên qehreman û gelê Kurdistanê bû

Səh. 17

Bafil Talebanî: Em dê li Kurdistanê yekîti û azadiyê biparêzin

Səh. 2

Nêçîrvan Barzanî beşdarî kongreya YNKyê bû: 'Hêz û hebûna me di yekîtiyê de ye'

Prezident İlham Əliyev Heydər Əliyev Fondu tərəfindən inşa edilən Zəngilan şəhər məscidində görülən işlərlə tanış olub

Başkan Barzanî'den 'Kürdistan Bağımsızlık Referandumu' mesajı

Zəngəzurun Hacısamlı camaatı

ŞƏRƏF XAN BİDLİSİNİN "ŞƏRƏFNAMƏ" ƏSƏRİ KÜRD XALQININ TARİXİ MƏNBƏYİ KİMİ

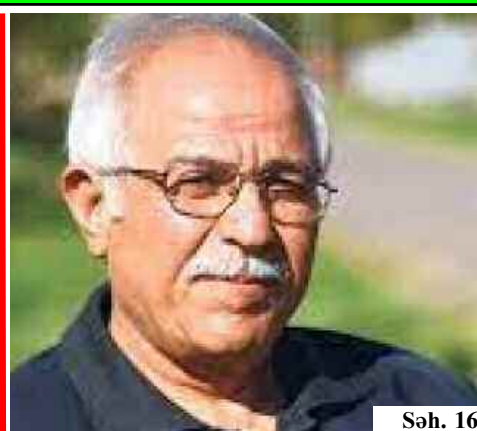
Heseke: Di navbera artêşa Sûriyeyê û Hêzên Parastina Nîştîmanî de çi diqewime?

Mûsa Anter 31 sal berê wek îro hat qetilkirin

Səh. 6

Azərbaycanın sovetləşməsi və Qarabağın qara günləri

Səh. 16

Kurd divê ji encama Refêrandûma Kurdistanê re xwedî derkevin

Səh. 18

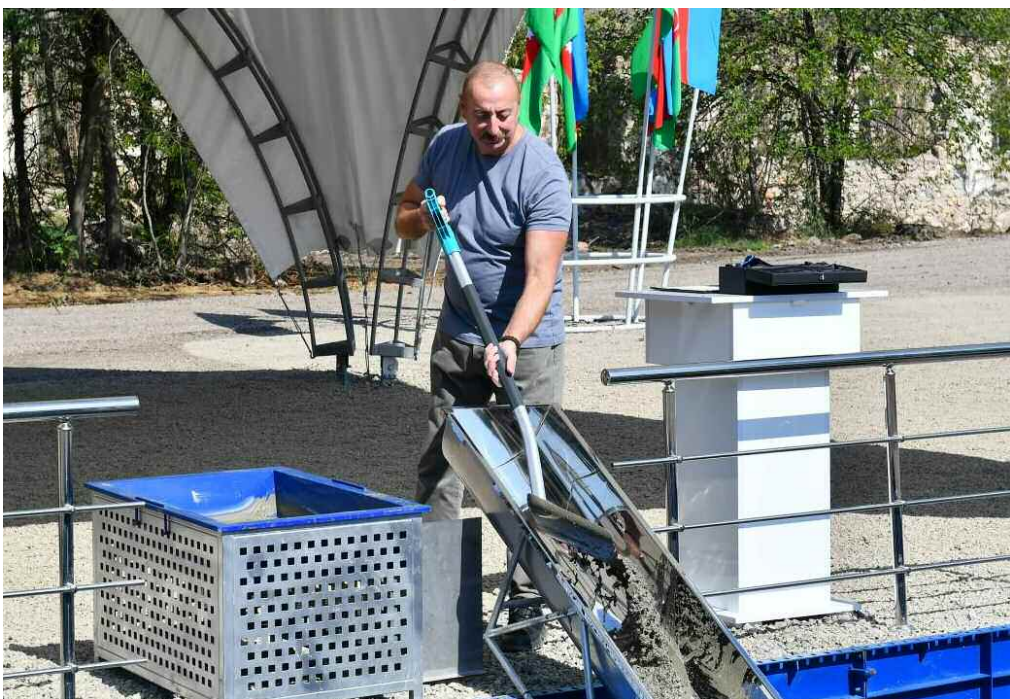
Referandûm guhertineke erênî ya dîrokê ye

Səh. 17

Mezlûm Ebdî: Em dixwazin bi awayekî yasaî bibin beşek ji hêza berevaniya Sûriyê...

Prezident İlham Əliyev Zəngilan şəhərində 160 yerlik uşaq bağçasının təməlini qoyub

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 28-də Zəngilan şəhərində 160 yerlik uşaq bağçasının təməlini qoyub. Dövlətimizin başçısına görülmək işlər barədə məlumat verildi.

Bildirildi ki, uşaq bağçası bir hektar ərazidə inşa olunacaq. Məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin ikimərtəbəli binasında qrup, inzibati, texniki və tibb otaqları, idman və musiqi zalları, mətbəx, camaşırxana yaradılacaq. Burada uşaqların

rahatlığı, ilkin biliklərə yiyələnmələri və əylənmələri üçün hər cür şərait təmin ediləcək.

Bağçanın heyətində oyun meydançaları salınacaq, avtodayanacaq və digər zəruri infrastruktur yaradılacaq.

Prezident İlham Əliyev uşaq bağçasının təməlini qoydu.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda uşaqların təlim-tərbiyəsinə, sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinə, vətənpərvər ruhda və sağlam

yetişmələrinə daim xüsusi diqqət yetirilir. Bu məsələ işğaldan azad olunan ərazilərdə də diqqət mərkəzində saxlanılır. Hər cür şəraitə malik uşaq bağçalarının inşası Azərbaycan dövlətinin gələcəyimiz olan uşaqlarla bağlı bütün məsələlərə xüsusi həssaslıqla yanaşdığını bir daha sübut edir. İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə bu cür müəssisələrin yaradılması bərpa edilən şəhər və kəndlərimizin simasına da əlavə rəng qatır.

Prezident İlham Əliyev Heydər Əliyev Fondu tərəfindən inşa edilən Zəngilan şəhər məscidində görülən işlərlə tanış olub

Sentyabrın 28-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Heydər Əliyev Fondu tərəfindən inşa edilən Zəngilan şəhər məscidində görülən işlərlə tanış olub.

Dövlətimizin başçısına məsciddə görülən işlər barədə məlumat verildi.

Qeyd edək ki, Ermənistanın torpaqlarımızı işğal altında saxladığı illərdə Zəngilan rayonunda da tarixi, dini, mədəniyyət abidələrimiz erməni vandalizminə məruz qalıb, dağıdılıb, təhqir edilib. İşğal dövründə Zəngilan

şəhərindəki məsciddən tövlə kimi istifadə olunub. İşğal altındakı ərazilərimiz azad edildikdən sonra Qarabağdakı tarixi, dini və mədəniyyət abidələrinin bərpası layihələri çərçivəsində Zəngilan məscidində də bərpa-tikinti işləri başlanılıb. Heydər Əliyev Fondu tərəfindən təşkil olunan yerli və xarici ekspertlərdən ibarət işçi qrupu məscidin mövcud binasını qiymətləndirib, binanın konservasiyası və bərpasına, o cümlədən bu ərazidə yeni məscidin tikilməsinə qərar verilib.

Zəngilanda inşa olunan

məscidin təməli Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən 2021-ci il aprelin 26-da qoyulub.

Ötən müddətdə yeni məscidin layihəsi işlənilib və tikintiyə başlanılıb. Məscidin inşası "Paşa Holding" MMC-nin dəstəyi ilə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən həyata keçirilib.

Hazırda məscidin daxili interyerində işlər davam etdirilir, o cümlədən ərazidə abadlaşdırma işləri aparılır. Layihənin 2024-cü ilin aprelində başa çatdırılması nəzərdə tutulur.

Serok Barzanî: Damezirandina Dengê Kurdistanê şoreşek û xaleke werçerxanê bû

Serok Mesûd Barzanî bi boneya 60emîn salvegera damezrandina Dengê Kurdistanê ragihand, "Damezrandina Dengê Kurdistanê şoreşek û xaleke werçerxane bû ji bo gihandina dengê gelê me yê rewa." Serok Barzanî di peyama xwe ragi-

gelê me yê rewa û di heman demê de bû çavkaniya İlham û zelaliyê ji bo şoreşger, Pêşmergeyên qehreman, rêxistinên hizbî û hemû pêkhatayên gelê Kurdistanê û roleke bibandor di gihandina peyama şoreşê bo tevahiya Kurdistanê, herêmê û cihanê de lîst.

hand, "Bi boneya şestemîn salvegera damezrandina Dengê Kurdistanê, pîrozbahiyê li rêveber û xebatkarên Dengê Kurdistanê û hemû têkoşerên ku di dema borî de bûne dengê şoreş û têkoşîna gelê Kurdistanê, dikim." Serok Barzanî dibêje: "Damezirandina Dengê Kurdistanê şoreşek û xaleke werçerxanê bû ji bo gihandina dengê

Serok Barzanî got jî: "Rola Dengê Kurdistanê di qonaxên cuda yên şoreşê de her tim di bîranîna me de dimîne. Hêvîdar im niha jî bi henaseke nû û bi teknîk û rêbazên nû, li ser parastina mafên gelê Kurdistanê û parastina resenî, çand, pêkviyana û niştimanperweriyê di nav gelê Kurd de berdewam be.

Nerîna Azad

Nêçîrvan Barzanî beşdarî kongreya YNKyê bû: 'Hêz û hebûna me di yekîtiyê de ye'

Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî, li Silêmaniyê beşdarî Kongreya Pêncemîn a Yekîtiya Niştimaniya Kurdistanê (YNK) bû.

Nêçîrvan Barzanî, li vê derê axaftinek

ku divê di nava partiyên Kurdan de yekîtiyê hebe û got: "Divê aliyên siyasî nakokîyan bidin aliyekî û hemû bi hev re bi yekdengî li Bexdayê bin. Divê em hemû ji bo parastina Herêma Kurdistanê bixebitin."

pêşkêr kir û got, "Ez hêvîdar im ku encamên vên kongreyê ji bo Îraq û Herêma Kurdistanê baş bin."

Serokê Herêma Kurdistanê, bal kişand girîngiya yekîtiya Kurdan û got, "Hêz û hebûna me tevan di yekîtiyê de ye, berovajiyê vê yekê dê xisarê bide Herêma Kurdistanê." Nêçîrvan Barzanî, ji ber ku beşdarî kongreya YNKyê bûye kêfxweşiya xwe wiha anî zimên:

"Ez kêfxweş im ku beşdarî kongreya YNKyê bûme, ez hemû endam û kadroyên YNKyê pîroz dikim."

Nêçîrvan Barzanî amaje pê kir ku YNK yadigara Mam Celal e û "Divê xebatên xwe li gorî rêzaba Mam Celal bidomîne." Nêçîrvan Barzanî got ku YNK û PDK du hêzên damezirînerên destkeftên Herêma Kurdistanê bûn û niha jî YNK hêzeke sereke ye di meydana siyasî ya Îraqê de. Serokê Herêma Kurdistanê amaje pê kir ku ji bo çareserkirina pirsgrêkên Herêma Kurdistanê divê hemû alî hevdu qebûl bikin û bi hev re bixebitin. Nêçîrvan Barzanî da zanîn

Serokê Herêma Kurdistanê got, tevî hin kêmasiyan jî Herêma Kurdistanê li navçeyê ezmûneke baş nîşan daye û bûye cihê girîngiyê. Nêçîrvan Barzanî herwiha bal kişand ser girîngiya hîlbijartînan û got: Divê hemû alî hewl bidin ku hîlbijartin were kirin û dê hîlbijartin Herêma Kurdistanê bihêz bike.

Eger Herêma Kurdistan bihêz be dikare rola xwe baştir bibîne û destkeftan biparêze." Herêma Kurdistanê dixwaze pirsgrêkan bi rêya diyalogê çareser bike" Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî, li ser pêwendiyên bi Îraqê re jî wiha axivî: "Gelekî baş e ku Hikûmeta Herêma Kurdistanê bi Îraqê re gotûbêjan dike. Rast e pêşketin heye lê ji ber nehinartina petrolê û nedana mafên wê yên aborî Herêma Kurdistanê di rewşeke zehmet de ye. Em dubare dibêjin ku Herêma Kurdistanê dixwaze pirsgrêkên bi Bexdayê re bi rêya diyalogê çareser bike. Nabe ku budce û mûçe wekî rehîneyên siyasî werin bikaranîn."

Rûdaw

Böyük Qayıdış Proqramı uğurla icra edilir

Ölkəmiz növbəti dəfə böyük bir tədbirə ev sahibliyi edir. "Davamlı şəhərlər iqtisadi inkişafın hərəkətverici və bərabərsizliklərlə mübarizə aparan qüvvəsi kimi" mövzusunda 2-ci Milli Şəhərsalma Forumunu daha da əlamətdar edən hadisə sözügedən tədbirin işğaldan azad edilmiş Zəngilan rayonunda keçirilməsidir. Şərqi Zəngəzurda keçirilən ilk Milli Şəhərsalma Forumu ölkəmizdən və xarici ölkələrdən 200-dən artıq qonağın iştirakı ilə keçirilir. Forum iştirakçılarına 30 ildən artıq müddətdə həyatın dayandığı Şərqi Zəngəzurda və Qarabağda 3 il kimi qısa müddətdə görülən işlərin əyani nümayiş etdirilməsinə imkan yaranıb. Otuz ilə yaxın müddət ərzində Ermənistanın işğalda saxladığı Qarabağa və Şərqi Zəngəzura bu gün həyat qayıdır. Məhz Ermənistanın işğalçı siyasəti nəticəsində vətəndaşlarımız uzun müddət dədə-baba yurdlarından ayrı düşüb.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Təhlükəsizlik Şurasının Ermənistan qarşı qəbul etdiyi 4 qətnamə 30 il ərzində nəinki icra olunmayıb, əksinə Ermənistan ölkəmizə qarşı yeni ərazi iddiaları ilə çıxış etməkdən, təxribatlardan çəkinməyib. İşğalçı dövlətin daha əvvəlki iki prezidenti kimlər ki, birbaşa olaraq xalqımıza qarşı törədilmiş soyqırım cinayətlərinə görə birbaşa cavabdehirlər. Qeyd olunan müddət ərzində münafişinin həll olunmasını istəməyə Ermənistan rəhbərləri bu müddət ərzində yalnız danışıqları imitasiya edərək münafişinin həllini yubatdılar. Azərbaycanın beynəlxalq hüquqla tanınmış ərazilərini öz işğallarında saxlayaraq, hüquqlarımızı kobud şəkildə pozdular, dünyaya işğalçı siyasətlərini nümayiş etdirməkdən çəkinmədilər. Bu sözləri AZƏRTAC-a açıqlamasında Milli Məclis sədrinin müavini Adil Əliyev söyləyib.

Qeyd edib ki, ölkə kontekstində suverenliyimizin bərpa edilməməsi, sərhədlərimizin pozulmasında izhar olunan bu davranış, vətəndaşlarımızın da bir çox hüquqlarını kobud şəkildə tapdaladı. Vətəndaşlarımız yalnız öz yurdlarından didərgin düşmədilər, həm də bu cinayətlərdə əzizlərini, yaxınlarını

Adil Əliyev,
Milli Məclis sədrinin müavini

itirdilər və illərlə onların məzarlarını belə ziyarət edə bilmədilər. Beynəlxalq ictimaiyyət isə baş verənlərin qarşısında susurdu, nəinki Ermənistan sanksiya tətbiq etmir, heç bu dövləti törətdiyi cinayətlərə son qoymağa çağırırmı, qınamırdı.

Keçmiş Minsk qrupunun üzvləri ATƏT-dən mandat almaqlarına baxmayaraq, əməldə heç bir addım atmadığını, münafişinin həllini qeyri-müəyyən müddətə təxirə salmaqla, pozulmuş hüquqlarımıza göz yumduğunu vurğulayan Milli Məclis sədrinin müavini deyib: "Ermənistanın törətdiyi cinayətlərə qarşı atılmayan addımlar, beynəlxalq hüquq normalarının bu ölkə tərəfindən hər dəfə daha kobud şəkildə pozulmasına gətirib çıxarırdı. Azərbaycanın münafişinin sülh yolu ilə tənzimlənməsi barədə atdığı addımlara qarşılıq verməyən Ermənistan, əksinə yeni ərazilərin işğalına cəhd edir və çoxsaylı təxribatlar törədirdi.

Məhz sonuncu belə təxribatların qarşısını almaq məqsədilə, 2020-ci ilin sentyabrın 27-də bütün cəbhəboyu əks-hücum əməliyyatları başladı. Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərlik etdiyi rəşadətli Azərbaycan Ordusu 44 gün kimi qısa müddət ərzində düşməni üzərində tarixi qələbə qazanaraq, bizə şanlı Qələbə bəxş etdi. Müzəffər Ali Baş Komandan noyabrın 8-də Şuşa şəhərini işğaldan azad edilməsi xəbərini verdi. Şuşa zəfərindən iki gün sonra isə Ermənistan kapitulyasiya aktına qol çəkməyə məcbur oldu, bununla da məğlubiyyətini rəsmiləşdirdi. Hansı ki, çox yox cəmi 1 il əvvəl bu ölkənin baş naziri beynəlxalq tribunadan "Qarabağ Ermənistandır və nöqtə" demiş və bununla da münafişinin həllinin sülh yolu ilə mümkün

olmadığını rəsmi olaraq elan etmişdir. 2020-ci ilin 10 noyabr tarixində isə Ermənistan rəhbərliyi kapitulyasiya aktını imza etməklə Azərbaycanın Zəfərini qəbul etməyə məcbur oldu.

Düşməni işğal altında saxladığı bu dövr ərzində bölgəni tamamilə istismar edib, daşınması, satılması mümkün olan hər şeyi məhv edərək, sıradan çıxarıb. İşğal altında olan 67 məsciddən 65-ni tamamilə dağıdıb, 2-sini isə qəzalılı vəziyyətə salıb, dini abidələrdən tövlə kimi istifadə etməklə bizimlə bərabər bütün inanclıların hissiyyatına toxunub".

Diqqətə çatdırıb ki, müharibədən dərhal sonra isə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə Prezident İlham Əliyevin və Birinci xanım Mehriban Əliyevanın rəhbərliyi altında böyük quruculuq işlərinə başlandı. Bu günədək bərpa işlərinə büdcədən 7 milyard ABŞ dolları həcmində pul ayrılıb, "ağıllı kənd", "ağıllı şəhər" kimi layihələr böyük sürətlə realizə edilir. Yeni avtomobil yolları qurulur, dəmir yolu sistemi yaradılır ki, bu da qısa müddətdə daşımaların qardaş Türkiyə vasitəsilə Avropaya çatdırılacağına şərait yaradacaq. Artıq istifadəyə verilmiş Füzuli və Zəngilandaqı Beynəlxalq Hava Limanları ilə bərabər Laçındakı üçüncü hava limanının tikintisi sürətlə davam edir. Şərqi Zəngəzurda və Qarabağda bütün infrastruktur qurularaq istifadəyə verilib, hazırda proses sürətlə davam edir və bu sahədə sistemli iş aparılır.

"Məhz görülməli işlər vətəndaşlarımızın öz evlərinə qayıtdıqdan sonra daha rahat yaşamasına hesablanıb. Bu gün Qarabağa və Şərqi Zəngəzura həyat qayıdıb, məcburi köçkünlərin Vətən həsrətinə son qoyulur və uzun illərdən sonra evlərinə geri dönlür. Laçın və Füzuli şəhərlərinə, Ağal, Talış və Zabux kəndlərinə qayıdan həmvətənlilərimiz üçün hər cür yüksək şərait yaradılıb, onların bütün məsələlərinə, eləcə də məşğulluq siyasətinə yüksək dəstək verilir. Hər həftə işğaldan azad olunmuş ərazilərə geri qayıdan ailələrin sevinclərini görürük. Xalqımızın sevincin səbəbkarı isə Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandanın iradəsi və Rəşadətli Azərbaycan Ordusunun şücaətidir", - deyərək Adil Əliyev bildirib.

"Zəngilan" SES-ləri silsiləsində il ərzində 130 milyon kilovat-saatdan artıq "yaşıl enerji" istehsal ediləcək

İşğaldan azad olunan ərazilərdə yeni "yaşıl enerji" potensialının yaradılması ilə bağlı Prezident İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq, 2022-ci ilin payız aylarında "AzərEnerji" ASC tərəfindən Oxçuçayın Zəngilan rayonunun ərazisindən keçən hissəsində

dörd yerdə hər birinin gücü 10,5 meqavat, ümumi gücü 42 meqavat olan su elektrik stansiyaları (SES) silsiləsinin tikintisinə başlanılıb. Artıq "Sarıqışlaq", "Şayırlı" və "Zəngilan" SES-lərdə işlər yekunlaşmaqdadır, "Cahangirbəyli" SES-isə işə salınıb. AZƏRTAC-ın bölgə müxbirinin məlumatına görə, "AzərEnerji" ASC-nin mətbuat xidmətinin rəhbəri Teymur Abdullayev bildirib ki, "Cahangirbəyli" SES üçün tikilən maşın zalında 5,25 meqavat gücündə Avropa istehsalı olan yaşıl sertifikatlı frezis tipli iki eko-turbin, generatorlar, məsafədən idarə edilən rəqəmsal avadanlıqlar quraşdırılıb. Stansiya il ərzində 30 milyon kilovat-saatdan çox elektrik enerjisi istehsalına malikdir. Dörd stansiyadan ibarət 42 meqavatlıq "Zəngilan" Su Elektrik Stansiyalar silsiləsi işğaldan azad edilən ərazilərdə tamamilə yeni inşa edilən ilk ən böyük enerji istehsalı layihəsidir. Bu layihə rekord müddətdə - cəmi bir il ərsəyə gəlib. İndiyədək nə Azərbaycanda, nə də digər yerlərdə bu sayda, bu gücdə və bu müddətdə SES-lərin tikilməsi faktına rast gəlinməyib.

"Bu dörd stansiyanı su ilə təmin etmək üçün "AzərEnerji" tərəfindən dəniz səviyyəsindən 600 metr yüksəklikdə baş suqəbuledici qurğu tikilib. Eni 450, uzunluğu 250 metr olan qurğunun su tutumu 400-450 min kubmetrə bərabərdir. Bu qurğunun yaradılması enerji istehsalından əlavə, kənd təsərrüfatı və ekoloji cəhətdən olduqca əhəmiyyətli hadisədir. Baş suqəbuledicinin tikilməsi 30 il müddətində çirkələnən çay yatağının təmizlənməsinə, flora və faunanın dirçəlməsinə də yardım edəcək.

Baş suqəbuledicidən çayın suyunun 35 faizi məcrasında saxlanılmaqla 23 kilometr məsafədə qoşa derivasiya boruları çəkilib. Borudan çıxan su təkrar çaya buraxılır. "Cahangirbəyli" SES-in ətrafında 8 mindən çox ağac əkilib.

Oxçuçay üzərindəki SES-lərin tikilməsi ilə bağlı Dövlət Ekoloji Ekspertiza Agentliyinin təşkilatçılığı və aidiyyəti dövlət qurumlarının, media və qeyri-hökumət təşkilatlarının iştirakı ilə açıq ictimai dinləmələr keçirilib və layihəyə yüksək qiymət verilib", - deyərək Teymur Abdullayev bildirib.

Qeyd edilib ki, işğaldan azad edilən ərazilərdə bolsulu çaylar üzərində "AzərEnerji" tərəfindən tikilən və gələcəkdə inşa olunacaq 370 meqavat gücündə SES-lər say və güc baxımından ölkənin digər yerlərində fəaliyyət göstərən azsulu çayların üzərində yerləşən 1060 meqavat gücündə böyük SES-lərdən üç dəfə az olmasına baxmayaraq, daha çox enerji istehsal edəcək: "Çünki əsasən Azərbaycan ərazisində formalaşan bolsulu və iti axan dağ çayları üzərində tikilən yeni stansiyalar ölkənin digər yerlərindəki stansiyalardan fərqli olaraq, suyun azalan vaxtı da məhsuldar işləyir. Belə ki, avqust-sentyabr aylarında istehsal həcmi 25-30 faizə düşsə də, aprel-may aylarında 80 faizdən yuxarı olur və ilin bütün fəasillərində orta hesabla 40-42 faiz güclə çalışır. Digər yerlərdə isə bu göstərici 10-12 faizdir. Beləliklə, işğaldan azad edilən ərazilərdə tam yeni tikilən 4 stansiyadan ibarət "Zəngilan" su elektrik stansiyaları silsiləsində il ərzində 130 milyon kilovat-saatdan artıq "yaşıl enerji" istehsal ediləcək. Bu da alternativ enerji mənbələrinə keçiddə çox böyük rol oynamaqla, Prezident İlham Əliyevin regionu "Yaşıl enerji" zonasına çevirməklə bağlı tapşırığının icrasına mühüm töhfədir. Silsilə SES layihəsi regionun enerji və iqtisadi inkişafına töhfə verməklə bərabər, əhalinin məşğulluğu baxımından da əhəmiyyətlidir".

Xankəndi şəhəri ərazisində xeyli sayda tələ qurğular, silah-sursat aşkarlanıb

Xankəndi şəhəri ərazisində yerləşən müəyyən inzibati binalarda xeyli sayda partlayıcı qurğular aşkarlanıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin və Azərbaycan Respublikası Minatəmizləmə Agentliyinin (ANAMA) mətbuat xidmətləri birgə məlumat yayıb.

Məlumatda bildirilib ki, Daxili İşlər Nazirliyinin əməkdaşları tərəfindən inzibati binalara baxış keçirilən

zaman qanunsuz hərbi birləşmələr tərəfindən quraşdırılan tələ qurğular, eləcə də silah-sursat aşkar edilib.

ANAMA əməkdaşları tərəfindən həyata keçirilən əməliyyatlar zamanı ərazinin girişində yerləşən boruların içərisində sürpriz formaya salınmış əl qumbaraları, habelə otaqlarda yerləşən çəkməclərdə, pərdələrin arxasında, hərbi jiletlərin ciblərində, binanın zirzəmisində əl qumbaraları və yüksək partlayış gücünə malik müxtəlif hərbi sursat-

lardan ibarət tələ qurğuları aşkarlanıb. Eyni zamanda, yüksəklikdən buraxılaraq partlayış törətmək və geniş radiusda qəlpələnmə yaradılması məqsədilə minaatan mermiləri, qəlpələnmə bombletlər, VOQ-17 silah qumbaralarından ibarət improvizə olunmuş partlayıcı qurğulara rast gəlinib.

Aşkar edilən tələ qurğular Agentlik əməkdaşları tərəfindən zərərsləşdirilərək, ərazilərin təhlükəsizliyi təmin edilib.

ALLAH VƏTƏN SEVGİSİ İLƏ ƏVƏZOLUNMAZ ŞAIRİMİZ NƏRİMAN ƏYYUBA QƏNİ QƏNİ RƏHMƏT ETSİN, MƏKANI CƏNNƏT OLSUN

“DIPLOMAT” qəzetinin idarə heyəti, qəzetimizin əməkdaşı şair Nəriman Əyyubun vəfatı ilə bağlı ailəsinə və yaxınlarına başsağlığı verir və Allahdan səbr diləyir.

Azərbaycan poeziyasında özünəməxsus yer tutan, həqiqətin, düzgünlüyün tərəf müqabili kimi ad çıxaran, Qərbi Azərbaycanın Vedibasər mahalının Kotanlı kəndindən 1947-ci ildə Şimali Azərbaycana represiya olunmuş şair 30 oktyabr 2023-cü ildə 85 yaşında dünyasını dəyişdi və haqq dünyasına qovuşdu. Nəriman Əyyubun 20 kitabı işıq üzü görüb. Şair Qərbi azərbaycanlıların xatirəsində “Vedililər dağıldılar Vedidən” və “Vedinin dalı dağlar, arxamca baxıb ağlar” poemaları ilə yaddaşlarda həkk olundu. Biz “Diplomat” qəzetinin idarə heyəti olaraq, elimizin ağsaqqalı, şair Nəriman Əyyubun vəfatı ilə bağlı oğlanları Bəxtiyar müəllimə, Etibar müəllimə, ailə üzvlərinə və yaxınlarına başsağlığı verir və Allahdan səbr diləyirik. Məkanı Cənnət olsun.

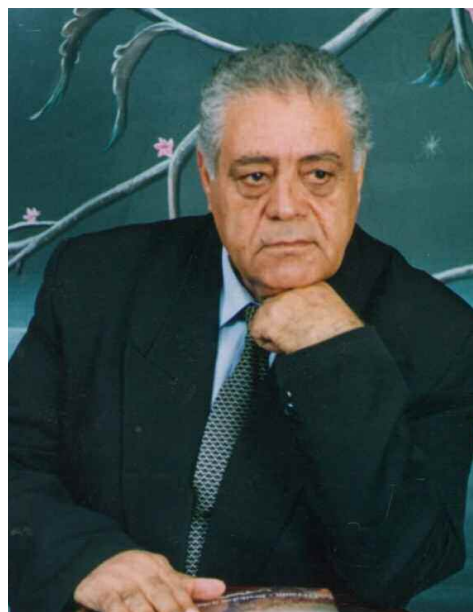
NƏRİMAN ƏYYUBUN SÖZ DÜNYASI SÖZLƏRİNDƏ ÖZ DÜNYASI

Öz könül sazını poetik ruhdan qidalandıran, duyğuların kövrək tellərini iki pərdədə kökləndirən şair dəmə və qəmə kökləyir. Məhz elə iki mənbədən qidalanan Nəriman Əyyub poeziyası bəmdən və zildən ibarətdir. Onun bəmlə köklənən ana laylası, qəmlə köklənən ana ağısı, söz dünyasından süzülən, ürəkləri hərdən sevindirən, hərdən də kədərləndirən poetik söz çələngidir. Şairin bu bənzətmələrinin aşiq sənətindən də dürlü-dürlü görünüşü var. Sazda da belədir, sözdə də belədir. Saz bəmə köklənəndə ana laylası kimi həznilik, sevgi, məhəbbət yaradır. Qəmə köklənəndə anaların dilində ağıya, bayatıya çevrilir. Xalqın ağrı-acısını ifadə edir. Şairin könül sazı da bu kimi notlar üzərində köklənib.

Bütöv Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi olan İrəvan mahalının Vedibasər bölgəsində uca dağlar, şiş qayalar əhatəsində ulu bir diyarda dünyaya göz açan şair elə şair kimi doğulub. Uşaqlıq illərində buz bulaqların nəğməsinə, zirvələrdə qartal qıyını, qayalarda gözəl kəklik nəğməsinə, daşqın dağ çaylarının avazı ilə yoxrulmuş insan qəlbi ana təbiətin vurğunu olmuş, bu ana təbiət gözəlliklərini, sirli-sirli dünyasını seyr edən zərif duyğulu, düşüncəli insanın şer yazma qabiliyyəti olmasına heç bir şübhə ola bilməz. Bu müqəddəs keyfiyyət hər insana nəsib olmur. Kimin necə, hansı səviyyədə yazmasından asılı olmayaraq deyərdim ki, xalqımızı şair xalq adlandırmaqda səhv etməyiblər.

Nəriman Əyyub çox kövrək, şerimizə incə yanaşan, ona hörmət edən şairdir. Mən onun şerlərində özünəməxsusluğun ən kövrək cizgilərini duyuram. Bu cizgilər get-gedə özünəməxsusluq xəttinə çevrilirdi. Təbiətlə, cəmiyyətlə təmasda olan şair şer dünyası ilə ümumi bir vəhdət təşkil edir. Bu şer dünyası bizə tanışdı. Tanışdı ona görə ki, o şer dünyamızın həmişəyaşar ənənəsinə sadıqdı. Bu misralar ancaq Nəriman Əyyub qələmin-dən süzülüb çıxır. Onun şerlərindəki təzə nəfəslər onu tanıyan, oxuyan oxucuları tərəfindən sevilir.

Nəriman Əyyubun yaradıcılığı vətənə bağlı məhəbbətdir. O, vətəndən uzaq olsa da vətəni qanında, canında yaşadır. O, daşın daş çiçəyindən, hər daşın, hər qayanın, dərələrin, gediklərin, ormanların, düzlərin, demək olar ki, Vedibasərin və onun qoynundakı durna qatırı tək köç edən qaçqınların yurd yerlərini-nin adlarını toplayıb çin-çin edib, misra-misra sətir-sətir xalqımıza çatdırır.

dırır. Bu şairin qərqliklə vətənə, yurduna olan məhəbbət-bətin böyüklüyündən irəli gəlir. Qərbi Azərbaycan həsrəti, niskili onun saçlarına dağların qarını ələyir və bu fəryad, bu niskil şairin “haray” poemasında və digər əsərlərində poetik ifadələrlə tərənnüm edilir.

Vətənpərvər şair elimizin, obamızın yağı tapdağı altında olmasına dözməyir, o dərddən qovrula-qovrula yazır:

**Uzaqlaşb Ələkbərim,
Vedidəki olan nərim.
Almağa olsun hünərim,
Ömrüm çata o çağlara.**

**İçəm Porpor bulağından,
Aşam ilanlı dağından
Keçəm solundan-sağından,
Ağmanqalda oylağlara.**

**Azad edək Kotanlını,
Sübut edək osmanlını.
Türkoğlu istiqanlını,
Düşmənləri çəkək dara.**

Şair hər zaman doğulduğu, boya-baş çatdığı ata-baba yurduna, elə bu gün də ehtiyacı olduğunu vurğulayır. Elini-obasını sevən vətənpərvər şair, itirilmiş torpaqlarımızın ruhu ilə nəfəs alır, yaşayır.

Şairin yurd-yuvası yağılarda qalan gündən, qəlbi olub qəm dəftəri. Dərd əlindən fəryad edən şair bəzən özü özünü məzəmmət edir. Yanında üzüm qaradır Vətən deyir.

**O Vedibasər,
Eldən yadigar.
Verdik onu ar,
Vətəndi-vətən.**

**Bizim İrəvan,
Tikib Rəvan xan.
Alıb bevicdan,
Vətəndi-vətən.**

Dedikcə hayqırır, səsi ərşə yayılır. Bəli, o yurdda biz nələri qoymadıq. Keçmişimizi, əsatir tariximizi gətirdiyimiz cismimiz oldu, ruhumuz orda qaldı. Ağrılı-acılı repressiya illərinin ağrısı, göz yaşı və zamanın axarında korlanmış yaddaşımız oldu.

Yedibasarda o ellərin dad-tamını dadan kəs elə bil ki, ömründə o abu havanın tamını ömrə calayıb, bir ömür də yaşayıb. Orda bir gün olmaq bir ömrə bərabərdir. Hərdən dərd biçimli alının qırıqlarında əlini gəzdirən şair yenə fikrə-xeyalə dalır, doğma elini yada salır.

**Mənim Vedibasərim,
Uçub orda hasarım.
Qismət oldu yağıya,
Olan dövlətim-varım.**

**Hörmət etdik qonağa
Paytaxt verdik alçağa
Çörəyimi yedikcə
Hürüdü mənə diğa.**

**Qalx ayağa, millətim!
Qoy ucalсын şöhrətim.
Qoyma qalsın yanlara,
Ordakı məmləkətim.**

Bu füsunkar diyarın gözəlliyini o özünəməxsus vəsf edir. Şair həmin yerlərdə qalan ayaq izlərini, uşaqlıq dünyasını ürək yangısı ilə, göz yaşı içində xatırlayır. O yerlərə qayıtmaq ümidi ilə yaşayır. Günləri aylara qurban verdik. Bir də gördük ki, yaşlanmışıq. Kimimiz ata, kimimiz baba olmuşuq. Ata olanda da, baba olanda da ana səsinə, nəvəzişinə ehtiyacımız var. Həyatda atasını anasını itirən şair elə bu yaşda da özünü yetim uşaq kimi sanır.

**Mirziyimin, Kotanlının dərəsi,
Körpükəndin o gözəl mənzərəsi.
Yox olubdur oradan igidlər səsi
Sahib olub bizim keçmiş qonaqlar.**

**Nəriman Əyyubam, azalır yaşım,
Vətən həsrətindən ağarır başım.
Vedi torpaqları nadanım-naşım,
Vedinin həsrəti ürəymi dağlar.
Və yaxud başqa şerində:**

**Verdik Zəngəzuru, Vedibasarı.
Göyçə gölü, Dərbənd kimi hasarı.
Borçalılar indi qalıb tən yarı,
Qalan sanki qonaq, bizimki deyil.**

**Qərbi Azərbaycan, qədim vətənim,
Ayrıldığım gündən yaralıyam mən.
Mirzik təvəllüdüm, Vedi məskənim,
Tanıyın oxucum haralıyam mən.**

Nəriman Əyyubun yaradıcılığı özünəməxsus tərzdə çalarlıdır. İstər “Vətən” kitabında, istərsə də “Ana” poemasında, “General”, “Namus”, “Qəti”, “Fəryad”, “Vedililər dağıldılar Vedidən”, “Dirilən Cəfər”, “Ata”, “Haray”, “Qəmdə qəm”, “Kapital”, “Ömür” poemalarında və digər əsərlərində yaratdığı obrazların qəhrəmanları həyatın sınağından çıxmış və poeziya zirvəsinə ucalmış əsl insanlardır. Onun şerlərində bütöv Azərbaycan dünyası görünür. Nəriman Əyyub yaradıcılığında hadisələrin təması şair təbiətlə əlaqələndirir.

**Bu payız küləyi nə yaman əsir,
Kədərli-kədərli göynəyir çəməni.
Yurd yerim düşməne qalıbdır əsir,
Külək ağı çalır, süzülür duman.**

Mən Nəriman Əyyubun şerlərinin müxtəlif mövzulara bölünməsindən hiss edirəm ki, o qələmini ustalıqla poeziyanın müxtəlif janrlarında sınaqır və uğur qazanır. Şairin ruhu oxşayan əsərlərinin uzun ömürlü olmasına inanıram.

Şair “Kapital” poemasında bütün gözəlliklərlə bərabər onu narahat edən müxtəlif mətləblərdən də söhbət açır.

**Dəyişib zəmanə, dəyişib dövrən,
Kim nəyi istəyir, onu da edir.
Qeydinə qalan yox, istər oda yan,
Dünya bu yerləşlə haraya gedir?**

Və yaxud başqa rədifdə:

**Sığışmır küçəyə iri maşınlar,
Xırda maşınlar da qarışqa kimi.
Evlər tikildikcə küçə olur dar,
Söküldü Bakının hər köhnə himi.**

**Pozuldu nə qədər köhnə memarlıq,
Gəldi yad ellərdən yad memarlığı.
Bu hündür binalar yaratdı darlıq
Artıq düzəlməz bu olan darlıq.**

**Tikilən körpülər nə qədər gözəl,
Yaraşıqlar verir paytaxtımıza
Onları beləcə yaradıb göz-əl
Yer verildi kamana, yanında saza.**

**Xalqımın yarısı olub oxuyan,
Ekranlarda hamı yarışır gündə
Qarabağa sahib olub alçaq yan,
Hələ bizi çox şey gözləyir öndə.**

Şair bəzi məmurların harınlamış övladlarının özbaşınalıqlarına, onların ictimai yerdə özlərini apara bilməmələrinə acıyır, dözməyərək aşağıdakı kimi acısını vərəqlərə tökür:

**İnsanlıqdan çıxan dəli gədəsi,
Saymayır polisi, nə də qanunu.
Nəzarət etməyir ona dedəsi,
Bilmir mərifətin nə olduğunu.**

**Şişkin uşağına yol verir özü,
Dəymir xətinə, almır vecinə.
O qədər qudurur, eşitmir sözü,
Həvəslənir o lazımsız gücünə.**

**Ata vəhşiliyə laqeyd baxır,
Düşünmür millətin gələcəyini.
Sanki abır çayda axdıqca-axır,
Gözləyir çox şeyin öləcəyini.**

Müftə yağın, xalqın rifahına xərcləməyən, banklarda çürü-dən bəzi adamlara acıyır:

**Bir insafın olsun, ay müftə yağın,
Gedəndə lazımdı beş arşın kəfən.
Kömək edə bilməz olsa da ağın,
O da qismət olsa olacaq kəfən.**

**Kəfəndə cib yoxdur, yığdıqlarını
Doldurub aparasan gedəndə gora.
Gor da qəbul etmir olan harını,
Faydası yox, peşman olanda sonra.**

**Gedəndə qızıldan tabut düzəlsə,
Tabuta qoysalar nə faydası var.
Nə də böyrə-baş qoysalar nəse,
Heç nə kömək etmir, nə dövlət, nə var.**

Bakıya və Abşeron yarımadasına dolan bu qədər insanın artmasına, Bakının ağırlaşmasına şair narahat olur, gələcək aqibətin çox xoşa gəlməz olacağı vurğulayır.

**Rayonlardan gələn bəs olmamışkən,
Dünyanın acları dolur Bakıya.
Yoxdur bu işlərin fikrini çəkən,
Kitaylar zir-zibil tökür səkiyə.**

Bu poemanı oxuduqca çox mətləblərə rast gəliрсən. Bundan başqa “Ömür” poeması şairin tərcümeyi halıdır, eləcə də “Kamal” poeması tələsiz alimin səcərəsidir. “Nəne” poeması isə əziyyətlə nəvələrini böyüdən, ananı əvəz edən nənənin söylədiyi əhvalatlardır.

Nəriman Əyyuba daha geniş üfüqləri arzulayıram. Qoy bizi yaradan Xudam ona yar olsun. Səbir versin, boya-baş çatdığı torpağın hər daşına, qayasına, ulu Vedibasər elinin, ata-baba ocağının közünə, goruna, ocağın nəhəng daşına tamarzı qalma-sın.

Gün o gün olsun ki, bu gün o əlçatmaz diyarı yenidən kəşf edək və yenidən dönək o yerlərə. İqbalın mübarək olsun elimin, xalqımın şairi Nəriman Əyyub.

**Kamil Novruz
Şair, AYB-nin üzvü**

Zəngəzurun Hacısamli camaatı

XVIII yüzilin ikinci yarısında Qaraçorlu mahalında bir neçə tayfa icması və kənd camaatı cəmlənmişdi. Ən böyük icmalardan biri Hacısamli camaatı idi.

Camaat öz adını Hacı Sam Şadılıdan alıb. Bəzi qaynaqlara görə, Hacı Sam Xorasanda ömür-gün sürüb. Hacı Samın Hüsən adlı oğlu vardı. Hüsən Xorasanda, Məşhəd dövrəbə-

sonra Qaraçenli tayfası bu yurdda məskunlaşmışdı. Qaraçenlilərin ilk düşərgəsi Bazardüzü idi.

Hacısamli camaatı Qarabağ xanlığının siyasi yaşamında mühüm rol oynayırdı. Rus-İran savaşlarında fəal iştirak etmişdi. Gah ruslara, gah da iranlılara kömək etmişdi. Hacısamliyə Qacar ordusuna köməyi haqqında tarixçi Mirzə Yusif Qarabaği

Xudaverdinin (Tanrıverdi, Məmməd), Qələndər (Allahverdi, İmamverdi, Şahverdi) uşaqları dövrən keçirirdilər.

1827-ci ildə Hacısamli camaatının bir böliyünün başçısı Həsən Qələndər oğlu idi. Onun yanında əslən Dilağardalı Məmmədqasım Xələf oğlu (1787-?), arvadı Nisə, oğlu Allahverdi və qızı Güllü ilə olurdu.

Hacısamli camaatı bir neçə tayfadan ibarət idi. Bu tayfalar: qasımuşağı, qarabayramlı, əhməduşağı, qaraçenli... Hacısamli camaatı Gəvenli, Babadünlü, Babadün, Qaraçenli-Alaqağa, Qaraçenli-Kümbəzli, Qasımuşağı (Kürdhacı), Əhməduşağı (Rəsullu), Namli (Lələbağırılı), Qarabayramlı, Ərdəşova, Pircahan, Piçenis, Vağazin və Şəlvə adlı kəndlərdən ibarət idi. Qasımuşağı tayfası Kürdhacı, Şamkənd, Birinci Çorman, İkinci Çorman, Ələkçi, Bozdoğan, Piçenis, Bülövlük şenliklərini salmışdılar. Qarabayramlı tayfası Şəlvə, Qabaqtəpə-Daşlı, Kalafalıq-Daşlı, Canibəyli, Narişlar, Vəlibəyli, Budaqdərə, İmanlar, Hacıxanlar, Qovuşuq, Dambulaq-Seyidlər, Kaha, Pircahan, Alpout, Qoşasu, Alıqulular kəndlərini yaratmışdılar. Əhməduşağı tayfası Hətəmlər, Muncuqlu-Rəsullu, Korbulaq, Taxtazavod yaşayış məntəqələrini bina etmişlər. Qaraçenli tayfası

rovla ailə qurmuşdu. Davud ağa adlı oğlu, Mariya xanım adlı qızı vardı. Davud ağa Həsən bəy oğlu 1864-cü ildə Tiflis şəhərində doğulmuşdu. Əhməd xan həm dini, həm də hökumət qaydası ilə onu varisliyə götürmüşdü. Şuşada yaşayırdı. Əhməd xanın ona ayırdığı mülkü idarə edirdi. Sonra Sankt-Peterburq şəhərinə köçdü. Milis praporşiki rütbəsi vardı. Davud ağa 14 yanvar 1890-cı ildə vəfat edib. Davud ağa Natalya İosi-fovna Boyko adlı xristian qızla evlənmişdi. Övladı olmadı. Mariya xanım Tiflis şəhərində dünyaya gəlmişdi. Böyüyəndən sonra xristianlığı qəbul edib (Mariya Aleksandrovna) polkovnik Fon-Kruzenşternlə həyat qurmuşdu. Hacı camaatının torpaqlarının vergisini Natalya Boyko və Fon-Kruzenştern toplayırdı. Hacısamli mahalı XIX yüzildə Alxaslı, Vağazin, Kalafalıq, Bozgüney, Ağcayazı, Ardıclı, Nurəddin, Fərraş, Korbulaq, 1-ci Tığıq, 2-ci Tığıq, Qorçu, Zağaaltı, Oğuldərə, Qoşasu, Alpout, Bülövlük, Daşlı, Vəlibəyli, Narişlar, Hətəmlər, Kaha, Kürdhacı, Ərikli, Hacısamli, Piçenis, Xaçınyalı, Güləbird, Pircahan, Əliqulu, Qaraçanlı, Təzəkənd, Ərdəşevə, Haqnəzər, Qozlu, Fingə, Bülöldüz, I İpək, Ayıbazarı, Hoçaz, Şamkənd, Köhnə Çorman, Bozdoğan, Ələkçi, Nağdalı, Şəlvə, Qovuşuq, Zorkeşiş (Hacıxanlar), Budaqdərə, İmanlar kəndlərini yaratdılar.

1905-1906-cı illərdə Hacısamli

rinde dünyaya gəlmişdi. Heyvandarlıqla məşğul idi. Müqəddəs Məkkəyi-Mükərrəmi ziyarət etmişdi. Hacı Hüsənin Şirin bəy adlı oğlu vardı. Şirin bəy Məşhəd civarında dünyaya göz açmışdı. Yekəlib, yetman igid olandan sonra, tayfa-toluğunu (10 ailədən ibarət Babadünlü tayfasını) başına yığıb, Qarabağa üz tutmuşdu. İlk dəfə Ərdəşevə və Vağazin torpaqlarında binələmişdi. Zorkeşişdə məskunlaşan qeyri-müsəlmanlar Şirin bəyin tayfasına korluq vermiş, mal-heyvanını otlağa buraxmamışdı.

“Tarixi-Safi” adlı əsərində yazır: “Bir tərəfdən qızılbaşlar, digər tərəfdən Hacısamlinin kürdləri və qeyri türklər, eləcə də günəşin istisi, yolların çetniliyi, əyri-üyrülüüyü ruslara mane olduğu üçün qalaya gələ bilmədilər və batalyonu suya çatdırma bilməyib, dağıldılar. Bəziləri qətl olundu və bir hissəsi də əsir düşdü...” (Bax: Qarabağnamələr, 2-ci kitab, Bakı, “Yazıçı”, 1991, səh.)

İbrahimxəlil xan hakimiyyətinin son dönəmində Qaraçorlu tayfasını, Hacısamli camaatını oğlu polkovnik Xanlar ağaya tapşırırmışdı. Qaraçorlu elini savaqlara Xanlar ağa aparırdı.

Tarixçi Mir Mehdi Xəzani “Kitabi-tarixi-Qarabağ” adlı əsərində Xanlar ağanın Qaraçorlu elinə başçılıq etməyindən dəfələrlə bəhs etmişdir. Tarixçi yazır: “Xanlar ağa öz müqərribi və ixtiyarı olan Əhməd ağa ilə Qaraçorlu və Hacısamli kürdlərinin mahalına daxil olub...” Başqa bir yerdə yazır: “...Xanlar ağa dəxi öz ixtiyarında olan Hacısamli və Sultanlı xalqının atlı və piyadəsinin cəm edib...” (Bax: Qarabağnamələr, 2-ci kitab, Bakı, “Yazıçı”, 1991, səh.).

1823-cü ildə Hacısamli camaatı: Vergidəyənlər: 132 tüstü, ödəməyənlər: Sultan Əli-məhəmməd bəy 1 tüstü, onun qohumları məaf 4 tüstü, rəiyyətləri qeyri-müsəlman 6 tüstü, kasıb 12 tüstü, molla 2 tüstü, çavuş və onbaşı 1 tüstü.

Hacısamli camaatının bir hissəsi Mehdiqulu xan Cavanşirə bağlı idi. Bu oba XIX yüzilin önündə, 1827-ci ildə 60 tüstüdən ibarət idi. Obada Rövsənin (Molla Şərif, Abbas, Tanrıverdi, Şahbaz), Hüseynin (Haqverdi, Allahverdi, Xıdır, Hüseynşah, Həsən), Bağırın (Xəlil, Cəlil, Mehdi), Əli bəyin (İmamqulu bəy, Vəli bəy, Bayram bəy). Xəlilin (Məmmədəmin, Tanrıverdi), Tərlanın (İman, Məmməd), Hacıxanın (Həsən, Fətəli), Cəfərin (Bayram, Süleyman),

Qorçu, Qarabəyli, Zağaaltı, Lələbağırılı, Ərikli, Güləbird və başqa yaşayış məntəqələrinin əsasını, ilk daşını qoydular. Babadünlü tayfası Bülöldüz, İpək şenliklərinin bünayadını qoydular.

XIX yüzildə Qarabağda oğurluq qoçaqlıq, qəhrəmanlıq sayılırdı. Qarət-lə sonuclanan xanlıq savaşları bitmiş, silahlar yerə qoyulmuşdu. Dəliqanlılar özlərini yeni atıb-tutmaq, vurub-çapmaq meydanı olan qaraoğurluqda sınaırdılar. Bu dövəndə Hacısamli cavanları da qaraoğurluğa qurşanmışdılar. Ünlü şair Qasım bəy Zakir yazırdı:

Səfikürdi, Hacı Samli, Kolanı, Tutarlar, soyarlar dalda qalanı, Viran olsun görüm Doyranbasanı, Evdə yatan yoxdu, qarışib papaq.

Hacısamli camaatının bir hissəsinin yiyəsi isə Xanlar ağa İbrahimxəlil xan oğlu Sarıcalı-Cavanşir idi. Xanlar ağa 1831-ci ildə varissiz vəfat etdiyindən camaat qardaşı Əhməd xana qaldı. Əhməd xanın oğul övladları hələ sağlığında tələf olduğundan qızı Biki ağaya dövr edildi. Biki ağa general-leytenant Həsən bəy Ağala-

camaatı ermənilərə qarşı qəhrəmanlıq göstərmişdi. Mir Möhsün Nəvvab yazır: “Başqa bir yerdə, yəni Hacısamli və Piçanlı kürdləri toplaşaraq Gorusun Xənəzək kəndinə hücum etdilər. Ermənilərin qabaqcadan gördükləri tədarüklərinin çox olmasına baxmayaraq, müsəlman kürdlərin bu qəfil hücumundan karıxaraq bilmədilər nə etsinlər. Müsəlman kürdlər onların çəşqinliyindən istifadə edərək bir tərəfdən kəndin evlərinə od vurmağa başladılar. Beləliklə, onlar 20 evi yandırdılar. Evlərin alovu və müsəlman kürdlərin nəreləri göylərə yüksəlirdi. Ermənilər bu hücumun qarşısında davam gətirə bilməyib qaçmağa başladılar. Beləliklə, Xənəzək kəndində 20 nəfər erməni öldürüldü. Müsəlmanlar əldə etdikləri qənimətləri özləri ilə kəndə gətirdilər”. Hacısamli camaatı tarixən qoçaq, qəhrəman bir toplum olub.

Mənbə

Ənvər Çingizoğlu, Hacısamli camaatı, “Soy” dərgisi, Bakı, 2009.

Ənvər Çingizoğlu. Qaraçorlu mahalı. “Soy” dərgisi, 1 (27), Bakı, 2009. səh.97-106.

- - Kurdistan Uyezd (Red Kurdistan, Kurdistan Autonomous Province), part of Azerbaijanian SSR from 1923 to 1929
- - autonomous territories of Azerbaijanian SSR
- - other territories of Azerbaijanian SSR
- - Armenian SSR

Sonda Şirin bəy camaatı başına toplayıb, zorkeşişliləri qovub-çıxarmışdı. Köməyə gələn Gəvenli tayfasına xeyli torpaq ayırmışdı. Nadir şah Qırxlı-avşarın ölümündən sonra Şirin bəyin qohumu Qasım da uruğ-turuğunu toplayıb, Qaraçorlu mahalına gəlmişdi. Şirin bəy ona Kürdhacı torpağını tuş vermişdi. Qasımuşağından

Cəmil HƏSƏNLı

Tarix elmləri doktoru, professor
“Media forum” saytı tarixçi
alim Cəmil Həsənlının
“Azərbaycanın sovetləşməsi
və Qarabağın qara günləri (1920-1923)”
araşdırmasını oxuculara
təqdim edir.

(Əvvəli ötən sayımızda)

Telegramlarının birində yoldaş Çiçerin bəyan edir ki, mən onu bu məsələlərdə ittiham edərdim. Lakin əgər söhbət etirazdan gedirsə, mən gerek onlarla etiraz bəyan etmə. Bu anlaşılmazlıqların olmaması üçün lap əvvəldən bu satqın Ermənistanla münasibətdə möhkəm siyasət yeritmək lazım idi”.

Moskvada və İrəvanda aparılan danışıqların nəticəsi kimi, 1920-ci ilin avqust ayının 10-da tərəflər arasında altı bənddən ibarət müqavilə bağlanmışdı ki, onun dörd bəndi bilavasitə Azərbaycanla süni şəkildə yaradılmış ərazi mübahisələrinə aid idi. Müqavilənin giriş hissəsində Sovet Rusiyası Ermənistan Respublikasının istiqlaliyyətini və tam müstəqilliyini tanıyırdı.

Birinci maddəyə görə, RSFSR ordusu ilə Ermənistan Respublikası ordusu arasında hərbi əməliyyatlar 1920-ci ilin avqust ayının 10-u saat 12-dən etibarən başa çatmış hesab edilirdi.

Müqavilənin ikinci maddəsində qeyd olunurdu ki, bu sazişlə müəyyən edilmiş Ermənistan qoşunlarının yerləşdiyi zolaqlar istisna olmaqla mübahisəli vilayətlər Qarabağ, Zəngəzur qəzaları və Naxçıvan diyarı Sovet Rusiyasının qoşunları tərəfindən tutulur.

Müqavilənin üçüncü bəndinə görə, sovet ordusunun tutduğu mübahisəli ərazilər bu ərazilərin hüquqi baxımdan Ermənistan Respublikasına və Azərbaycan SSR-ə məxsusluğunu həll etmir. Bu ərazilərin müvəqqəti tutulması RSFSR-lə Ermənistan arasında yaxın gələcəkdə imzalanacaq sülh müqaviləsi ilə müəyyən ediləcək Azərbaycanla Ermənistan arasında ərazi mübahisələrinin dinc yolla həllinə xidmət etməlidir.

Müqavilənin dördüncü bəndinə görə, hərbi əməliyyatların dayandırılması ilə müqavilədə olan tərəflər həm mübahisəli ərazilərdə, həm də sərhədyanı ərazilərdə hərbi qüvvələrin toplanmasını dayandırır.

Beşinci maddəyə görə, qarşıda RSFSR-lə Ermənistan Respublikası arasında sülh müqaviləsi bağlanana qədər dəmir yolunun Şaxtaxtı-Culfa hissəsinin istifadəsi Ermənistan Dəmiryol İdarəsinə verilir. Lakin oradan hərbi məqsədlərlə istifadə edilə bilməzdi.

Altıncı maddəyə görə, RSFSR təminat verirdi ki, sovet ordusunun tutduğu xəttin arxasında qalan Ermənistan Respublikasının bütün hərbi hissələri maneəsiz olaraq Ermənistanla buraxılacaqlar. Müqaviləni

Azərbaycanın sovetləşməsi və Qarabağın qara günləri

RSFSR tərəfindən səlahiyyətli nümayəndə B.Leqrən, Ermənistan tərəfindən isə A.Camalyan və A.Babalyan imzalamışdılar.

Avqustun 13-də G.Çiçerin Rusiya-Ermənistan müqaviləsi haqqında RK(b)P MK Siyasi Bürosuna məlumat verdi və müqavilə bəyanıldı. Rusiya ilə Ermənistan arasında müqavilənin belə tələm-tələsik bağlanması həmin tarixdə Türkiyə ilə Antanta arasında imzalanmış Sevr müqaviləsi ilə bağlı idi. Sevr müqaviləsi ermənilərə böyük imtiyazlar vəd etdiyindən rus-sovet diplomatiyası ehtiyat edirdi ki, Ermənistan bütövlükdə Antantanın təsirinə düşə bilər. Çiçerini Ermənistanla müqavilənin bağlanmasını sürətləndirməyə vadar edən başlıca xarici amil məhz Sevr müqaviləsi idi. Hətta Rusiya ilə Ermənistan arasında imzalanmış 10 avqust müqaviləsi diplomatik bir sənəd olaraq hələ imzaya hazır olmasa da, Moskvanın təkidi ilə Ermənistandakı sovet nümayəndəsi Leqrən onu imzalamalı və Sovet Rusiyasının mübahisə obyektinə çevirdiyi Azərbaycan ərazilərini Ermənistanla vəd etməli olmuşdu.

Ermənistanın rəhbər dairələri Moskvaya hazırladıqları məruzələrdə tez-tez xatırladırdılar ki, Gürcüstan və Azərbaycanla müqayisədə guya İngiltərə Ermənistanla böyük əhəmiyyət verir. Bunu ermənilər onunla əsaslandırır ki, guya bir tərəfdən Ermənistan öz coğrafi vəziyyətinə görə Orta Şərq ölkələrində Britaniya hökmranlığını yaymaq üçün quru körpü rolunu oynayır, digər tərəfdən isə “Ermənistan müsəlman və türk dünyası üçün hiyləgərcəsinə istifadə oluna bilən pəzirdir”.

Sovet siyasətinə gəldikdə isə sənəddə əsaslandırılırdı ki, əgər Antanta və onun əlaltıları “Osmanlı zülmü altında olan Türkiyənin məzlum xalqlarının azadlığı” şüarından istifadə fikrinə düşsə, Kiçik Asiyada uğur qazana bilər, “həmin halda Ermənistan bu azadlıq təşəbbüsünə

həmin halda Ermənistan bu azadlıq təşəbbüsünə

büsünü öz əlinə almaq üçün lazımdır ki, indiki Türkiyənin ərazisində bufer dövlət yaratsın. Bu dövlət əgər təmiz sovet hökuməti olmayacağına da, hər halda Sovet Rusiyasının təsir orbitinə daxil olan bir dövlət ola bilər”.

Əslində, Rusiya-Ermənistan müqaviləsində Azərbaycanın mübahisəsiz sayılan ərazilərinin mübahisə obyektinə çevrilməsinə sovetləşmənin ilk günlərindən hazırlıq gedirdi. Bunu hiss edən Azərbaycana ezam olunmuş Serqo Orconikidze 1920-ci ilin iyun ayının 19-da Vladimir Lenin və Georgi Çiçerine vurduğu teleqramda məlumat verirdi ki, Qarabağ və Zəngəzurdakı sovet hakimiyyəti elan edilib və adı çəkilən hər iki ərazi özünü Azərbaycanın bir

hissəsi hesab edir. O xəbərdarlıq edirdi ki, “Azərbaycan Qarabağısız və Zəngəzursuz heç bir halda keçinə bilməz. Ümumiyyətlə, mənim fikrimcə, Azərbaycan nümayəndəsini Moskvaya çağıraraq onunla birlikdə Azərbaycan və Ermənistanla aid bütün məsələləri həll etmək lazımdır. Bunu Ermənistanla müqavilə bağlanana qədər etmək lazımdır. Ermənilərlə Zaqatalaya bənzər hadisələrin təkrar olunması bizi burada tamamilə batırır”.

Sovet Rusiyası ilə Ermənistan arasında Azərbaycandan xəbərsiz imzalanmış 10 avqust müqaviləsi mərkəzi bolşevik hökumətinin, xüsusilə Sovet Rusiyası XXIX-nin Azərbaycanı gözəndən salmaq siyasətinin bilavasitə nəticəsi idi. Hətta bu müqavilədən sonra Ermənistan ərazi və sərhəd məsələlərinə aid hər hansı məsələni Azərbaycanla müzakirə etməyə ehtiyac belə duymurdu. Azərbaycan xarici işlər komissarı M.D.Hüseynovun mübahisəli məsələləri müzakirə etmək üçün konfrans çağırmaq təklifinə cavab olaraq avqust ayının 23-də Ermənistanın xarici işlər naziri Ohancanyan bildirdi ki, “Ermənistan hökuməti ilə RSFSR-in nümayəndəsi Leqrən arasında imzalanmış 10 avqust 1920-ci il tarixli ilkin müqaviləyə uyğun olaraq Ermənistanla Azərbaycan arasında ərazi mübahisələri yaxın gələcəkdə Ermənistanla Rusiya arasında bağlanacaq sülh müqaviləsi əsasında həll edilməlidir”.

Azərbaycan tərəfinin Qazaxda keçirilməsi nəzərdə tutulan bu konfransa Azərbaycanı təmsil edəcək iki erməni (İ.Dovlatov və A.Mikoyan) və bir gürcü (Lominadze) ibarət nümayəndə heyəti təyin etsə də, ermənilər bu konfransda iştirakdan imtina etdilər.

Ermənistanın belə arxayın mövqeyi onunla bağlı idi ki, 1920-ci ilin may ayında onlar Sovet Rusiyasından xahiş etmişdilər ki, Azərbaycanla olan mübahisəli məsələlərin həllində vasitəçi olsunlar, lakin Karaxan Sovet Rusiyasının və

olsunlar, lakin Karaxan Sovet Rusiyasının və

faktiki olaraq Ermənistan Respublikasının əlindədir. Azərbaycan bu əraziləri ələ keçirmək üçün öz hərbi hissələrini göndərməlidir, yəni həmin əsgərləri ki, onlar sovet hakimiyyətinə qarşı dayanırlar. Tatar (azərbaycanlı - C.H.) hissələrini ermənilərə qarşı göndərmək tamamilə yolverilməzdir və bu, böyük cinayət olardı.

Qeyd edilən vilayətlərə türklərin hücum etdiyi indiki vaxtda bu xüsusilə yolverilməzdir. Əgər bu hissələr ora göndərsə, türklər həmin dəqiqə əllərini Azərbaycanın müsəlman hissələrinə uzadacaqlar. Ümumiyyətlə, bu hissələrin məsələsi kifayət qədər mürəkkəb məsələdir. Onlar artıq üsyan qaldırıb və türklərin yaxınlaşması bu meyli daha da gücləndirəcək. Ən yaxşısı onları İrana göndərmək olardı, lakin mən kifayət qədər məlumatlı deyiləm ki, indiki anda bunun mümkün olduğunu müəyyən edə bilməzəm. Bütün hallarda Azərbaycan əsgərlərini Azərbaycanın iddia etmək xəyalına düşdüyü, ermənilərin əlində olan vilayətləri almağa göndərməkdən söhbət belə gedə bilməz”.

Özünün dediyi kimi, Azərbaycanın daxili siyasəti haqqında az məlumatlı olan Çiçerin Bakının tələblərinin təmin olunmasının çox dəhşətli bir mənzərəsini cızdı. O yazırdı: “Digər yol bizim hərbi hissələr tərəfindən tutulmuş, qeyd edilən yerlərin Azərbaycana hədiyyə edilməsidir. Nərimanov bilavasitə bu kombinasiyanı nəzərdə tutur. Daxili siyasəti müsəlman kütlələrinin əhəmiyyətli hissəsi ilə kəskin ixtilafa gətirib çıxarmış Bakının sovet hökuməti mübahisəli elan olunmuş yerləri kompensasiya kimi Azərbaycan üçün əldə etmək yolu ilə millətçi əhval-ruhiyyəli ünsürləri öz tərəfinə çəkmək istəyir. Bu kombinasiyanın sovet hissələrinin əli ilə edilməsi tamamilə yolverilməzdir. Bizim rolumuz tamamilə obyektiv və müstəsna dərəcədə qərəzsiz olmalıdır. Əgər biz bir millətin əleyhinə digər millətə söykənsək, bu, bizim bütün Şərq siyasətimiz üçün faciəli səhvə gətirib çıxarar. Hər hansı əraziləri ermənilərdən alıb və bizim əlimizlə onu Azərbaycana vermək bizim Şərqdə bütün siyasətimizə tamamilə yanlış rəng verərdi”.

Vəziyyəti süni şəkildə mürəkkəbləşdirən Çiçerin ondan çıxış yolunu Rusiya hərbi hissələri tərəfindən tutulmuş və yalnız sovetləşmədən sonra mübahisəli elan olunmuş ərazilərin Rusiya işğal rejiminə tabe edilməsi haqqında qərar qəbul edilməsində görürdü. Onun fikrincə, müvafiq əlverişli siyasi şərait yaranana qədər bu ərazilər nə Azərbaycana, nə də Ermənistanla verilməli idi.

Çiçerin məsələnin belə qoyuluşuna Ermənistanla müqavilə bağlamaq aləti kimi baxırdı. O yazırdı: “Yalnız hərbi status-kvo zəminində bizim Zaqafqaziyada sülh siyasətimizin həyata keçirilməsinin zəruriliyi naminə Ermənistanla müqaviləyə ümid bəsləmək olar. Bununla bağlı hamı deyir ki, biz indi oralarda hazırda əlimizdə olan ərazilərdən başqa yeni ərazilər tutmaqdan imtina etməliyik. Ermənistan Respublikası ilə biz nə qədər mümkünse tez müqavilə bağlamağa cəhd göstərməliyik”.

Georgi Çiçerin öz təkliflərinin bir hissəsini rəsmiləşdirə bildi və Qafqaz cəbhəsi Hərbi İnqilab Şurasına göndərdiyi təlimatda o, Mərkəzi Komitə adından bildirdi ki, Ermənistanla Azərbaycan arasında mübahisəli sayılan ərazilərə heç bir Azərbaycan və ya erməni hakimiyyət orqanları buraxıla bilməz. Mübahisəli elan olunan ərazilər Azərbaycan əraziləri olduğundan və Azərbaycan hakimiyyət orqanlarının nəzarətində olduğundan bu qərar Azərbaycanın suveren hüquqlarına və ərazi bütövlüyünə kobud şəkildə müdaxilə idi.

Ardı var

ŞƏRƏF XAN BİDLİSİNİN “ŞƏRƏFNAMƏ” ƏSƏRİ KÜRD XALQININ TARİXİ MƏNBƏYİ KİMİ

Əvvəli ötən sayımızda

KÜRD TARİXŞÜNASLIĞINDA «ŞƏRƏFNAMƏ» NİN ROLU

Kürdlərin ən qədim Asiya xalqlarından olması haqqında ilk məlumatı, Asuriya salnamələrindən və kitablarından (69, 49) başqa, eramızdan əvvəl IV əsrdə yaşamış böyük yunan tarixçisi Ksenofonun əsərində görmək mümkündür. O, özünün «Anabazis» əsərində kürdlərin yaşadığı ərazi və onların qoçaqlıqları haqqında məlumat verir.

Eramızdan əvvəl kürdlər haqqında daha ətraflı məlumat verən məşhur yunan tarixçisi və coğrafiyaşünası Strabon olmuşdur (69, 109). Sonralar isə Azərbaycan, İran, ərəb və türk mənbələrində kürd və Kürdüstan tarixinə aid az-çox məlumatlar verilir. Lakin bunların heç biri kürd tarixi üçün «Şərəfnamə» qədər əhəmiyyətli olmamışdır. Çünki onun müəllifi Kürdüstanı bir çox tarixçilərdən daha yaxşı tanıyırdı.

Bidlisi hələ vətəndən uzaqlarda olduğu zaman öz vətəni haqqında düşünür, onun hər bir hadisələrini diqqətlə izləyərək, ayrıca bir kürd tarixi üçün imkan axtarırdı. Məhz bu cəhətdən də bir çox tarixçilər haqlı olaraq onu kürd tarixçisi, əsərini isə yeganə kürd tarixi-deyə qeyd edirlər. Bidlisinin «Şərəfnamə» əsəri ayrıca yazılan elə bir kürd tarixidir ki, o XVI əsrdən sonra kürd tarixşünaslığında elmi əhəmiyyət kəsb edərək, böyük rol oynamışdır. V.Velyaminov-Zernov həmin əsərin kürd tarixşünaslığındakı rolunu qeyd edərək yazır: «Kürdüstan tarixini ardıcılıqla verən və elmi əhəmiyyətə malik olan bu əsər 300 ilə (1596-1860) yaxındır ki, mövcuddur. O vaxtdan bəri Şərfdə elə bir əsər yazılmamışdır ki, onunla müqayisə edilə bilsin» (76, 11).

Görkəmli rus aliminin yüz il bundan əvvəl irəli sürdüyü bu müddəə hələ də öz elmi əhəmiyyətini itirməmişdir, çünki sonrakı tədqiqatlar kürd tarixi üçün «Şərəfnamə» qədər əhəmiyyətli olan başqa bir əsərin olduğunu hələ üzə çıxara bilməmişlər.

1850-1856-cı illərdə «Şərəfnamə»nin əlyazmasından istifadə edən rus şərqşünası Petr Lerx «Şərəfnamə»nin kürd tarixşünaslığındakı əhəmiyyətindən bəhs edərək yazır: «Paytaxtımızda toplanmış və alicənab monarxiyamız üçün əhəmiyyətli olan əlyazmalarından biri də kürd xalqının tarixinin öyrənilməsində gözəl bir mənbə sayılan «Şərəfnamə»nin əlyazmasıdır» (20, 5-6). V.F.Minorski kürd və Kürdüstan tarixi üçün əhəmiyyətli olan «Şərəfnamə»dən bəhs edərək yazır: «XVI əsrin axırı kürd əmirliklərinin tarixini və xəritəsini verən məşhur kürd salnaməsi ilə qeyd edilir» (22, 8).

Qeyd etmək lazımdır ki, V.F.Minorski kürd əmirliklərinin tarixindən bəhs edən birinci cildi düzgün olmayaraq salnamə adlandırmışdır. Halbuki mənbələrdə «Şərəfnamə»nin Kürdüstan tarixinə həsr edilmiş birinci cildi tam bir kürd tarixi, onun ikinci cildi isə xəbərlər məcmuəsi (105, 234) və yaxud salnamə kimi qeyd edilmişdir.

Almaniya Şərqşünası Herman Ette yazır: «Şərəf xan Bidlisinin «Şərəfnamə» və yaxud «Kürdüstan tarixi» əsəri kürdlərin tarixini öyrənmək nöqteyi-nəzərdən çox qiymətli» (50, 291). A.Bukşpan qeyd edir ki, «Şərəfnamə» kürd tarixini öyrənmək üçün yeganə bir sənəddir (11, 57).

Fric öz əsərində «Şərəfnamə»nin kürd tarixşünaslığındakı əhəmiyyətindən bəhs edərək göstərir ki, «kürd bəyliklərinin həyat xüsusiyyətlərini təkcə müxtəlif millətlərin tarixlərindən öyrənmək kifayət deyildir, əsil məsələ kürdlərin özləri tərəfindən yazılan tarixə əhəmiyyət verməkdən ibarətdir ki, bu nöqteyi-nəzərdən «Şərəfnamə» çox mühüm bir kitabdır (97, 82).

Beləliklə, bir daha məlum olur ki, «Şərəfnamə»dən istifadə edən Avropa şərqşünasları və alimləri XVI əsrin bu tarixi sənədini çox müsbət

qiymətləndirərək, onun kürd tarixi üçün rolundan lazımi qədər danışmışlar. Bununla əlaqədar olaraq M.Cəmil yazır: «Avropa alimlərinin etirafına görə «Şərəfnamə» çox qiymətli bir əsərdir. Lakin tarixin tədqiqi ilə məşğul olanların etinasızlığı nəticəsində son vaxtlara qədər bu əsər çox az dillərə tərcümə edilmişdir» (121).

Şərəf xan Bidlisinin «Şərəfnamə» əsəri təkcə Qərb müəlliflərinin deyil, həm də Şərq müəlliflərinin nəzər-diqqətini özünə cəlb etmişdir. Məsələn, Məhəmmədəli Avni tərəfindən tərtib edilmiş və Seyyid Fərəculla Zəki əl-Kürdi vasitəsilə nəşr olunan «Şərəfnamə»nin Qahirə çapında deyilir: «Məqsəd kürd tayfalarının tarixini oxuculara çatdırmaq və onları Asiyanın bu mühüm şəxsiyyətinin (Bidlisinin – Ş.M.) tarixi ilə tanış etməkdən ibarət idi... Odur ki, «Şərəfnamə»nin ikinci cildinin nəşrindən hələlik sərf-nəzər olunur» (76, 117). Ümumiyyətlə, «Şərəfnamə»dən tarixi bir mənbə kimi istifadə edən müasir burjuva kürd tarixçiləri onun tarixşünaslıqdakı rolunu və əhəmiyyətini xüsusi ifadələrlə qeyd edirlər. Onlar «Şərəfnamə»yə müsbət qiymət verməklə bərabər, onun müəllifini ən məşhur şərqşünaslar sırasında qeyd edirlər (117, 120).

Şakir Xəsbak öz əsərində «Şərəfnamə»nin tarixşünaslıq elmində tutduğu mövqeyini qeyd edərək, onu kürdlər haqqında ətraflı bəhs edən ilk mənbə adlandırmışdır (80, 6).

Müasir İran tarixçisi R.Yasəmi öz əsərində «Şərəfnamə» müəllifini kürd alimləri sırasında qeyd edir (69, 135).

«Şərəfnamə»dən tarixi bir mənbə kimi istifadə edən sovet alimləri onun kürd tarixşünaslığındakı əhəmiyyətini və rolunu qeyd edirlər. Ə.Ş.Şamilov «Şərəfnamə» haqqında bəhs edərək yazır: «Şərəfəddin tərəfindən yazılmış «Şərəfnamə» XVI əsrin yeganə mənbəyidir» (31, 3). İ.P.Petruşevski «Şərəfnamə»nin müəllifini XVI əsrin yeganə tarixçisi adlandırmışdır (25, 305). A.Ə.Rəhmani öz əsərində «Şərəfnamə»nin XVI əsr Azərbaycan tarixi üçün gözəl bir mənbə olduğunu qeyd edir (28, 56). Ə.O.Əfəndiyev göstərir ki, «Şərəfnamə» bir çox qabaqkı mənbələri özündə əks etdirmişdir... Bu əsərdə XVI əsr Azərbaycan tarixinə aid maraqlı və hərtərəfli məlumat vardır» (33, 19).

M.B.Rudenko Şərəf xan haqqında qısa məlumat verdikdən sonra yazır ki, o, 1596-cı ildə özünün məşhur və tarixi əsəri olan «Şərəfnamə»ni yazmışdır (29, 115).

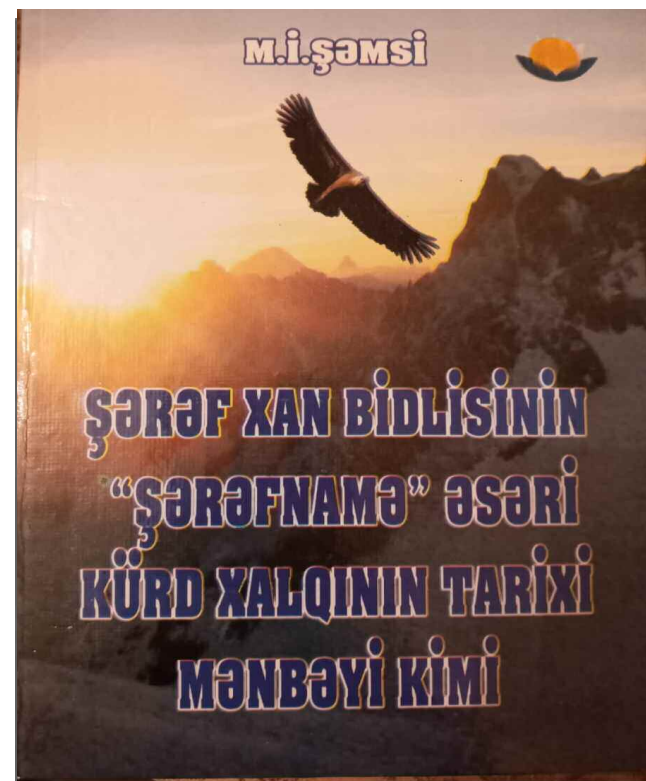
N.A.Xalfin göstərir ki, «Şərəfnamə» orta əsr kürd xalqının tarixi və mədəniyyəti üçün yeganə mənbədir (30). Amerika müəllifi Dana Adams Şmidt özünün «Cəsur adamlar arasında səyahət» adlı əsərində Şərəf xan Bidlisini XVI əsrin görkəmli kürd tarixçisi kimi qeyd edərək «Şərəfnamə» əsərinin əhəmiyyətindən bəhs etmişdir (134).

1956-cı ildə SSRİ EA tərəfindən nəşr olunan «Şərqin ədəbi abidələr xətiresi» adlı kitabında deyilir ki, XVI əsrin axırında Şərəf xan Bidlisi tərəfindən yazılmış «Şərəfnamə» orta əsrlərin kürd tarixi üçün yeganə bir mənbədir (27, 18).

Bu qiymətli əsərin fars və türk dillərində olan əlyazmaları dünyanın bir sıra mərkəzi kitabxanalarında mövcuddur. Həmin əsərin bir neçə nüsxəsi Britaniya Muzeyində saxlanılır. Onun 1945-ci ildə Həsən bəy Yəzdi, 1669-cu ildə Həsən ibn-Hacı Məhəmməd Şirvan, 1816-cı ildə Əbdül Cavad Məhəmməd Tahir tərəfindən üzü köçürülmüş nüsxələrini göstərmək olar (133, 210).

S.Şedrin adına Leninqrad Kütləvi Dövlət Kitabxanasının fars dilində olan əlyazmaları şöbəsində M.Xanikovun kataloqunda «Şərəfnamə»nin əlyazması vardır. Həmin nüsxə 1836-cı ildə Məhəmməd Rza Səbrəli oğlu tərəfindən yazılmışdır.

«Şərəfnamə»nin əlyazmalarından bir nüsxəsi Vyanada. V.Velyaminov-Zernovun sözü ilə

desək, cənab D-r Bardda olmuşdur» (76, 22).

«Şərəfnamə»nin bir nüsxəsi də Paris Milli kitabxanasının fars dilində olan əlyazmalar fondunda saxlanılır (131, 304-05).

Alman şərqşünası Herman Ettenin yazdığına görə Şərəf xan Bidlisinin öz xətti ilə yazdığı «Şərəfnamə» əsəri İngiltərənin məşhur Bodleyan kitabxanasında saxlanılır (122, 291).

Qeyd etmək lazımdır ki, «Şərəfnamə» əsərinin əhəmiyyətini nəzərə alaraq, hələ fars dilində üzü köçürülməzdən əvvəl bu əsər ilk dəfə 1669-cu ildə Məhəmməd bəy ibn-Əhməd bəy Mirzə tərəfindən türk dilinə tərcümə edilmişdi. Onun həmin nüsxəsi də Britaniyadadır (133).

«Şərəfnamə»nin əlyazmalarından biri də 1858-ci ildə Mirzə Mahmud tərəfindən kürd dilinə tərcümə edilmişdir (29, 115). Daha sonralar isə onun əlyazmaları fransız, alman və ərəb dillərinə də tərcümə olunmuşdur.

«Şərəfnamə»nin Azərbaycan dilində olan tərcüməsi Azərbaycan SSR EATarix İnstitutunun elmi arxivində əlyazması şəklində saxlanılır. 1967-ci ildə onun rus dilində tərcüməsi (tərcüməni E.İ.Vasilyeva etmişdir) çapdan çıxmışdır (52, 145).

Yaxın və Orta Şərq xalqlarının tarixini özündə əks etdirən bu qiymətli əsər 1964-cü ildə İran müəllifi Məhəmməd Abbas tərəfindən yenidən tərtib edilərək geniş müqəddimə ilə çap edilmişdir (52, 145).

Bu göstərilən faktlar «Şərəfnamə» əsərinin tarixşünaslıqdakı rolunu və tutduğu elmi mövqeyini isbat etməkdən başqa, həm də müəllifi – Şərəf xan Bidlisinin tarixi bir şəxsiyyətə çevrildiyini aydın surətdə göstərir. Bir çox müasir müəlliflər kürd xalqının tarixi simalarından danışarkən Şərəf xan Bidlisinin XVI əsrin məşhur kürd tarixçisi olduğunu qeyd edirlər (32, 26).

Beləliklə, bir daha aydın olur ki, «Şərəfnamə» əsəri kürd və Kürdüstan tarixini özündə əks etdirən və elmi əhəmiyyət kəsb edən ayrıca bir tarix kitabıdır. Məhz buna görə də «Şərəfnamə» XVI əsrin axırına qədər kürd və Kürdüstan tarixi haqqında, eləcə də Azərbaycan, İran, Türkiyə və digər qonşu ölkələr haqqında məlumat verən başqa mənbələrdən daha qiymətli və faydalı bir əsərdir. Bütün bu cəhətləri nəzərə alaraq, onu XVI əsrin yeganə kürd tarixi və dövrün ən yaxşı mənbələrindən biri kimi qiymətləndirmək olar. «Şərəfnamə»nin rolu və əhəmiyyətindən danışarkən onun qonşu xalqların tarixi haqqındakı məlumatı da tədqiqatçıların nəzər-diqqətini cəlb etmişdir.

Ardı var

XX əsrdə erməni rəsmi dairələrinin kürdlərə qarşı həyata keçirdiyi deportasiya, repressiya və terror aktları haqqında

(Əvvəli ötən sayımızda)

Ermənistan hökuməti yezdi kürdlərinin əli ilə Amasiya rayonunda yaşayan azərbaycanlıları deportasiya etmək istəmişdi. Belə ki, Amasiya rayonu ərazisində Ələyöz rayonunun kürd kəndləri üçün yaylaq yerlərinin ayrılmasını istəmişdilər. Bu məqsədlə yezdi kürd kəndlərinin təmsilçilərinin iştirakı ilə Amasiya rayonunun dağ kəndlərinə baxış keçirilmişdi. Əslində, Ələyöz rayonunun özü yaylaq rayonu olub, dəniz səviyyəsinə görə Amasiya rayonu ilə eyni səviyyədə idi. Digər tərəfdən, onsuz da otlaq sahəsinin qıtlığından əziyyət çəkən Amasiya rayonunun ərazisindən Axuryan və Ani rayonlarının erməni kəndləri üçün çox-çox əvvəl yaylaq yerləri ayrılmışdı. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, Amasiya rayonunda yaşayan azərbaycanlı əhəlinin böyük əksəriyyəti mal-qarasını uzun sürən qış aylarından salamat çıxarmaq üçün qonşu erməni rayonlarının kəndlərindən ot almaq məcburiyyətində qalırdılar. Yezdi kürdləri Ermənistan hökumətinin əsl niyyətini başa düşüb, bu təklifdən imtina etmiş və əhəlinin sıxlığına görə Amasiya rayonundan qat-qat seyrək olan və geniş otlaq sahələrinə malik qonşu Qukasyan rayonundan yaylaq yerlərinin ayrılmasını istəmişdilər. Lakin Ermənistan rəhbərliyi buna razı olmamış və bu məsələ beləcə gündəlikdən çıxarılmışdı.

İşxan Ankosi yazır ki, hələ 1987-ci ildən Ermənistan KP MK-nın, Nazirlər Sovetinin, Ali Sovetin və güc strukturlarının bilavasitə örtüyü altında "Antikürd komitəsi" fəaliyyət göstərirdi. Bu qrupa İrəvanda yezdi kürdlərinin daha çox yaşadığı Myasnikyan rayon Partiya Komitəsinin birinci katibi Muradyan rəhbərlik edirdi. 1990-cı ildə ermənilərin antikürd kampaniyası apogey həddinə çatmış, kürdlər əleyhinə vərəqələr yayılmış, onların evləri yandırılmışdı. Bundan sonra İşxan Ankosinin iştirakı ilə 9 nəfərdən ibarət kürdlərin nümayəndələrini uzun təkidlərdən sonra Ermənistan KP MK-nın birinci katibi Vladimir Movsesyan qəbul etmişdi. Nümayəndə heyəti bir daha əmin olmuşdu ki, müəyyən antikürd qüvvələri mövcuddur və onların qarşısında konkret vəzifələr qoyulmuşdur. Elə həmin görüşdən ayrılan nümayəndə heyətini ermənilər Mərkəzi Komitənin qarşısında döymüşdülər. İşxan Ankosi yazır: "Hər şey aydın idi: əgər sağ qalmaq istəyirsənsə, çamadanını götür, haydı vağzala doğru".

O, daha sonra qeyd edir ki, 1988-ci ildə Spitakda baş verən zəlzələdən iki gün sonra Araqats (Ələyöz) rayon partiya komitəsinin üçüncü katibi Valeri Tonoyan Camışlı kəndində yaşayan yezdi kürdlərinə demişdi ki, dekabrın 11-də erməni millətçiləri kürdlərə qarşı qırğınlar törədəcəkdilər. Təkcə Ələyöz rayonunda 11 yezdi kürd kəndi darmadağın ediləcəkdə. Bunun üçün yezdi və müsəlman kürdlərin yaşadığı evlər və cinayətin konkret icraçıları əvvəlcədən müəyyən edilmiş, benzindəşyan maşınlar hazır vəziyyətə gətirilmişdi. Sadəcə olaraq, dekabrın 7-də baş verən zəlzələ nəticəsində ermənilərin növbəti

cinayətlərinin qarşısı alınmışdı.

1991-ci ildə kürd ziyalılarının ibarət bir qrup müsəlman və yezdi kürdü arasında Ermənistan rəhbərliyinin apardığı təfriqəçilik siyasətinə qarşı etirazlarını bildirmək üçün prezident Levon Ter-Petrosyanın qəbulunda olmuşdu. Kürd ziyalısı Çərkeze Raş demişdi: "Məgər siz bir şərqşünas kimi bilmirsiniz ki, yezdilər digər kürdlərdən yalnız dini inanclarına görə fərqlənir və kürd xalqının bir parçasıdır? Sizin siyasətiniz kürdlərin müxtəlif konfessiyaları arasında nifaq yaratmağa yönəlib". Levon Ter-Petrosyan cavab vermişdi: "Biz erməni xalqının maraqlarından çıxış edirik".

Kürdlərə qarşı törədilən qətl və

dünya xalqlarına müraciət edərək qeyd edirdi ki, "qaniçən erməni hərbciləri Vedi (Ararat) rayonunun yezdi kürdlər yaşayan Qaralar kəndində 50-dən çox dinc sakini qətlə yetirmişlər". Azərbaycan Kürd Mədəniyyət Mərkəzi ermənilərin təcavüzünə son qoymaq və yezdi kürdlərini məhv olmaqdan xilas etmək üçün dünya xalqlarını səslərini ucaltmağa çağırırmışdı.

Ermənistanda daşnakların hakimiyyəti dövründən aparılan etnik təmizləmə siyasəti nəhayət, müasir Ermənistan hakimiyyəti tərəfindən başa çatdırıldı. Erməni ümummilli hərəkatının 1994-cü ildə İrəvanda keçirilən mitinqlərindən birində Levon Ter-Petrosyan demişdi: "O şeyi ki biz 2-

həyata keçirilən diskriminasiya siyasəti Avropa Şurasının İrəqçilik və irqi dözümsüzlüyə qarşı mübarizə komissiyasının hesabatlarında da öz əksini tapmışdır. Komissiyanın 13 fevral 2011-ci ildə dərc edilən hesabatında qeyd edilir ki, etnik azlıqlar olan yezdilər torpağa mülkiyyət sənədi almaq, suvarma və otlaqlar problemləri mövcuddur. Habelə, yerli hakimiyyət, polis və ordu tərəfindən yezdi icmalarının hüquqlarının pozulması faktları aşkar edilmişdir.

Müsəlman kürdlərin Ermənistandan deportasiyası zamanı yezdi kürdlər, çox təəssüf ki, erməni millətçi dairələrinin yanında yer almışdılar.

qırğınların cəzasız qalması erməni millətçilərini yeni-yeni qırğınlara həvəsləndirirdi. 2006-cı il avqustun 17-də Kotayk vilayətinin Zovuni kəndində yaşayan yezdi kürdlərlə ermənilər arasında kütləvi dava baş vermişdi. Həmin vaxt 42 yaşında yezdi kürd Kərəm Avdalyan qətlə yetirilmişdi. Hadisə yerinə gələn Ermənistan Yezdilər İttifaqının sədri Aziz Tamoyanın başına odlu silahı dayayaraq demişdilər ki, kürdlər rədd olub öz ölkələrinə getsinlər. Bu cinayəti Ermənistanın hüquq-mühafizə orqanları ört-basdır etmişdilər. 2006-cı il dekabrın 7-də K.Avdalyanın anası, arvadı və iki oğlu Ermənistan Prezidentinin iqamətgahı qarşısında özlərini yandırmışdılar.

2009-cu il iyun ayının 3-də Abovyan rayonunda Məcid Hasoyan adında yezdi kürdün 6 nəfərlik ailə üzvünün hamısını erməni qonşuları qətlə yetirmişdilər. Hansı ki, həmin ailənin qətlə yetirilən ən kiçik üzvü Tengizin 13 yaşı var idi və ona daha çox işgəncə vermiş, venalarını doğramışdılar. Üst-üstə Hasonan ailəsinin üzvlərinə 80 bıçaq zərbəsi vurmuşdular. Bundan sonra erməni qonşuları yezdilər saxladıkları pulları və qızılları oğurlamışdılar.

Ararat (Vedi) rayonunun Qaralar kəndində 1988-ci ilədək azərbaycanlılarla yanaşı, ermənilər, müsəlman və yezdi kürdləri birgə yaşayırdılar. Azərbaycanlılarla müsəlman kürdlər 1988-ci ildə Qaralardan deportasiya edilmişdilər. 1994-cü ilin iyul ayında ermənilər Qaralar kəndində yaşayan yezdi kürdlərə qarşı qırğınlar törətmişdilər. Bununla bağlı Azərbaycan Kürd Mədəniyyət Mərkəzi

3 il ərzində etdik, digərləri bunu 600-700 il ərzində edə bilməyiblər. Biz Ermənistanı digər xalqlardan təmizlədik".

Erməni eksperti Karine Ter-Saakyanın verdiyi məlumata görə, 2002-ci ildə Ermənistan parlamenti yezdilər kürd olmaması barədə qətnəmə qəbul etmişdir. Ermənistan hökumətindən dəstək alan həftəlik "Yezdixana" qəzeti kürdlərə qarşı yazılar dərc edir. İrəvan radiosunda bir saatlıq kürdcə verilişlərdə yezdilər kürd olmadığı təbliğatı aparılır. 1992-2012-ci illərdə Ermənistanda yaşayan yezdilər 30 faizi ölkəni tərk etmək məcburiyyətində qalmışdılar. Məsələn, əgər 1990-cı illərin əvvəllərində Ələyəzin Hakko kəndində 100-dən çox yezdi ailəsi yaşayırdısa, 2012-ci ildə burada 16 yezdi ailəsi qalmışdı. Bir çox yezdilər iqtisadi vəziyyətin ağırlığına tab gətirməyərək ərzaq və digər yardımlar almaq üçün xristianlığı qəbul etmək məcburiyyətində qalırlar. Məsələn, Ələyöz rayonunun Amre-Taza (keçmiş Karvansara, hazırda Saduns kəndi – N.M.) kəndində yaşayan yezdilər təqribən 35 faizi xristian protestanta çevrilmək məcburiyyətində qalmışlar.

Rəsmi Ermənistan dairələrinin azərbaycanlılara və müsəlman kürdlərə qarşı apardıqları etnik təmizləmə siyasəti hazırda yezdi kürdlərə qarşı davam etdirilir. Bir zamanlar kürdlərin ermənilərlə birlikdə türklərə qarşı vuruşduqlarını yazan erməni tarixçiləri və siyasətçiləri bu gün kürdlərin ermənilərin soyqırımında iştirakçı olmaları barədə iddialarla çıxış edirlər.

Etnik azlıqlara qarşı Ermənistanda

Lakin çox keçmədi ki, yezdi kürdləri də eyni aqibəti yaşadılar. Bu gün diskriminasiyaya və kütləvi qırğınlara məruz qoyulan yezdi kürdlər Rusiyaya, Ukraynaya, Belorusa, Qərbi Avropa ölkələrinə, ABŞ-a, hətta Avstraliyaya üz tuturlar. Erməni vandalları kürdlərin qəbiristanlıqlarını buldozərlərlə yerlə yeksan edirlər.

2011-ci ildə keçirilən siyahıyaalmanın nəticələrinə görə, Ermənistanda yaşayan 3.018.854 nəfər əhəlinin 35.308 nəfərini yezdilər, 11.911 nəfərini ruslar, 2.162 nəfərini kürdlər təşkil etmişdir. 1979-cu ildə keçirilən siyahıyaalmanın nəticələri ilə müqayisədə kürdlər artmaq əvəzinə 13.352 nəfər azalmışdır. Əslində, kürd ailələrində çoxuşaqlılığın normal həyat tərzı olması nəzərə alınsa, 1979-cu ildən keçən 32 il ərzində, yeni 2011-ci ildə Ermənistanda yaşayan kürdlərin sayı azı iki dəfə artmalı idi.

Ermənistanın şəhərlərində yaşayan yezdi kürdləri əsasən şəhərin kommunal xidmət və yaşıllaşdırma sahələrində çalışırlar. Ermənilərin özlərinə rəva görmədikləri işlərdə çalışdırılan yezdilər diskriminasiyaya məruz qalırlar. Əgər 1989-cu ildə İrəvanda 7086 yezdi kürdün yaşadığı qeydə alınmışdısa, 2011-ci ildə onların sayı 3268 nəfər idi. Şəhərlərdə yaşayan yezdilər öz evlərini dəyərdəyməzinə satıb Rusiyanın şəhərlərinə köçmək məcburiyyətində qalırlar. Təkcə bu faktlar kürdlərin Ermənistanda nə dərəcədə diskriminasiyaya, deportasiyaya və terrora məruz qalmalarının əyani göstəricisidir.

Nazim MUSTAFA

**Azərbaycan Respublikası
Prezidentinin İşlər İdarəsinin Prezi-**

FƏTƏLİ XAN İSGƏNDƏRXAN OĞLU XOYSKİ, DÜMBÜLÜ KÜRD TAYFASINDAN OLAN MƏŞHUR AZƏRBAYCAN KÜRDÜDÜR. O, AZƏRBAYCAN CUMHURİYYƏTİNİN BAŞ NAZİRİ OLMUŞDUR

(Əvvəli ötən sayımızda)

Elshan Mustafaoğlu

Məşhur etnoqraf və iqtisadçı alim Məhəmməd Həsən Vəlili-Baharlı 1921-ci ildə özünün "Azərbaycan: Coğrafi-təbii, etnoqrafik və iqtisadi müləhizat" əsərində yazır:

"Azərbaycan millətlərindən ən çox türk-ləşməyə uyan kürdlərdir. Türkləşmiş olan kürdlər – Pesyan, Gorus, Qaraçorlu və ya Qaracallı, Kürd, Bəxtiyarlı və Bərgüşad qəbilələridir..."

Məhəlli-yerli kürd qəbilələrini sadalayan Vəlili-Baharlı onların aşağıdakı qəzalarda məskunlaşdığını yazır:

"...Zəngəzur qəzası – Qaralar, Qaracallı, Sisyan, Kürdhacı, Qazikürdarlı, Kürdəli, Kürdqala;

Qazax qəzası – Qaralar; Cəbrayıl qəzası – Qaracallı, Kürdmahmudlu, Kürd Məhrizli, Kürdçarıq, Kürdəfəndilər; Cavanşir qəzası – Bərgüşad, Kürdbarağı, Qazi Kürdəli, Kürdlər, Kürdbirdəamayan;

Gəncə qəzası – Səfikürd; Şuşa qəzası – Kürdqaradağlı, Kürdlər;

Şəhur-Daralagöz qəzası – Pesyan. Bu türkləşmiş kürdlər öz dillərini tamam unutmuşlar. Bununla belə, qoca kürdlər içində kürd dilini bilənlər də az deyildir. Onları hənz mövcud kürd tiplərindən, türk dilini xüsusi bir şivə halında işlədiklərinə əlavə olaraq kürd sözləri istemal etdiklərindən tanımaq olur... (Vəlili-Baharlı, Azərbaycan: Coğrafi-təbii, etnoqrafik və iqtisadi müləhizat. Bakı, Hökumət mətbəəsi, 1921. / 1993-cü il çapında (Bakı, Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatı) – səh. 56-57.) "Azərbaycan kürdləri iki hissəyə təqsim olunur: yerli kürdlər və gəlmə kürdlər. Birincilər ta qədimdən Azərbaycanın cənub-qərbində yaşamaqda idilər; ikincilərsə müxtəlif vaxtlarda Azərbaycana gəlmişlər..." Müəllif hələ 20-ci əsrin əvvəllərində qeyd edir ki, "Azərbaycanda olan kürdlər tamamilə türkləşmişlər". Bununla bərabər, Vəlili-Baharlı həmin dövrdə kürdlüklerini qoruyan kəndləri qeyd edir:

"Zəngəzur qəzası – Buzlu, Ağcakəndli, Qaraqışlaq, Əliyanlı, Qazikürdlü;

Naxçıvan qəzası – Pesyanlı, Kəmyük, Buzlu və sairə;

Vedibasar qəzası – Cəlali;

Bunlar öz dillərini saxlamışlarsa da, digər millətlərlə türk dili istemal edirlər." (Vəlili-Baharlı, Azərbaycan: Coğrafi-təbii, etnoqrafik və iqtisadi müləhizat. Bakı, Hökumət mətbəəsi, 1921. / 1993-cü il çapında (Bakı, Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatı) – səh. 62-63.)

K юбилею выдающего курдского деятеля ШИРИНА АЛИЕВИЧА МУСТАФАЕВА ПОЗДРАВЛЯЕМ.! ПОЗДРАВЛЯЕМ,! ПОЗДРАВЛЯЕМ!

Желаем долгих, долгих лет здоровой жизни.

Родился ШИРИН АЛИЕВИЧ в родовой семье Алие Хасики. Именем его деда названа одна из ветвей рода Мысрки, которые породству восходят до великого Салахадина. Хасики был богатым человеком. Отец Ширина Алиевича, Алие Хасики был высоким, широко плечим, сильным и богатым. Легко мог перепрыгнуть ручек в два метра. Алие Хасики настолько был богат, что за него выдали девушку на двадцать лет моложе него. И это была, моя тетя, Нуре, с гордостью пишу об этом. Дядя Али был очень умным и добрым человеком. Никогда не забывал о добром деянии людей. Помню с какой теплотой, говорил он, о казахском народе, отом как в первый год депортации, первую зиму пребывания на казахской земле, простые казахи приютили их в своих домах и спасли от верной смерти, в 20-25 градусные морозы, Барканасе.

Алие Хасики возглавлял свой род, не просто возглавлял, а матерьяльно имо-

рально поддерживал всех.

О весть, рождени мальчика в семье, награждал вестника золотой монетой. Он всем средствами старался, чтобы рождество в роду повышалось. А рождение каждого своего сына превращал в праздник. От брака с тетей Нуре родилось пятеро детей. Двое дочерей и трое сыновей. Кудянки, в те времена дольше восьмью класа не учились. А вот сыновья все получили образование.

Рождение самого младшего, всегда самого дорогого и любимого ребенка отмечается особо. Им в семье дяди Али, после Темура Алиевича и Князя Алиевича, был Ширин Алиевич. При его рождении, дядя Али раздал пять золотых монет. Всем сестрам Сапе, Гюльзаде, Фазиле, Гезель и Зибейде были куплены новые платья. Все братья почитаемые и уважаемые в народе люди. Темура Алиевич, кандидат наук, всегда работал на почетных должностях, входил, в состав группы семьи смельчаков, которые в 1961 году, вместе с Бабаевым Маммедом Сулеймановичем, лидером курдов, отправились в Москву, навстречу с Никитой Сергеевичем Хрущевым, с целью восстановления Красного курдистана.

Князь Алиевич был любим народом, всю жизнь работал главным механиком.

Младший из братьев, Ширин Алиевич родился в 1951 году в поселке Ашибулак (Винсовхоз) Илинского района Алматинской области. С детских лет Ширин Алиевич был целеустремленным, умным и трудолюбивым. Слова не расходились с делами. Окончив десятилетку поступил на заочное отделение Джамбульского Гидромелиоративного строительного института. Вместе с Фатмой Махмудовой, они, как две ручейки текли на встречу друг другу. Вместе окончили школу, вместе поступили в институт, правда в разные, но всегда были вместе и соединившись образовали реку по имени семья. Кстати это было завещанием его отца.

Эта бога боязненная и бога любимая семья, все свои дела совершала с божьей помощью и всего добилась своим умом и трудом. Никто из родственников и знакомых не может сказать; "они нам не помогали. В трудную минуту они оказывались рядом, не только морально, но и материально.

Фатма Махмудовна была настоящей матерью Терезой для курдов!

Вот и прошли шестьдесят лет!

И хочешь не хочешь оглядываешься назад. Воспоминания приводят к вопросу, что в этой жизни я сделал и чего добился?

Построил первые в Ашибулаке зал торжеств "НУРАЛИ", в котором люди отмечают свои торжества.

Творил и творил. Строил и строил дома, объекты народного хозяйства, платины, торговые ряды, базары и т.д. Работая бригадиром СМУ -строил. Став старшим инженером Казахского отделения института "Гидрорыбпроект" -строил. Начальником участка СМУ "Селезащитстрой-строил." Работая в ЗАО МАК "Алматыгорстрой" заместителем главного инженера треста -строил. А директором ТОО строительной фирмы "Керек" обязан был строить с еще большим размахом и упорством. С назначением первым заместителем

Генерального директора ЗАО МАК "Алматыгорстрой" строил повсюду. Создавал не только в городе Алматы, но и в городах Астане, Атырау, Талдыкорган. А что такое строить, создавать людям уют-это означает совершать добро.

За плодотворный труд Ширин Алиевич награжден юбилейной медалью "Глава-маастрой", отмечен грамотами правительственными грамотами акимата

Алматы, Министерства промышленности строительных материалов. Лично президент Республики Казахстан Нурсултан Абишевич Назарбаев вручил ему медаль "За трудовую доблесть".

Ширин Алиевич активно участвует в общественно-политической жизни своего народа. Спонсирует культурные мероприятия. Является спонсором Ансамбля "НУРАЛИ". Всегда, вместе со своим другом Азизе Зия Бадыханом, поддерживал материально и морально своего дядю Бабаева Маммеда. Всем сердцем болеет за судьбу своего народа, за его будущее, и с этой верой живет.

Жизнь продолжается в перели очень много высот и надо творит и творит. Внуки и внучки подрастают. Дети Руслан и Али получившие высшее образование, воспитанные в духе дображелательства и трудолюбия, подталкивают папу на новые созидание.

Желаем долгих, долгих лет, здоровой жизни.

Спасибо БОГУ, что ты ест. Друг. СМС БАБАЕВ..

VƏTƏN YADA DÜŞÜBDÜ

*Delidağım cəlladların, şərəfsizin, yadımdı,
Gəlinqaya kimsəsizdi, başı kəsik qadımdı.
Ay eloğlu susmaq olmaz, bu ki, sənin adımdı,
Yağı düşməni hayasızdı, əxlaqsızdı, çaşıbdı,
Vətənsizəm, Vətən oğlu, Vətən yada düşübdü!*

*Sanyerim dərdimizdən, saralıbdı, solubdu,
İstisuyum kövrəlibdi, göz yaşına dönübdü.
Tərtər çayı aşib-daşmır, intizardan donubdu,
Həsretimiz, dəhşətimiz, ürəklərdə coşubdu,
Vətənsizəm, Vətən oğlu, Vətən yada düşübdü!*

*Qərrib çaylar, görən yenə saçıqıldayır, çağlayır?
Kəderimiz, ah-nələmiz şiş qayanı dağlayır,
Kəmə qaya gecə-gündüz kəderlənir, ağlayır,
Dərdlərimdən, ah-vayımından başım yaman şişibdi,
Vətənsizəm, Vətən oğlu, Vətən yada düşübdü!*

*Daşlöpə, biz olmadan kəlikotun oldumu?
Qantəpərin, gicirtkanın, yarpızın da soldumu?
Ətəyində sanbulaq göz yaşına doldumu?
Bu həsrətdən, intizardan bağnıbaşı bişibdi,
Vətənsizəm, Vətən oğlu, Vətən yada düşübdü!*

*Bilirəm ki, qənşərqüzey qərbişiyib ağlıyır,
Dərindərə bizsiz qalıb, gecə-gündüz zanyır,
İllərdi ki, maral uçan, öz maralın arayır,
Qartal uçmur, dağ keçisi zirvələrdən düşübdü,
Vətənsizəm, Vətən oğlu, Vətən yada düşübdü!*

*Gəl-gəl bulaq darıxdı, gəl-gəl deyir elinə,
Şır-şır bulaq şındamır, düşüb düşməni əlinə,
Nişdər suyu qan ağlayır, dönüb gözyaş selinə,
Səllər-sular, qəzəbindən saçıqıldayıb, daşıbdı,
Vətənsizəm, Vətən oğlu, Vətən yada düşubdu!*

*Allahımız bil, böyükdür, qəm eyləmə ay Küskün,
Qismət olar İnşallah, bacandan çıxar tüstün,
Yurddan köşkün düşənlerin yurda döner būs-bütün,
El-obamız nə zamandı sönməz oda düşübdü,
Vətənsizəm, Vətən oğlu, Vətən yada düşübdü!*

VERƏR DÜNYA

*Vicdanlının dərd ağardar saçını,
Arsız olanlara vec gələr dünya.
Namuslu şərəfin bələyər, bükər,
Binamus insana zər verər dünya.*

*Sərt baxışla məzlumlara baxana,
Alına yüz cürə ləkə yaxana,
Şərəfsiz sinəyə medal taxana,
Bunu oğul bilər, ər görər dünya.*

*Nadana, namərdə sinə gerənə,
Yetim- yesirlərə kömmək edənə.
Qeyrətlə yaşayıb, adla ölənə,
Ağılsız söyləyər, kor deyər dünya.*

*Aqilin, alimin dərdləri bitməz,
Çörək daşdan çıxar, işi yürüməz.
Şərəfsiz olanlar heç vaxt sürünməz,
Göz üstə bəsləyər, şah bilər dünya.*

*Düz sözü danışib, söyləmək olmaz,
Kəsəllər dilini yeridə qalmaz.
Küskün bu dünyadan heç nə alınmaz,
Səni dönük görüb, tez silər dünya.*

YARANMIŞAM MƏN

*Günahkar deyilsən, günahın yoxdu,
Pis gün görmək üçün, yaranmışam mən.
Əzəldən qisməti, bəxti kəmədənəm,
Hicran darağıyla daranmışam mən.*

*Könül sarayımı himdən söküblər,
Tənha bir diyarda, yuva tikiblər,
Ömrümə kədərli libas biçiblər,
Libası qarayam, qaralmışam mən.*

*Sən yoxsan, ürəyim dərdə büküldü,
Fikrimə yüz cürə qəmlər əkilib,
Köksümə od yağıb, atəş töküldü,
Atəşə, alova qalanmışam mən.*

*Kədər gözlərimdə nəmə dönübdü,
Sənli dünyam, sənsizlikdən sönübdü.
Sən sevən Küskünün, çoxdan ölübdü,
Sanki yoxuymuşam, yalanmışam mən.*

MİLLƏTİMİN DƏLİSİYƏM, KƏLBƏCƏRLİ BALASIYAM

*Delidağlı Ədalətin sinəsində olan sazam,
O alıxan pərdələrdə "Dilqəmiyə" yanan canam,
Babəkimin nəğməsiylə, ürəklərdə donan qanam,
Belə getse ömrüm boyu, bu həsrətdən donasıyam,
Millətimin dəlisiyəm, Kəlbəcərli balasıyam.*

*Dədə Şəmşir darda qaldı, məzar daşı paralandı,
Dəmirçimiz, Kürd Şamilim, ürəyindən yaralandı,
Həsret çəkdi, öldü getdi, bir-birindən aralandı,
Pəran-pəran düşdü elim, bu dərdlərlə yanasıyam,
Millətimin dəlisiyəm, Kəlbəcərli balasıyam.*

*Məmməd Aslan söz xəznəsi, bu millətin öz dilidi,
Qədimöglü millətsever, millətinin sağ əlidi,
Mirşəyyafın dərdi vətən, həm də ki, oğul dərdidi,
Dərdinizlə şərikliyəm, bu dərdlərlə öləsiyəm,
Millətimin dəlisiyəm, Kəlbəcərli balasıyam.*

*Qənər əmi elin səsi, Kəlbəcərin, dür ləlidi,
Vətəncün əriyən, Bəhmən, Sücaətdi, Əlidi.
Küskünə də el söylədi-Vətənsiz Məcnun əhlidi,
Kəlbəcərsiz, Delidağsız dəli kimi qalasıyam,
Millətimin dəlisiyəm, Kəlbəcərli balasıyam.*

(Ardı var)

Başkan Barzani'den 'Kürdistan Bağımsızlık Referandumu' mesajı

Başkan Mesud Barzani, Kürdistan Bağımsızlık Referandumu'nun altıncı yıldönümüne ilişkin sosyal medya

destek verdiği tarihi referandum sürecinde, 400 yabancı ve 2 bin yerli gözlemci hazır bulunmuş, 159 medya

hesabı X'te bir mesaj paylaştı. Başkan Barzani mesajında, "Halkın iradesinin başarıya ulaştığı gün kutlu olsun" ifadesini kullandı.

Bugün Kürdistan Bölgesi ve idaresi dışındaki Kürdistanı bölgelerde halkın yüzde 93'ünün "Evet" dediği Kürdistan'ın Bağımsızlık Referandumu'nun 6'ncı yıl dönümü.

Tarihi karar

Başkan Mesud Barzani başkanlığında 7 Haziran 2017'de başkent Erbil'e bağlı Pirmam ilçesinde Kürdistan'daki siyasi partilerle gerçekleştirilen toplantıda 25 Eylül 2017 referandum günü olarak belirlenmişti.

Söz konusu toplantıya, Kürdistan Demokrat Partisi (KDP), Kürdistan Yurtseverler Birliği (YNK), Kürdistan İslami Birlik Partisi (Yekgirtu), Kürdistan İslami Hareket Partisi (Bizutnewe), Kürdistan Komünist Partisi, Kürdistan Sosyalist Demokrat Partisi (KSDP) Emekçiler Partisi (Zehmetkeşan) Kürdistan İşçi ve Emekçiler Partisi, Kürdistan Kalkınma ve Reform Partisi, Erbil Türkmen Listesi, Irak Türkmen Caphesi (ITC), Türkmen Kalkınma Partisi, Kürdistan Parlamentosu Ermeni Listesi, Aşuri Demokratik Hareketi ve Aşuri ve Kil-dani Meclisi temsilcileri katılmıştı.

Irak Merkezi Hükümeti ve komşu ülkeler referandum kararına karşı çıktı.

Dünyadaki tüm Kürtlerin de

organı ve 500 yerli basın-yayın kuruluşu süreci yakından takip etmişti.

Kürdistan Bölgesi ve idaresi dışındaki bölgelerde yapılan bağımsızlık referandumunda, yaklaşık 3 milyon seçmene "Kürdistan Bölgesi ve idaresi dışındaki bölgelerin bağımsız olmasını istiyoruz musunuz?" sorusu yöneltildi.

25 Eylül'de gerçekleşen Kürdistan Bağımsızlık Referandumunda 4 milyon 561 bin 255 seçmenin oy kullanma hakkı vardı ve 3 milyon 305 bin 925 kişi sandık başına gitti. Referanduma katılı yüzde 72 oranında gerçekleşirken, 2 milyon 861 bin 471 kişi "Evet" oyu kullandı. Referandum, yüzde 92.73 "Evet" oyuyla sonuçlandı.

Halkın yüzde 93'ünün "Evet" diyerek, bağımsızlığı tercih ettiği referandum sonucuna, başta Bağdat, Ankara ve Tahran olmak üzere bazı ülkeler karşı çıktılar.

KDP ile YNK politbüro üyeleri, 15 Ekim 2017'de Süleymaniye'nin Dukan ilçesinde Başkan Mesud Barzani ve Irak Cumhurbaşkanı Fuad Masum başkanlığında bir araya gelerek, "Kürdistan'daki güçleri, mevcut durumda da Bağdat ve Erbil'in anayasal ilkeler ve çıkarlar doğrultusunda şartsız bir şekilde müzakereye hazır" olduğu belirtilmişti.

Kürdistan'a ambargo

Irak Parlamentosu, referandum sonucunu reddeden bir karar çıkardı.

Irak Başbakanı Haydar Abadi ise, "Irak'ın toprak bütünlüğünü koruyup ayrılıkçı hareketlerle mücadele etmesi konusunda gerekli tüm tedbirleri almasını" istemişti.

Bağdat yönetimi 14 Eylül'de, referandumu destekleyen Kerkük Valisi Necmeddin Kerim'i azletti.

Bağdat, Ankara ile Tahran arasında yaptığı görüşmeler sonrası Kürdistan Bölgesi'ni ekonomik yaptırımlar ve ambargolarla tehdit edildi.

Ankara, hava sahasını Kürdistan Bölgesi'ne kapatarak Erbil ile Süleymaniye havalimanlarına uçuşları yasakladı. İran ise Kürdistan Bölgesi ile sınır kapılarını kapattı.

16 Ekim'de Kürdistan Yurtseverler Birliği'ne (YNK) bağlı bazı birliklerin çekilmesiyle Irak ordusu ile Haşdi Şabi güçleri başta Kerkük ve Tuzhurmatu olmak üzere Kürdistanı bölgelere ilerlemişti.

Söz konusu güçlerin bölgeye girmesiyle Kürtlerin yanı sıra referandumu destek veren Türkmen ve Arap aileler de evlerini terketmek zorunda kalmıştı.

Diplomatik başarı

Fransa'nın daveti üzerine 2017'nin Aralık ayında Paris'e giden Başbakan Neçirvan Barzani ve beraberindeki heyet Macron ile Elysee Sarayı'nda bir araya gelmişti.

Fransa, Kürdistan Bölgesi'ne 16 Ekim olayları sonrasında diplomatik anlamda destek vererek Kürdistan Bölgesi'nin anayasal haklarının verilmesi konusunda Bağdat'a çağırda bulunmuştu. Macron, Erbil ile Bağdat arasındaki ilişkilerin normalleşmesi için aracı olmuştu.

Dönemin Başbakanı Neçirvan Barzani, özellikle 16 Ekim sonrası yürüttüğü diplomasi sonucu Irak'ta büyük bir insani felaketle sonuçlanacak olan iç savaşı da durdurdu.

Başkan Mesud Mesud Barzani ise, referandumun birinci yıldönümünde Al Jazeera'ya verdiği bir röportajda, 16 Ekim 2017'de Kerkük'te yaşananların ulusal bir ihanet olduğunu, belli bir grubun Heşdi Şabi ve İran Devrim Muhafızları (Pasdaran) üyeleriyle anlaşarak, ABD'nin gözü önünde kendilerini arkadan hançerlediğini söyledi.

Nerina Azad

Neçirvan Barzani: Gücümüz ve hayatta kalmamız birliğimize bağlıdır

Kürdistan Yurtseverler Birliği'nin (YNK) 5. Olağan Kongresi'nde bir konuşma yapan Başkan Neçirvan Barzani, "Gücümüz ve hayat-

ta kalmamız birliğimize bağlıdır, aksi Kürdistan Bölgesi'ne zarar verir" dedi.

YNK 5. Olağan Kongresi Süleymaniye'de Henarê Huner Kongre Salonu'nda 600 delegenin katılımıyla gerçekleşiyor.

Kongreye katılan Başkan Neçirvan Barzani burada bir konuşma yaptı.

"Kongrenin Irak ve Kürdistan Bölgesi için hayırlı sonuçlar getirmesini diliyorum" diyen Başkan Neçirvan Barzani "Hepimizin gücü ve hayatta kalması birliğimize bağlıdır, bunun tersi ise Kürdistan Bölgesi'ne zarar verir" dedi.

Başkan Neçirvan Barzani konuşmasında Bafıl Talabani'ye YNK'nin "Genel Başkanı" sıfatıyla hitap ederek, "YNK'nin beşinci kongresinin açılış törenine katılmaktan mutluluk duyuyorum ve KYB'nin tüm üye ve kadrolarını tebrik ediyorum" ifadelerini kullandı.

Konuşmasında YNK'nin Kürdistan siyasetindeki önemine vurgu yapan Başkan Neçirvan Barzani, "YNK Kürdistan Bölgesi'nin kurtuluşunda önemli bir role sahiptir" dedi.

Barzani konuşması içerisinde Kürdistan Demokrat Parti (KDP) ve YNK arasındaki çekişmelere, yaklaşan Kürdistan Bölgesi genel seçimlerine ve Bağdat ile Erbil arasındaki sorunlara da değindi.

"Kürdistan Bölgesi'nin karşılaştığı zorluklar bütün tarafların farklılıklarını bir kenara bırakıp Bağdat'a karşı birlik olmasını gerektiriyor" diyen Neçirvan Barzani, Bağdat'a da şu mesajı verdi: "Kürdistan Bölgesi, Irak'la ilgili tüm sorunları anayasaya uygun şekilde çözmek istiyor. Kürdistan Bölgesi'nin bütçesi ve maaşları siyasi rehine konusu yapılmamalıdır."

Nerina Azad

Ermenilerin yüzde 70'i Dağlık Karabağ'dan ayrıldı

Azerbaycan operasyonu sonrasında Dağlık Karabağ'dan Ermenistan'a geçen Ermenilerin sayısı 85 bine yaklaştı. Operasyondan önce bölgede yaklaşık 120 bin Ermeni yaşıyordu. Azerbaycan'ın Dağlık Karabağ'ın yapısal askeri operasyonu sonrasında bu bölgedeki Ermenistan'a geçen Ermenilerin sayısı giderek artıyor. Rus ajansı RIA'nın haberine göre, Ermenistan hükümetinin bu sayısının 84 bin 700'ü geçtiğini duyurdu.

Dağlık Karabağ'da geçen haftaki Azerbaycan operasyon çevresi yaklaşık 120 bin Ermeni yaşıyordu.

Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyan geçen hafta Dağlık

Karabağ'daki Ermenilerin evlerinde kalmalarının daha iyi gelişmesini sağladı, ancak onun ihtimaline karşı 40 bin ailelik yer hazırladıklarını açıklamıştı.

Dün ise Azerbaycan'ı "etnik temizlikle" suçlayan Paşinyan, "önümüzdeki günlerde" Dağlık Karabağ'da hiç Ermeni'nin kalmamasını beklediğini söyledi.

Azerbaycan Dışişleri Bakanlığının "Paşinyan pekâlâ biliyor ki Karabağ'ın Ermeni halkın bölgedeki kendi istekleriyle ayrılıyor" yanıtı geldi.

Rusya'dan açıklama

Konuyla ilgili ihtiyatlı bir durma sergileyen Moskova da toplu göç nedeniyle Bakü'ye yönelik herhangi bir suçlamada bulunmuyordu. Kremlin Sözcüsü Dimitri

Peskov, "Bu kişinin suçlu olduğunu söylemek zor. Bu tip eylemler için doğrudan bir sebep yok" açıklamasında bulundu.

Taraflar arasındaki uzatmanın uzun yıllara dayandığı bölge daha önce de devam etmesi nedeniyle toplu göç ve yerinden edilmelere sahne olmuştu.

1994'te Ermeni güçlerinin Dağlık Karabağ ve genel kontrolü ele geçirmesinin ardından mültecilerin tahminine göre bölgedeki yaklaşık 900 bin kişi Azerbaycan'a, 300 bin kişi de Ermenistan'a kaçtı.

Birleşmiş Milletler'e göre, 2020 yılında Azerbaycan'ın Dağlık Karabağ'daki topraklarının bir kısmı geri aldığı savaşta 90 bin kişi Ermenistan'a, 40 bin kişi

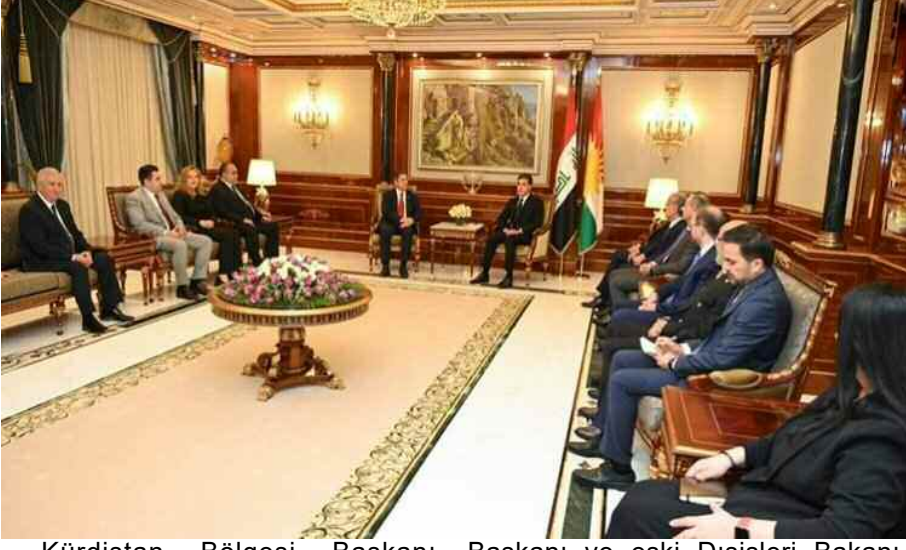
de Azerbaycan'a geçti.

Geçen hafta Azerbaycan, Dağlık Karabağ'ın kontrolü Ermenilerden tamamen geri almak için bu bölgedeki ayrılıkçı güçlere karşı askeri operasyon düzenlemişti. Çatışmalar, Rusya'nın arabuluculuğunda sağlanan ateşle sonlanırken Dağlık Karabağ'daki Ermeni güçleri arasında varılan anlaşmazlığın devamında silah bırakmaya başlamıştı. Bakü, bu operasyonun duyurusunu başarıyla

tamamladı ve ardından Dağlık Karabağ'daki Ermenilerin haklarının güvence belgesinin alınacağını ve bölgedeki entegrenin bozulduğunu açıklamıştı. Kendisini "Artsakh Cumhuriyeti" olarak adlandıran ayrılıkçı yönetimin lideri Samvel Şehrimanyan da dün imzaladığı kararnameyle "tüm devlet anlaşmalarının yıl sonuna kadar feshedileceği" bildirerek "Artsakh Cumhuriyeti'nin durumunun 1 Ocak 2024 tarihinde son kazanacağını" duyurmuştu.

Nerina Azad

Başkan Neçirvan Barzani, Romanya Senatosu heyetiyle görüştü

Kürdistan Bölgesi Başkanı Neçirvan Barzani, Romanya'dan üst düzey diplomatik heyeti kabul etti.

Neçirvan Barzani ve Romanya Senatosu heyetinin görüşmesine işilkin Başkanlık Ofisi'nden açıklama yapıldı.

Açıklamaya göre, Başkan Neçirvan Barzani Romanya Senatosu Dış Politika Komitesi

Başkanı ve eski Dışişleri Bakanı senatör Titus Corlatsian başkanlığındaki aralarında bir grup senatör, Romanya'nın Irak Büyükelçisi, Erbil'deki Konsolosluk Ofisi Temsilcisi ve diplomatların da yer aldığı heyetle bir araya geldi.

Ayrıca görüşmede; Romanya'nın Kürdistan Bölgesi ve Irak ile siyasi, ekonomik ticari alanlarda istişare ve işbirliğinin

sürdürülmesinin önemini yanı sıra bilim ve eğitim alanında işbirliğinin sağlanmasının önemi, Bağdat ile Erbil arasındaki sorunların çözümünün ele alındığı kaydedildi.

Romanya'nın IŞİD'e Karşı Uluslararası Koalisiyondaki yeri ve rolüne övgüde bulunan Başkan Neçirvan Barzani, uzun yıllardır Kürdistan Bölgesi ve Irak'taki öğrencilere burs ve eğitim imkanı sağladığı için Romanya hükümetine teşekkür etti. Romanya Senatosu heyeti ise Erbil ziyaretinden duydukları memnuniyeti dile getirerek, ülkelerinin Kürdistan Bölgesi'nde yatırım yapmaya hazır oldukları arzusunu vurguladı.

Görüşmenin devamında Irak ve Kürdistan Bölgesi'ndeki özel sektör alanındaki şirketlerin çalışma mekanizmaları konusunda görüş alışverişinde bulunuldu. Genel olarak bölgedeki genel durum ve iki ülke arasındaki ortak çıkarları ilgilendiren konular görüşmede ele alınan diğer gündem başlıkları arasında yer aldı. **Nerina Azad**

ABD, Rojava'daki diplomatik varlığını sürdürecektir

ABD Dışişleri Bakanlığı, Rojava Özerk Yönetim bölgelerinde sınırlı diplomatik varlığını sürdürmeye kararlı olduklarını ve ülkedeki istikrar

Yetkili, ülkesinin ateşkesi sürdürmek, IŞİD'in yeniden ortaya çıkmasını önlemek ve insani yardım erişimini genişletmek için 'proaktif bir

çabalarına odaklandıklarını bildirdi. Şarku'l Avsat'ın Independent Arabia'dan aktardığı habere göre ABD Dışişleri Bakanlığı'ndan ismini açıklamamayı tercih eden bir yetkili, Özerk Yönetim bölgelerinde sınırlı varlıklarını sürdürmeye kararlı olduklarını söyledi.

Bu diplomatik varlık, IŞİD ve El Kaide'yi, Demokratik Suriye Güçleri (DSG) ve diğer yerel ortaklar aracılığıyla yenilgiye uğratmaya yönelik kapsamlı bir stratejinin parçası.

Bakanlık yetkilisi Independent Arabia'ya yaptığı açıklamada, ABD'nin Suriye'deki diplomatik çalışmalarına değinerek, ülkesinin Başkan Joe Biden yönetimindeki çabalarının, Suriye'deki durumu istikrara kavuşturmaya odaklandığını söyledi.

politika' izlediğini de ekledi.

Diplomatik elçiler ABD'nin son yıllardaki diplomatik varlığı, yalnızca ABD Dışişleri Bakanlığı'nın özel elçilerinin başkanlık ettiği diplomatik ekipler aracılığıyla, Suriye'nin kuzey ve doğu (Rojava Özerk Yönetimi) bölgelerinde belirgindi.

ABD'nin Suriye sahasındaki ilk üst düzey diplomatı, 2018'den 2020'ye kadar görev yapan Büyükelçi William Roebuck'du. Onun yerini, geçen yılın yazına kadar David Brownstein aldı.

Brownstein'in ardından gelen, ABD'nin Rojava temsilcisi Nicholas Grainger'in görevi de aylar önce sona erdi. Grainger, daha sonra Dışişleri Bakanlığı Suriye Bölgesel Platformu Genel Müdürlüğü görevini üstlendi.

ABD Dışişleri Bakanlığı, gerek Şam rejiminin, gerekse Türkiye'nin desteklediği muhalefetin kontrolünde olsun, Suriye'nin geri kalan bölgelerinin aksine, Özerk Yönetim bölgelerinde diplomatlarının varlığını sürekli olarak sürdürüyor.

Sahada ise, ABD'li politikacılar, özellikle de Kongre üyeleri muhalefet ve Özerk Yönetim bölgelerini ziyaret ediyor ve toplantılar yapıyor.

Büyükelçiliğin Şam'dan Haseke'ye taşınacağı iddiası

Eylül ayında, ABD'nin Şam Büyükelçiliği'nin sosyal medya platformlarındaki adını, 'ABD'nin Suriye Büyükelçiliği' olarak değiştirmesi ve üzerine büyükelçiliğin Şam'dan Haseke'ye taşınacağına dair haberlerin çıkmasıyla ilgili ABD Dışişleri Bakanlığı'nın Dubai'deki Bölgesel Medya Ofisi, büyükelçiliğin adının değiştirilmesinin herhangi bir anlam taşımadığını söyledi.

Ofis tarafından yapılan açıklamada, "Bu prosedür, dünya ülkelerindeki büyükelçiliklerin isimlerine ilişkin standart kriterlere tabidir ve bu değişikliğin arkasında herhangi bir mesaj yoktur" denildi.

Konsolosluk açma imkanı
ABD'nin diplomatik hukuku, ABD Dışişleri Bakanlığı'nın diplomatik temsilciliğinin bulunduğu ülke içindeki şehirlerde veya geniş bölgelerde konsolosluklar açmasına izin verse de, şu ana kadar ABD, Rojava Özerk Yönetim topraklarında resmi olarak bir konsolosluk açmadı. ABD'li diplomatlar, IŞİD'e karşı oluşturulan Uluslararası Koalisyon ile ortaklığı kapsamında başta Haseke olmak üzere bölgeye yayılmış askeri üslerde çalışıyor. **Nerina Azad**

Şırnak'ta 14 bölge 'Geçici Özel Güvenlik Bölgesi' ilan edildi

Şırnak Valiliği, 14 bölgenin 15 gün süreyle "Geçici Özel Güvenlik Bölgesi" ilan edildiğini açıkladı.

Valiliğin resmi sitesinde bugün yayınlanan duyuruya göre, şu bölgeler, 28 Eylül - 12 Ekim arasında "Geçici Özel Güvenlik Bölgesi" ilan edildi:

Şırnak İli Merkez, Cizre, Silopi, Uludere, Güçlönak, Beytüşşebap ilçeleri sınırlarında bulunan Cudi Dağı Bölgesi, Bestler Dereler Bölgesi, Kurt

Dağı Bölgesi, Kureşin Bölgesi, Karaçalı T. Bölgesi, Kel Mehmet D. Bölgesi, Serin V. Bölgesi, 2088 Rk T. Bölgesi, Küçük Su Y. Bölgesi, Gabar Dağı Bölgesi, Altın Dağ Bölgesi, İncebel Dağ Bölgesi, Oymakaya Bölgesi, Tanin Tanin Bölgesi. Karar, 5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 11'inci maddesi ile 2565 Sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanunu'nun 32/A maddesine istinaden alındı. **Nerina Azad**

Kerkük Valiliğinden Peşmerge ve Haşdi Şabi hakkında karar

Kerkük Valisi il yönetimine gönderdiği bir genelgede, Kerkük'ün savunmasına katılan şehit ve gazi Peşmergeler ile Haşdi Şabi güçlerinin yakınlarına acilen konut arsası dağıtılması talimatı verdi.

Kerkük'ün Valisi Rekan Ciburi, Kerkük İl İdaresine gönderdiği yazılı bir genelgede şehit ve gazi ailelerine arsa dağıtılması talimatı verdi.

Kerkük'ün atanmış Valisi'nin gönderdiği genelgede arsa dağıtımı Kerkük kentinin savunmasında yer alan savunma, iç güvenlik, anti terör, Peşmerge, Haşdi Şabi ve emniyet güçlerinin şehit ve gazi ailelerini kapsıyor.

Talimata göre Kerkük'ün nahiye ve kazalarında 600 parsel arsa, kent merkezinde ise 850 parsel arsa dağıtılacak.

Ciburi, Kerkük İl İdaresi'nden Irak ve Kerkük'ü savunmasında yer alan güçlerin yakınlarına toprak sağlanmasını ve ilgili yöneticilerin bu konuyu büyük bir ciddiyetle ele alması gerektiğini söyledi.

Kerkük'ün vekalet Valisi, konuyu takip etmesi için yardımcısı ve yaveri Tuğgeneral Hüseyin Heneş'i görevlendirdi.

Konu hakkında Rûdaw haber ajansına konuşan Kerkük Merkez Kaymakamı Felah Yayçi, Irak Başbakanının talimatıyla valinin şehit ve gazi güvenlik güçlerinin ailelerine acilen arsa dağıtma kararı alındığını söyledi.

Kerkük Merkez Kaymakamı Felah Yayçi, "Peşmerge Güçleri de dahil olmak üzere şehit ve gazi yakınlarına arazi dağıtmaya devam ediyoruz. Kobanê (Kerkük'te bir yer ismi) mıntıkasında arsa verenler ev yapımına başladı" dedi.

Felah Yayçi, ayırım gözetmeksizin Kerkük'ü savunan ve onun için fedakarlık yapan tüm güvenlik güçlerinin ailelerine toprak dağıtılacak. **Nerina Azad**

Erbil'de mühimmat deposunda patlama: 3 Peşmerge yaralandı

Başkent Erbil'de bulunan Spilk Komuta Merkezi'ndeki silah ve mühimmat deposunda meydana gelen patlamada 3 Peşmerge'nin yaralandığı bildirildi.

Başkent Erbil'deki Spilk Komuta Merkezi'nde mühimmat deposunu temizlerken bir havan mermisinin patlaması sonucu 3 Peşmerge'nin yaralandığı belirtildi.

Dün saat 17.40 sıralarında meydana gelen patlamada yaralanan Peşmergelerin Halife hastanesine gönderildiği kaydedildi. **Nerina Azad**

Başbakan: Kürdistan Bağımsızlık Referandumu, bir milletin iradesinin zaferini simgeliyor

Başbakan, Kürdistan Bağımsızlık Referandumu'nun altıncı yıldönümüne ilişkin sosyal medya hesabında bir mesaj yayınladı.

hesabında bir mesaj yayınladı.

Başbakan Mesrur Barzani, Kürdistan Bağımsızlık Referandumu'nun altıncı yıldönümüne ilişkin sosyal medya hesabında bir mesaj yayınladı.

Başbakan Mesrur Barzani, Kürdistan Bağımsızlık Referandumu'nun 6'ncı yıldönümüne ilişkin yayımladığı mesajında "Bugün, bir milletin iradesinin zaferini simgeliyor" dedi.

Bugün, Kürdistan'ın Bağımsızlık Referandumu'nun 6'ncı yıl dönümü

Bugün Kürdistan Bölgesi ve idaresi dışındaki Kürdistanî bölgelerde halkın yüzde 93'ünün "Evet" dediği Kürdistan'ın Bağımsızlık Referandumu'nun 6'ncı yıl dönümü.

Başkan Mesud Barzani başkanlığında 7 Haziran 2017'de başkent Erbil'e bağlı Pirmam ilçesinde Kürdistan'daki siyasi partilerle gerçekleştirilen toplantıda 25 Eylül 2017 referandum günü olarak belirlenmişti.

Söz konusu toplantıya, Kürdistan Demokrat Partisi (KDP), Kürdistan Yurtseverler Birliği (YNK), Kürdistan İslami Birlik Partisi (Yekgirtu), Kürdistan İslami Hareket Partisi (Bizutnewe), Kürdistan Komünist Partisi, Kürdistan Sosyalist Demokrat Partisi (KDSP) Emekçiler Partisi (Zehmetkeşan) Kürdistan İşçi ve Emekçiler Partisi, Kürdistan Kalkınma ve Reform Partisi, Erbil Türkmen Listesi, Irak Türkmen Caphesi (ITC), Türkmen Kalkınma Partisi, Kürdistan Parlamentosu Ermeni Listesi, Aşuri Demokratik Hareketi ve Aşuri ve Kil-

dani Meclisi temsilcileri katılmıştı. Irak Merkezi Hükümeti ve komşu ülkeler referandum kararına karşı

referandum sonucuna, başta Bağdat, Ankara ve Tahran olmak üzere bazı ülkeler karşı çıktılar. KDP ile YNK politbüro üyeleri, 15 Ekim 2017'de Süleymaniye'nin Dukan ilçesinde Başkan Mesud Barzani ve Irak Cumhurbaşkanı Fuad Masum başkanlığında bir araya gelerek, "Kürdistan'daki güçleri, mevcut durumda da Bağdat ve Erbil'in anayasal ilkeler ve çıkarlar doğrultusunda şartsız bir şekilde müzakereye hazır" olduğu belirtilmişti.

Kürdistan'a ambargo
Irak Parlamentosu, referandum sonucunu reddeden bir karar çıkardı. Irak Başbakanı Haydar Abadi ise, "Irak'ın toprak bütünlüğünü koruyup ayrılıkçı hareketlerle mücadele etmesi konusunda gerekli tüm tedbirleri almasını" istemişti.

Bağdat yönetimi 14 Eylül'de, referandumu destekleyen Kerkük Valisi Necmeddin Kerim'i azletti.

luşu süreci yakından takip etmişti.

Kürdistan Bölgesi ve idaresi dışındaki bölgelerde yapılan bağımsızlık referandumunda, yaklaşık 3 milyon seçmene "Kürdistan Bölgesi ve idaresi dışındaki bölgelerin bağımsız olmasını istiyoruz musunuz?" sorusu yöneltildi. 25 Eylül'de gerçekleşen Kürdistan Bağımsızlık Referandumunda 4 milyon 561 bin 255 seçmenin oy kullanma hakkı vardı ve 3 milyon 305 bin 925 kişi sandık başına gitti. Referanduma katılı yüzde 72 oranında gerçekleşirken, 2 milyon 861 bin 471 kişi "Evet" oyu kullandı. Referandum, yüzde 92.73 "Evet" oyuyla sonuçlandı.

Halkın yüzde 93'ünün "Evet" diyerek, bağımsızlığı tercih ettiği

referandum sonucuna, başta Bağdat, Ankara ve Tahran olmak üzere bazı ülkeler karşı çıktılar.

KDP ile YNK politbüro üyeleri, 15 Ekim 2017'de Süleymaniye'nin Dukan ilçesinde Başkan Mesud Barzani ve Irak Cumhurbaşkanı Fuad Masum başkanlığında bir araya gelerek, "Kürdistan'daki güçleri, mevcut durumda da Bağdat ve Erbil'in anayasal ilkeler ve çıkarlar doğrultusunda şartsız bir şekilde müzakereye hazır" olduğu belirtilmişti.

Kürdistan'a ambargo

Irak Parlamentosu, referandum sonucunu reddeden bir karar çıkardı. Irak Başbakanı Haydar Abadi ise, "Irak'ın toprak bütünlüğünü koruyup ayrılıkçı hareketlerle mücadele etmesi konusunda gerekli tüm tedbirleri almasını" istemişti.

Bağdat yönetimi 14 Eylül'de, referandumu destekleyen Kerkük Valisi Necmeddin Kerim'i azletti.

Bağdat, Ankara ile Tahran arasında yaptığı görüşmeler sonrası Kürdistan Bölgesi'ni ekonomik yaptırımlar ve ambargolarla tehdit edildi.

Ankara, hava sahasını Kürdistan Bölgesi'ne kapatarak Erbil ile Süleymaniye havalimanlarına uçuşları yasakladı. İran ise Kürdistan Bölgesi ile sınır kapılarını kapattı. 16 Ekim'de Kürdistan Yurtseverler Birliği'ne (YNK) bağlı bazı birliklerin çekilmesiyle Irak ordusu ile Haşdi Şabi güçleri başta Kerkük ve Tuzhurmatu olmak üzere Kürdistanî bölgelere ilerlemişti.

Söz konusu güçlerin bölgeye girmesiyle Kürtlerin yanı sıra referanduma destek veren Türkmen ve Arap aileler de evlerini terk etmek zorunda kalmıştı.

Nerina Azad

Bafıl Talabani: YNK tüm taraflara kardeşlik ve barış elini uzatıyor

YNK Başkanı Bafıl Talabani, "Milletimize hizmet edeceğiz, onların güvenliğini ve onurunu koruyacağız, Kürdistan'da birlik ve barışı koruyacağız. YNK tüm taraflara kardeşlik ve barış elini uzatıyor" dedi.

Başkanı Bafıl Talabani, Henarê Huner Kongre Salonu'nda gerçekleştirilen kongrede bir konuşma yaparak, tüm Irak ve Kürt güçleriyle ilişkileri güçlendirmeleri gerektiğini belirtti.

Talabani, "Önümüzde iki seçim var ve bir de kongre yapacağız. Bu YNK'nin gücünü gösteriyor. Biz birbirimize güveniyoruz. Bugün hep birlikte yeni bir döneme başlıyoruz. Milletimizi uzlaştırmalıyız. Partimizi daha sıkı bir birlik haline getirmeliyiz. Halkımız için her türlü fedakarlığı yapmaya hazır olmalıyız" ifadelerini kullandı.

Bafıl Talabani'nin konuşmasından öne çıkanlar şöyle: "Milletimize gerektiği gibi hizmet edebilmek, şehitlerimizin kanına saygı duyabilmek, Mam Celal'in yoluna sahip çıkabilmek, siyaset yapabilmek ve Mam Celal'in felsefesine göre yaşayabilmek için Kürdistan Yurtseverler Birliği'ni güçlendirmek için aynı ruhla burada toplandık. Mücadelecilerimizi, şehit ailelerimizi, siyasi cezaevlerimizi, engellilerimizi, Peşmegerelerimizi, dostlarımızı, milletimizi başımıza, gözümüze koyacağız.

Bugün hep birlikte yeni bir döneme başlıyoruz, milletimizi uzlaştırmalıyız, partimizi daha sıkı bir birlik haline getirmeliyiz, milletimiz için her türlü fedakarlığı yapmaya hazır olmalıyız. KYB tüm Kürt partilerine, eşitliğe ve birliğe inanan her partiye kardeşlik ve barış elini uzatmalı. Biz KYB olarak Bağdat'taki kardeşlerimizle ilişkilerimizi sürdürmeli ve güçlendirmeliyiz. Şiilerle el ele verelim. Sünni kardeşlerimiz, Hristiyan kardeşlerimiz... Birliğe hazır olan herkesi sahiplenmeli, kucaklamalıyız. Özgürlük ve demokrasi için mücadele edelim.

YNK, bu ekonomik krizin ortasında iki seçimden önce kongre yapacak kadar güçlü. Bu da birbirimize ne kadar güvendiğimizi, kadrolarımıza ne kadar güvendiğimizi, milletimize ne kadar güvendiğimizi gösteriyor. Özgürce yaşayabilmeli, fikirlerini korkusuzca ifade edebilmeli, kadınların ve azınlık topluluklarının haklarını savunmalıyız. Bu kongrede gençlere özel bir program hazırlamanızı rica ediyorum.

"Milletimize hizmet edeceğiz"

Kürdistan'ın petrolünün, doğalgazının olduğu doğru ama bizi asıl zenginleştiren şey, gökyüzünde yıldızlar gibi parlayan ve ne yazık ki hakkıyla hizmet edilemeyen gençlerimizdir. Tekrar edeceğim: Milletimize hizmet edeceğiz, onların güvenliğini ve onurunu koruyacağız, Kürdistan'da birlik ve barışı koruyacağız.

Sizlere hizmet etme fırsatını bana vermiş olmanız benim için büyük bir onurdur. Bu kongrede ne olursa olsun birlikte olacağız. El ele, omuz omuza. Bana hangi mevki ve rütbeyi vererseniz verin, sizi asla bırakmayacağım, rakiplerinizin ve düşmanlarınızın size hakim olmasına asla izin vermeyeceğime söz veriyorum. Biz Kürdistan Yurtseverler Birliği'yiz, biz mücadelecilerin ve şehitlerin partisiyiz, biz kahramanların partisiyiz, biz diktatörlüğü yıkanların partisiyiz."

Nerina Azad

Uluslararası Koalisyon'dan Rojava'daki üslere onlarca araçlık ağır silah sevkiyatı

Suriye İnsan Hakları Gözlemevi'nin (SOHR) bildirdiğine göre,

ABD liderliğindeki IŞİD Karşıtı Uluslararası Koalisyon Rojava'nın

Haseke kentinde bulunan üslere ağır silahlarında içinde olduğu 36 araçlık yeni bir askeri sevkiyat gerçekleştirdi.

SOHR, Uluslararası Koalisyon'un Rojava'nın Haseke kentinde bulunan üslere ağır silahlarında içinde olduğu yeni bir askeri sevkiyat gerçekleştirdiğini bildirdi. Haberde, Uluslararası Koalisyon Güçleri'nin, ağır silahlar, yakıt, lojistik ve askeri teçhizat taşıyan 36 kamyonluk bir konvoyun Kürdistan Bölgesi'nden gelerek El Velid sınır geçidi üzerinden Suriye topraklarından Rojava'nın Haseke kentindeki üslere doğru yola çıktığı belirtildi.

Nerina Azad

GELO ÇIMA SEROK Û RÊBERÊN KURDA HEV NAGIRIN NABIN YEK?

Tahir Silêman: Hevpeyvîn di gel nivîskar, rojnamevan, lêkolînêr, kurdzan welatparêz Bûbê Esera

-Tahir Silêman -Gelo çima serok û rêberên kurda hev nagirin nabin yek?

-Bûbê Eser: pirsek di cih de ye. Lê divê em vê yekê ji bîr nekin ku eva zêdeyî 300 salan e ku daxwaza yekitiyê ji kurdan tê xwestin, lê mixabin nabin yek.

Li gor min du sedemên vê yên serekî hene:

a- Welatê kurdan Kurdistanê şêrin di dema feodalîzmê (axatîyê) ya herî xurt de hate perçekirin. (1639) Loma jî axatîya di nava kurdan de xurt bû. Di perçekirina welêt de wan axana xwe parast û hê jî li ser wê yekê ne. Em baş dizanin ku axayên kurdan yek ji ber ê din danaxun. Loma jî nikarin bêne ba hev da ku yekitiya xwe çê bikin. Dema kurd ji hev perçebûn, ew bîr û baweriyê axatîyê di nava xwe da parastin. Ev parastin û ne guherîna kurdan kir ku kurd nebin yek.

b- ji ber ku kurd nebûne neteweyî loma jî berjewendiyên şexsî tim li pêş e. Dema berjewendiyên şexsî li pêş be wê gavê herkes ji bona xwe heye. Di rewşên weha de tenê ez û ez hene loma jî ew ez eza nahêle yekitiya Kurdan li ser hîmê netewebûnê pêk bê.

Berê axa bûn û her axayek serdestê gund û gundiyan xwe bûn. Niha jî rêxistinên me her yek ji wan bûne axa û tehamulîya partiyeke din nake. Heger bibin yek gelo kî yê bibe serok. Loma jî dibêjin bila ez serok bim û çend kesên ku pesnê min bidin hebin bes e. Ji ber vê ye ku kurd û rêxistinên kurdan nabin û nikarin bibin yek. Îro yekîtiya kurdan ji her gavê bêtir lazim e, lê dîsa em dibînin bêtir ji hev cûda dibin.

Ji ber hîsên neteweyî di nava kurdan û rêxistinên wan de qelse loma nikarin berjewendiyên xwe ê rêxistinî û şexsî bikin qurbana ya neteweyî. Loma jî heta ku kurd nebin neteweyî wê her pîrsa yekîtiyê jî di nava wan de hebe.

-Tahir Silêman - Çima PKK-e, PYD-ê naxwaze cenabî Mesud Barzanî Kurdistanê Serbixwe ava bike?

-Bûbê Eser: PKK û PYD ne ku naxwazin brêz Mesud Barzanî Kurdistanê serbixwe ragihîne. Sibê kes û kesayetiyeke din jî bixwaze kurdistanê serbixwe ragihîne wê pkk û pyd li dijî wî/ê jî derkev. Ji ber ku PKK û PYD ji bona kurd nebin xwedîyê xwe û kurdistanê serbixwe hatine damezrandin. Ne tenê serxwebûna kurdistanê ew heman demê li dijî hemû hêjayiyên kurdan e. Orf û adetên kurdan xerab kirin û dîkin. Zimanê kurdî (li bakur) têk birin. Bifikirin ku partiyeke ji bona azadiya welatekî (qaşo) hatibe damezrandin lê hemû perwerdayiyên xwe yên leşkerî bi tirkî dîkin.

Zimanê wan î serdest tirkî ye. Bi vê yekê hizir û hîsên kurdewarî ji kurdan dûr dixin. Dema tu bi zimanekî bipeyivî tu li gor wî zimanî şikil digire.

Em û ew jî baş dizanin ku helwestên brêz Mesud Barzanî helwestên neteweyî ne. Ew dixwaze xewna mîletê xwe ya bi salan bike rastî. Lê ev li hesabê pkk û pyd de nayî çima? Ji ber ku rişma wan di destê karbidestê gelê me de ye. Ew çî bixwazin pkk wê dike. Loma jî wê her li dijî serxwebûna kurdistanê rawestin. Mesele ne şexsî lê neteweyî ye.

Çi demê dewleteke kurdan ya serbixwe bê avakirin wê demê jî hemû tiştên pkk jî dê diyar û eşkere bibe ku kî wan îdare dike û heta niha kirine. Ji ber vê ye naxwazin kurd bibin xwedî dewleta xwe û dibêjin; "Me fikra dewletbûnê avêtîye çopê"

-Tahir Silêman - YNK û Goran bo çî berbi ereba Hukûmeta merkeziya Îraqê û Îranê direvin?

-Bûbê Eser: Ez bi xwe baş nizanîm çima ynk û goran berbi ereban û hukûmeta merkeziya iraq û îranê de direvin. Lê dikarin wê bêjim, Mînaka min di serî da tam jî li bejna wan jî tê. Heger em carekî li dîroka xwe û ya gelê xwe binêrin, em ê bibînin ku çî dema tekoşîna azadiya gel xurt bûye, aha di wê gavê de hin serok eşîr û axa li dijî wê derketine. Bi sedan mînakên vê hene. Ew axana ji bona weke axa her bîmîn, alîkariya dijmin kirine û dîkin. Bi sozên dijmin dixapin da weke axa bîmîn. Lê çî dema dijmin karê xwe bi wan qedandine çî hatiye serê wan diyar e.

Li gor min îro rewşa ynk û goran jî ev e. Ew dibînin ku serok Barzanî qedr û qîmeta wî di qada navneteweyî de gelekî bilind e. Piraniya kurdên herçar perçan gelekî bi wî bawer û jê hez dîkin. Ew jî her gav xwedîyê soza xwe û kurê bavê xwe ye.

Ji ber vê ye ku ynk û goran kar dîkin da ku rola serok Barza-

nî çî di qada navnetewî û jî di nava gel de qels bikin, tim bi dijmin re tevdigerin. Ji bona berjewendiyên xwe yên şexsî û rêxistinî xeyala kurdan ya dewletbûnê dixwazin bi destê dijmin têk bibin.

Îro ê ala kurdistanê serbixwe rakirîye serok Barzanîya loma vana jî dixwazin û kar dîkin da ku wî têk bibin. Bi vê têk bûnê wê kurdistanê serbixwe jî çê nebe ev jî li gor berjewendiyê dagirkeran e.

-Tahir Silêman -PKK-e dew û doza demokratîbuna hokumeta Tirkîyê dixwazin.

Gelo demokrîya Atatirk xencî tunnekirina kurda çî da kurda wekî demokratîya Erdoxan çî bide?

-Bûbê Eser: Tekoşîna gelê bindest ne ew e ku demokrasiyê ji bona dijminê xwe bîne. Tekoşin ew e ku gelê xwe azad bike û ji bona wî gelî dewleteke demokratîk damezrîne. Loma jî ew rêxistin, kes û kesayetiyan kurd yên ji bona demokrasiya tirkîyê kar dîkin, di eslê xwe de ew naxwazin kurd bibin xwedî dewlet. Armanca wan ew e ku kurdan bi dirûshmên derewîn bixapîne û kurdan di nava dijmin de bimehîne ango tune bike.

Heger em carekê dîroka Atatirkê tirkî bixwînin em ê bibînin ku ew dîrok li ser kuştin, qetilkirin û tunekerina kurdan hateye holê. Îcar kurdên ji bona demokrasiya Atatirk kar bikin ew bi eşkereyî dibe dijminê gelê xwe. Loma jî divê kurd xwe ji bratiya tirk û kurdan biparêzin. Divê baş bê zanîn ku kurd û tirk tu caran nabin bira. Karin bibin çîran li ne bra.

Heger em pîvanekê bikin, ji bona me kurdan dagirker her dagirker e. Yê baş û xerab tune ye. Ew dijminê gelê me ne. Loma jî anîna demokrasiya nava wan ne karê kurdan e. Kar û barê kurdan divê tenê ji bona azadiya wan be. Divê kurd berê di nava xwe de demokrat bin û ji bona anîna demokrasiyeke baş kar bikin.

Tu weke kurd xwe bi xwe ne li hev be, tu nikaribe tehamula

brayê xwe bike, tê çawa ji dijmin re demokrasiyê bîne gelo? Kurd divê ne li dijî şexsan bin, îro Erdogan e sibê yekî/a din, divê kurd li dijî sazûmana dewletê tekoşîna azadiya gelê xwe bide.

-Tahir Silêman - Bi siyaseta PKK-e 5000 gund û 10- bajar valabûn, gelo gunehê van bajar û gundan çî bu, heya kîngê kurdê koçber bibin?

-Bûbê Eser: Min berê gotibû dîsa dubare dikim. PKK ji bona kurdistan çê nebe ji teref dewleta tirk ve hatiye damezrandin. Ji ber vê yekê ku; Pkk Tirkan heye,

kingê Netewa Kurd wê bibe leyîskvanê dewletên dagirker?

-Bûbê Eser: Çi demê kes, kesateyî, partî û rêxistinên kurdan bibin neteweyî wê êdî neyên listika dijmin. Loma jî divê em berê ji bona vê kar bikin. Divê karê partî û rêxistinên me ew be ku hîs, bîr û baweriyên xurt yên neteweyî di nava xelkê de belav bikin. Lê ji ber ku ew bi xwe jî hê tam nebûna neteweyî loma jî ev hevîr wê hê gelek avê bikşîne.

-Tahir Silêman - Gelo çima rojnamevan û siyasatmedarên kurda kurdên Azerbaycanê û kurdên Sovêta berê pîrs nakin?

- Bûbê Eser: Tu rastî bixwaze divê mirov ji wan partî û rêxistinên ku pîrsa Siyasetmedarên kurdên Azerbaycanê nakin; bipirse. Ji ber ku camêran ango kurdên sovyeta berê û yên Azerbaycanê karên hêja kirine. Divê hemû kurd bibin pesindarê xebatên wan. LÊ çima pîrsa wan nakin ez nizanîm.

Ez dibêjim ne tenê pîrsa wan nake, pîrsa kurdên cîranê xwe, yên di mala xwe de jî nakin. Ji ber ku rêxistin û partiyan me di warê netewebûnê de qels in loma. Lê esil sedema vê ez jî bi xwe nizanîm divê mirov carekê ji wan bipirse.

-Tahir Silêman - Sazî û partîyên kurda li Avrupa û Bakurê , Başûrê Kurdistanê konfêrans û civîna derbas dîkin, çima kurdên Sovêta berê dewetî wan konfêransa nakin bo çî?

-Bûbê Eser: Bawerîya min ew e ku ev pîrs û ya 7an hema hema weke hev in. Çima bang nakin divê mirov ji wan bipirse. Weke min berê jî gotibû gelek caran kurd bi xwe bangî hin kurdan jî nakin. Bawerîya min ne mesela kurdên sovyeta berê û azarbeyanê ye. Pîrs pîrsa têgihiştin û bawerîya neteweyî ye. Piraniya kêmanîyan dibe, ji ber bi kurdan re bawerîya neteweyî kême loma.

-Tahir Silêman -Hun rojname "Diplomata kurd" çawa dibînin?

- Bûbê Eser: Rojnameya "Diplomata kurd" carekî baş dike û divê her li ser karê xwe berdewam be. Xwe ji karên yekalîyê dûr bixin ku niha weha ye. "Diplomata Kurd" jî îro dengê kurdî ye û divê ew deng her hebe. Loma divê kurdên me jî piştgirî û alîkariya wê bikin da ku bêtir karê baş derxin. Ez bi xwe hemû karê ku "Diplomata kurd" dike pîroz dikim. Ji te û wan re serketinê dixwazin. Gelek sipas bo ku we ev hevpeyîn bi min re çê kirin da ku ez jî bikaribim, nêrîn û dîtînen xwe bi xwendevanên "Diplomata Kurd" re parve bikim.

Her şad, bextewar û serketî bin. Zor spas bona hevpeyvînê

Tahir Silêman

-Tahir Silêman - Heya

Nêçîrvan Barzanî û şandeye Romanyayê tekezî li ser pêşxistina pêwendiyên dualî dikin

Serokê Herêma Kurdistanê îro pîncşemê 28.09.2023ê li Hewlêrê, pêşwaziya şandeye Senatoya Romanyayê ya bi Serokatiya Sen-

ator Titus Corlatean Serokê Komîteya Siyaseta Derve ya Senatoya Romanyayê kir. Şandeya Romanyayê ji hejmareke Senatoyan, Balyozê Romanyayê li Iraqê û diplomatkar û berpisê nivîsîngeha Konsulxaneyê wî welatî ya li Hewlêrê pêk hatibû.

Li gorî daxuyaniyeke malpera Serokatiya Herêma Kurdistanê, di hevdîtînê da her du aliyan tekezî li ser pêşxistina tîkiliyên di navbera Romanya û Iraq û Herêma Kurdistanê de kirin bi taybetî di warê aborî û perwerdeyê da û her wiha peywendiyên Hewlêr – Bexdayê û gotûbêjên çareseriyê wan pirs-girêkan gotûbêj kirin.

Nêçîrvan Barzanî amadehî, rol û beşdariya Romanyayê di Hevpeymaniya Navdewletî ya li dijî DAIŞê de bilind nîrxand û spasiya Romanyayê kir ku salên dirêj burs û derfetên xwendinê pêşkêşî xwendekarên Herêma Kurdistanê û Iraqê dike.

Ji aliyê xwe ve şandeya mîhvanê kîfxweşiyê xwe bi serdana xwe ya Hewlêrê nîşan da û tekezî li ser amadehî û daxwaza welatê xwe ya ji bo sarmayezandina li Herêma Kurdistanê kir, ji bo vî mebestê, derbarê niyeta hatina sektora taybet û çend kompaniyayên Romanyayê û mekanîzma karkirina wan li Herêma Kurdistan û Iraqê digel Serok Nêçîrvan Barzanî danustandina bîr û raman kirin. Rewşa navçeyê bi giştî û çendîn mijarên din yê xwedî di berjewendiyên hevbeş, çend mijarên din yê hevdîtînê bûn.

Nerina Azad

Mesrûr Barzanî bi Konsula Brîtanyayê re civiya

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî îro 25ê Îlonê li Hewlêrê, pêşwazî li Kon-

sula Giştî ya Brîtanya li Herêma Kurdistanê Rosy Cave kir ku ji bo xatirxwestinê ev serdan kir. Serokwezîr Mesrûr Barzanî, di civînê de bal kişand ser pêwendiyên dostane yê dîr û dirêj di navbera Herêma Kurdistanê û Brîtanyayê de û spasiya Konsula Giştî kir ku di heyama karê xwe de, kar ji bo pêşvebirin û bihêzkirina pêwendiyên dualî kir û hêviya serkeftinê di erkê wê yê paşerojê de jê re xwest. Herwiha Konsula Giştî ya Brîtanyayê jî kîfxweşiyaxwe ji bo hêsanî û hemahengiya aliyên peywendîdar ên Hikûmeta Herêma Kurdistanê ligel Konsulxaneyê welatê xwe nîşan da.

PeyamaKurd

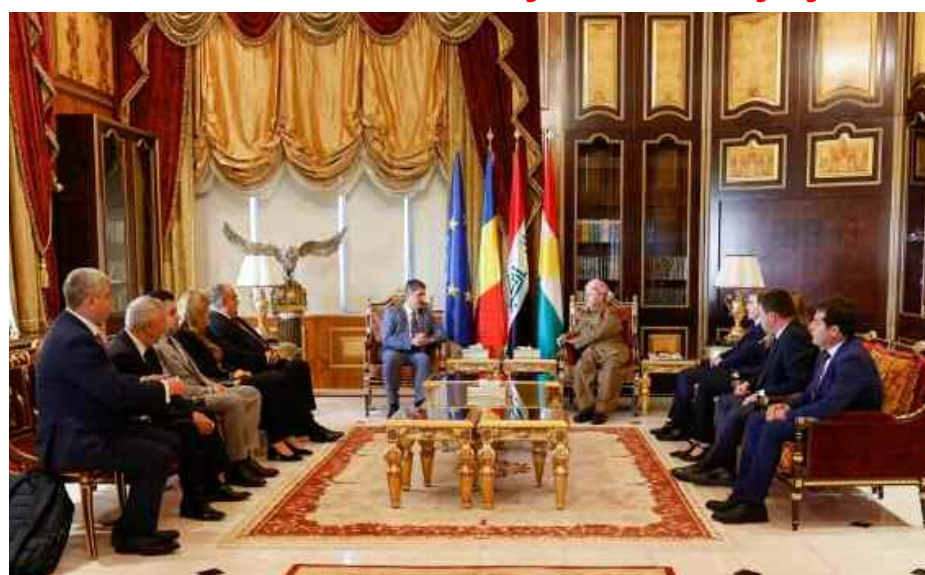
Serok Barzanî pêşwazî li şandeye Parlamentoya Romaniyayê kir

Serok Mesûd Barzanî îro pêşwazî li şandeye pilebilind a Parlamentoya Romaniyayê bi serokatiya Serokê Komîteya Siyaseta Derve ya Parlamentoya Romaniyayê Senator Titus Corlatean kir.

Di hevdîtînê de ku birêz Balyozê Romanya yê li Iraqê Radu Octavian Dobre jî tê de amade bû, Serokê Komîteya Siyaseta Derve ya Parlamentoya Romaniyayê pesnê rola Serok Barzanî di tîkoşîna tevgera rizgarîxwaza Kurdistanê de kir. Herwiha rol û qurbanîdana gelê Kurdistanê û hêzên Pêşmerge di şerê dijî terorîstan de bilind nîrxand.

Tekez kir jî, welatê wî giringiyê dide pêwendiyên xwe yê ligel Iraq û Herêma Kurdistanê û daxwaza pêşxistina pêwendiyên di navbera Romanya û Herêma Kurdistanê di warên kulturî, aborî, veberhênan û sektora taybet de kir.

Her di vî hevdîtînê de, Serok Barzanî pêwendiyên di navbera gelê Kurdistanê û gelê Romaniyayê de bi dostane binav kir û daxwaz kir ku ev pêwendî berfiretîr bibin, bi taybetî di

warên aborî, çandinî û veberhênanê de.

Her wiha Serok Barzanî spasiya rola Romaniyayê kir ku di şerê li dijî terorîstan de, di çarçoveya Hevpeymaniya Navdewletî de alîkariya hêzên Pêşmergeyên Kurdistanê kir.

Di derbarê şerê dijî terorîstan de jî, Serok Barzanî tekezî li ser wê yekê ku metirsiya terorîstan metirsiyeke cihanî ye. Rast e DAIŞ di warê leşk-

erî de hatiye şikestin, lê hîn jî sedemên derketin û bihêzbûna DAIŞê berdewam in û bi pêwîstî jî zanî ku hevpeymanî û hewldanên navdewletî ji bo rûbirûbûn û jinavbirina terorê berdewam bin û di karê pêşîne yê siyaseta cihanê be. Herwiha rewşa siyasî ya Iraq û navçeyê û astengî û kêşeyên li pêşîya aramiya navçe û cihanê, mijarên din ên vî hevdîtînê bûn.

Nerina Azad

Mesrûr Barzanî: Dengê Kurdistanê platforma şoreşê, Pêşmergeyên qehreman û gelê Kurdistanê bû

Cîgirê Serokê Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) Mesrûr Barzanî bi boneya 60 saliya damezrandina Dengê Kurdistanê peyameke pîrozbayî belav kir û tê de ragihandi, “Dengê Kurdistanê xwedî dîrokeke dirêj û hemû şanazî serwerî ye di

berevanîkirina li mafên rewa yê gelê Peyama pîrozbahiyê ya Cîgirê Serokê PDKê:

Rêvebir, stafa birêvebirinê û karmendên rêzdar ên Dengê Kurdistanê:

Bi boneya 60 saliya damezrandi-

na Dengê Kurdistanê, bi germî pîrozbahiyê li we dikim û hêviya pêşketin û berdewamiyê ji we re dixwazim.

Dengê Kurdistanê xwedî dîrokeke dirêj û hemû şanazî serwerî ye di berevanîkirina li mafên rewa yê gelê Kurd de û dengê resen, rasteqîne û sekoyeke rastgo ya şoreşê, Pêşmergeyên qehreman, gelê Kurdistanê û hemû azadîxwazan bû. Herwiha dibistanek ji bo perwerdekirina bi dehan rojnamevan, ragihandkar, kadro û serkirdeyên jêhatî bû.

Di vî boneyê de, bi rêz û pêzanîne ve hemû xebatkar û tîkoşerên ku di qonaxên cuda de li ser vî sekoyê xizmet kirine, bibîr tînin.

Destxweşiyê li we dikim û hêviya pêşkeftinê zêdetir ji we re dixwazim.

Mesrûr Barzanî

Cîgirê Serokê Partiya Demokrat a Kurdistanê

Parlamentera YSPyê: Li 7 gundên Wanê xwendekar nikarin biçin dibistanê

Parlamentera YSPyê di pêşniyarpîrsa xwe ya ji bo Wezîrê Perwerdeyê yê Tirkîyeyê de ragihand ku li 7 gundên Wanê bi sedan xwendekar ji ber nebûna servîsan naçin dibistanan.

Li Bakurê Kurdistanê ev zêdetirî 2 hefteyan e dibistan vebûne lê li hinek ji navçe û gundên parêzgehên Bakurê Kurdistanê xwendekar ji ber nebûna servîsan nikarin biçin dibistanan û bi mehan ji xwendinê dîr dimînin.

Parlamentera Wanê ya Partiya Çepên Kesk (YSP) Gulcan Kaçmaz Sayyîgîtê pîrsîrêka li çend gund û navçeyên Wana Bakurê Kurdistanê bir rojeva Parlamentoya Tirkîyeyê.

Sayyîgîtê di pêşniyarpîrsa xwe de ragihand ku li gundên Kirbali, Meydanli, Yanal, Tahil, Topluca, Orenkale û Yavuzlarê yê navçeya Elbakê ya

Wanê xwendekar ji ber nebûna servîsan nikarin biçin dibistanan.

Sayyîgîtê ji Wezîrê Perwerdeyê Yusuf Tekîn re got:

“Gelo hûn agahdar in ku li van 7 gundan bi sedan xwendekar naçin dibistanan?” “Xwendekar bi mehan naçin dibistanan” Gulcan Kaçmaz Sayyîgît diyar kir ku li Wanê perwerdeya bi rêya veguhestina xwendekaran êdî bûye pîrsîrêkeke kronîk

a cidî û got: “Li gelek gundan ji ber perwerdeya bi rêya veguhestinê xwendekar bi mehan naçin dibistanan. Bi girtina dibistanên gundan û nemana derfeta perwerdeya li cihê xwe re perwerdeya bi rêya veguhestinê bûye pîrsîrêkeke cidî.”

Parlamentera YSPê destnîşan kir ku bi hatina demsala zivistanê dê li Wanê û navçeyên dê ji ber şert û mercên giran ên avhewayê xwe gihandina dibistanan bi rêya servîsan zehmetir bibe û got:

“Ji ber vî yekê di serî de li navçeyên Şax, Elbak û Çaldêranê û gundan berî ku zivistan dest pê bike divê di servîsên dibistanan de ji bo ewlehiya canê xwendekaran gav bîr avêtin.

Li gundên navborî ji bo çareserkirina pîrsîrêkê heyî divê xebat bîr destpêkin.”

Rûdaw

Îro salvegera referandûma serxwebûna Kurdistanê ye

Îro salvegera referandûma Pêşmerge, di heyama 4 salên şerê li dijî DAIŞê de, Bexdayê hevkarîya hêza Pêşmergeyên Kurdistanê

Kurdistanê hat li dar xistin û ji sedî 92.73 kesên, ji bo serxwebûna Kurdistanê gotin 'Erê'.

Encûmena Bilind ya Referandûmê, di roja 07.06.2017an de hat pêkanîn. Piraniya partiyên siyasî yên Kurdistanê, li dora Serokê Herêma Kurdistanê yê wê demê Mesûd Barzanî civiyan û bi hev re ragihandin: "Dema wê ye gelê Kurdistanê biryarê li ser çarenivîsa xwe bide, ta bê zanîn serxwebûnê dixwaze, yan piştî wan hemû êş û azarên bi serê wî de hatiye dixwaze di çarçova Iraqê de bimîne."

Di civîna Encûmena Bilind de, roja 25. 09.2017an wek roja birêvebirina referandûmê hat diyarkirin û Komisyona Bilind a Serbixwe ya Hilbijartin û Rapirsînê dest bi amadekariyan kir, ji bo referandûmê bide encamdan.

Her çend e ji destpêka biryarê ve piraniya welatên navçe û cîhanê û berpirsên Hikûmeta Iraqê bawer nekirin Kurd pêngaveke bi vî awayî bavêjin jî, pirsra referandûmê bû dosya sereke ya medyaya navxwe ya Iraqê, navçe û cîhanê û wê biryarê her der hejand, ji ber ku di 100 salên borî de, karîna hilgirtina pêngaveke bi vî awayî ji Kurdistan re nehatibû pêş. Ji ber wê serkirdatiya Kurdistan bawer dikirin ku niha dema guncaw e û divê gel gotina dilê xwe bikin.

Iraq, welatên navçe û çend welatên din daxwaza derengxistina referandûmê kirin, lê Encûmena Bilind a Referandûmê bi wan daxwazan qayil nebû. Ji ber ku pirsgerêkên Herêmê bi Hikûmet û Dewleta Iraqê re gihîştibû lûtkeyê û wek Hikûmeta Herêma Kurdistanê û serkirdatiya siyasî ya Kurd digotin: "Baweriya Bexdayê bi hevbeşiyê nemaye û zêdetir ji 55 birge û bendên destûrê bînpê kirine, heger em nikarin du hevbeşên rasteqîn bin, em du cîranên baş bin çêtir e."

Li gor axaftinên berpirsên Hikûmeta Herêmê û Wezareta

nekiribû û heta rê li pêş gihîştina çek û keresteyên leşkerî yên civaka navdewletî ji Pêşmerge re dişand jî digirt. Ji destpêka sala 2014an ve û ji serdema ferdariya Nûrî Malîkî ve, Bexdayê budçeya Herêmê û mûçeyên karmendên Herêma Kurdistanê biribû, li ser yekalîkirina pirsgerêkên navçeyên Kurdistanê yên li derveyî îdareya Herêma Kurdistanê de jî, tu pêşveçûnek nehat kirin. Dosya petrol û gaze jî wek xwe mabû, wê yekê jî serkirdatiya Kurdistanê û Hikûmeta Herêmê ji Bexdayê zêdetir bêhêvî kiribû. Berpirsên Bilind ên Herêma Kurdistanê amaje bi wê dikirin, dema Kurd bi daxwaza xwe di çarçova Iraqê de dijî û li gor destûrê xwedî mafê biryarê li ser çarenivîsa xwe bide ye, lê bînpêkirina mafên wî û pabendnebûna Bexdayê bi destûrê, wî mafî dide Kurdistan, bîr li bijardeyên de bike û li gel biryara xwe bide, çi dixwaze?

Referandûm ne diruşm bû, roj li dû rojê aheng û kernevalên berferê ji bo referandûma serxwebûnê li hundir û derveyî Kurdistanê hatin lidarxistin, lê hin aliyên nûnerên xwe di nava Encûmena Bilind a Referandûmê de hebûn, ne milê xwe dan ber bangeşeyê û ne wek dihat xwastin kar ji bo serxistina wê proseye kirin.

Mesûd Barzanî ku wê demê Serokê Herêma Kurdistanê bû, lê her xwe wek Pêşmergeyê rêya rizgarî û serxwebûna Kurdistanê dizanî û erkê giran bi rê ve dibir, rojane çendîn şandên navxweyî û derveyî dihatin ew didîtin û fişarên mezin dixistin ser wî, ta ji biryarê bi paş ve vekîşe, di heman demê de jî serkarwanê bangeşkarê referandûma Kurdistanê bû, ne tenê wê demê, heta di dawî hevdîtina wî berî referandûmê bi kenala "Al-Jazeera" a Qeterî re ku şeva 23. 09. 2017an hat belavkirin got: "Her riya im li ser wê yekê, ku mafê biryardanê û diyarkirina çarenivîsa xwe ji gelê me re heye."

Barzanî di gotarên bangeşeya referandûmê û di hevdîtinên medyayî yên navxweyî û derveyî de digot: "Referandûm mafê rewşa yê gelê Kurdistanê ye, mafê asayî, yasayî û destûrî yê gelê Kurdistanê ye. Bînpêkirina destûrê, lihevkerin, hevbeşiyê û birîna nanê gelê Kurdistanê han da gelê Kurdistanê ku referandûmê encam bide, heger destûr bihata bicîhkirin, Iraq nedigihîşt vê rojê."

Referandûm piştvanîyeke mezin ji aliyê Kurdên navxwe yê Herêma Kurdistanê, derveyî Kurdistanê û perçeyên din ên Kurdistanê sitend û aheng û kernevalên mezin hatin lidarxistin, çendîn korbend û civîn bi rê ve çûn û bo Kurdistan derfetek derbirîna li xwe û li mafên xwe wek derfetek dîrokî bû, lê Bexdayê lawaziya dewleta Iraqê bi sedema 4 salên şerê DAIŞê Kurd tohmetbar dikir û ev weke fersendekê dît bo bergiya referandûmê bigre, gefên mezin li gelê Kurdistanê dixwar, bi Îran û Tirkîyê re çendîn hevdîtin, civîn û rêkeftinên jêrbijêr kirin, gefa daxistina sînor û êrîşa leşkerî li ser Herêma Kurdistanê xwar, ta ji birêvebirina referandûmê poşman bibe, lê ji ber nebûna alternatîva referandûmê û nebûna gerentiyeke navdewletî ji bo diyarkirina demeke din û çareserkirina pirsgerêkên bi Bexdayê re nehat ber destê Kurd, Serok Barzanî piştî civîna bi Encûmena Bilind a Referandûmê re ragihand: "Referandûm nayê paşxistin û çawa dibe, bila bibe."

Sibeha roja 25. 09. 2017an, ji gelê Kurdistanê re wek cejnê bû, ew nû ji metirsiya DAIŞê derketibûn û bi hêviyeke mezin çûn ser sindoqan, ta bersiva wê bîrsê bidin, "Ma dixwazî serbixwe bibî, yan bi Iraqê re bimînin?" Lê nêzîkî ji sedî 93 ji nişteciyên Kurdistanê û navçeyên Kurdistanê yên li derveyî îdareya Herêma Kurdistanê û Kurdên li derveyî Herêma Kurdistanê dengê "belê" dan serxwebûnê. Li gor nerîna çavdêrên navdewletî, referandûm li gor pîvanên navdewletî bi rê ve çû.

Lê fişarên û gefên li ser Herêma Kurdistanê zêdetir bûn, Iraq û welatên navçeyê artêşên xwe li sînorê Herêma Kurdistanê kom kirin û dest bi manorên leşkerî û xwenimayîşkirin kirin, gefa birçîbûnê xwarin û pişt re biryarên Parlamana Iraqê bi ser Herêma Kurdistanê de hatin sepandin û gelê Kurdistanê hat sizadan, geştala balafirxaneyên Herêmê hatin rawestandin û Bexdayê çendîn rênima li dijî gelê Kurdistanê girtin ber, lê serkirdatiya Kurdistanê neçû bin barê wan fişaran û amade nebû encamên referandûmê hilbiweşîne, tevî ku bi berdewam digotin, "Roja piştî referandûmê, dewletê ranagihînin."

PeyamaKurd

Nêçîrvan Barzanî: Karesata li Hemdaniyê rû daye ya me ye û em bi dil û can li gel wan in

Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî serdana birîndarên bûyera şewata Hemdaniyê li Nexweşxaneyê Lezgîn a Hewlêrê

kir û ragihand, "Bûyera Hemdaniyê karesateke mirovî ya mezin bû, em hatine destxweşiyê li Wezareta Tenduristiyê ya Herêma Kurdistanê û Parêzgarê Hewlêrê bikin ku di destpêkê û demjimêra yekem a karesatê de ambûlans şandin."

Nêçîrvan Barzanî ragihand: "Ez spasiya xebatkarên tenduristiyê dikim, ji ber çavdêriya wan ji nexweşan re. Tiştê ku min bi çavên xwe dîtiye, cihê şanaziyê ye ji bo hemû gelê Herêma Kurdistanê."

Serokê Herêma Kurdistanê got: "Ev felaketeke mezin a mirovî ye. Divê em hemû li cem van xwişk û birayên xwe bin. Xwedê sebrê bide wan."

Herwiha got: "Ez îro bi Serokwezîrê Iraqê re axivîm. Ew ji ber vê bûyerê gelekî nîgeran e, wî yekser Wezîrê Navxwe şand Mûsilê û Wezîrê Tenduristiyê jî şand Herêma Kurdistanê. Min ji wî daxwaz kir ku di vê mijarê de lêkolîneke cidî bike û mexdûran qerebû bike."

Nêçîrvan Barzanî got jî: "Her çi pêwîst be em ê bikin û em ê di xizmeta we de bin, ew ezîzên me ne, karesata ku bi ser wan de hatiye, ya me û Herêma Kurdistanê ye."

Şeva borî di şewata hola şahiyên ya li qezaya Hemdaniyê ya li parêzgeha Neynewayê de, zêdeyî 100 kesî canê xwe ji dest dan û bi sedan kes jî birîndar bûn.

Piştî bûyerê, Serokwezîr Mesrûr Barzanî tîmên agirkuj û bijîjkî raspardin ku alîkariya birîndaran bikin û heta niha hejmarek birîndar bo nexweşxaneyên Herêma Kurdistanê hatine veguhestin.

Nerina Azad

Xoşnaw: Biryara Dadgeha Federal ne hiqûqî ye, siyasî ye

Parêzgarê Hewlêrê Omîd Xoşnaw li ser biryara Dadgeha Federal a Iraqê ya hilweşandina meclîsê bajarên Herêma Kurdistanê bertek nîşan da.

Omîd Xoşnaw di merasîma vekirina dibistanê li Hewlêrê de, ji rojnamevanan re got: "Ji biryara Dadgeha Federal a Iraqê eşkere tê fêmkirin ku wekî biryarên berê ev biryar jî siyasî ye, ne hiqûqî ye."

Xoşnaw diyar kir ku ew ê li benda helwesta aliyên siyasî yên Herêma Kurdistanê û hikûmeta Iraqê bin û li gor wê nêzîkatîyê li biryarê bikin. Serok Meclîsa bajêr ê Hewlêrê Elî Reşîd jî piştî biryara dadgeha federalî ragihandiye ku ew dê xebatên xwe bidin rawestandin û ligel komîsyona hiqûqê rewşê bişopînin.

PeyamaKurd

Serok Barzanî bi şanda bilind a Tevgera Aşûrî re civiya

Serok Mesûd Barzanî îro 28ê Îlonê, pêşwazî li şandeke bilind a Tevgera Demokrat a Aşûrî ya bi Serokayetiya Sekreterê Partiyê Ye'qûb Gurgîs

kir. Piştî civînê hate ragihandin, ri vê hevdişînê de her du alî hevxiyê xwe ya kûr ji bo kesûkarên qurbanîyên rûdana diltezîn a şewata hola dawetê ya qezaya Hemdaniye ragihand ku tê de sedan welatiyan can dane û birîndar bûne.

Di civînê de, rewşa siyasî ya Iraq û Herêma Kurdistanê, kûrtirkirina bingehên pêkvejiyan û aramiyê û her wiha peywendiyê dualî yên di navbera her du alîyan de hatin guftûgokirin.

Herwiha Serok Barzanî ji bilî pîrozbahiya bi boneya hilbijartina Ye'qûb Gurgîs wekî Sekreterê Partiyê, ji bo Tevgera Demokrat a Aşûrî, hêviya serkeftinê di kar û çalakiyên wan yên siyasî de xwest.

PeyamaKurd

Îro salvegera Referandûma Serxwebûna Kurdistanê ye: Mesrûr Barzanî peyam da

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî di salvegera Referandûma Serxwebûna Kurdistanê de peyamek weşand.

Serokwezîr Barzanî da zanîn ku "Îro sembola serkeftina îradeya miletekî ye."

Referandûma Serxwebûna Kurdistanê

Îro 6emîn salvegera Referandûma Serxwebûna Kurdistanê ye.

Referandûma Serxwebûna Kurdistanê 25ê Îlona 2017an hat lidarxistin.

Xelkê Herêma Kurdistanê û navçeyên Kurdistanê yên li derveyî îdareya Herêma Kurdistanê bi rêjeya Ji sedî 93 piştigirî da serxwebûna Başûrê Kurdistanê.

Pêvajoya Referandûmê

Roja 7ê Hezîrana 2017an li bajarokê Pîrmamê yê Hewlêrê, bi serokatiya Serok Barzanî bi aliyên siyasî yên Herêma Kurdistanê re civînek hat lidarxistin.

Di vî civînê de roja 25ê Îlona 2017an wekî roja sazkirina referanduma serxwebûna Başûrê Kurdistanê hat diyarkirin.

Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK), Yekîtiya Niştîmaniya Kurdistanê (YNK), Partiya Yekgirtûya Îslamî ya Kurdistanê (Yekgirtû), Bizava Îslamî ya Kurdistanê (Bizutnewe), Partiya Komunîst a Kurdistanê, Partiya Sosyalîst Demokrat a Kurdistanê (PSDK), Partiya Zehmetkêşên Kurdistanê, Partiya Rêncder û Zehmetkêşên Kurdistanê, Partiya Pêşveçûn û Çak-saziyê ya Kurdistanê, Lîsteya Tirkmen a Hewlêrê, Eniya Tirkmenên Iraqê (ITC), Partiya Geşepêdana Tirkmenî, Lîsteya Ermenî ya Parlamentoya Kurdistanê, Tevgera Civaka Demokratîk a Asûrî û Meclîsa Asûrî û Keldanî beşdarî vî civînê bûn. Hikûmeta Navendî ya Iraqê û welatên cîran li dijî biryara referandûmê derketin. Li aliyê din, hemû Kurdên cîhanê piştigirî da Referandûma Serxwebûna Kurdistanê. 400 çavdêrên biyanî û 2 hezar çavdêrên xwecihî di pêvajoya referandûmê de amade bûn.

Herwiha 159 dezgehên ragihandinê yên biyanî û 500 dezgehên ragihandinê yên herêmî ji nêz ve pêvajoyê şopand.

rojvakurd.com

Kurd divê ji encama Refêrandûma Kurdistanê re xwedî derkevin

Di Dewleta Federe ya Kurdistanê de Refêrandûma Serxwebûna Kurdistanê beriya 6 salana di 25ê Îlona 2017an de hat li darxistin. Kurdistanîyan di refêrandûmê de ji serxwebûna Kurdistanê û dewletbûnê re bi dengê bilind û zêde gotin "erê". Piştî encamdana referandûma serxwebûna Kurdistanê Li Ropjhelatê Navîn gelek buyêrên girîng rû dan.

PÊVAJOYA REFÊRANDÛMA SERXWEBÛNA KURDISTANÊ...

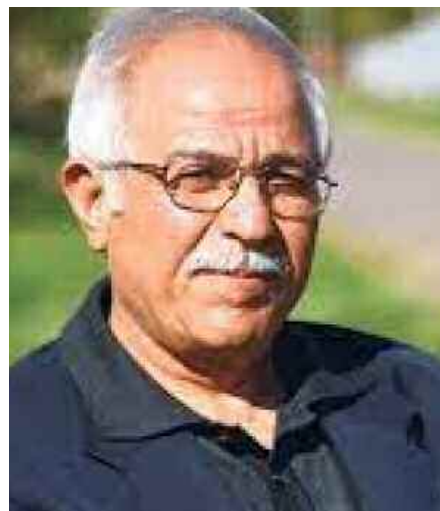
Rejîma faşist û nîjadperest ya Baasê di sala 2003-an de encama têkoşîna neteweyî ya Kurdistanê û operasyona Emerîka û hevpeymanê wê hat rûxandin. Hemû dezgehên dewletê û bi taybetî jî aparatên dewletê yên milîter ji holê rabûn. Jinûve dewletek ava kirin kete rojeve Kurdan û Ereban û kêmnîeteweyên din û cemaatên olî û mezhebi.

Encama rûxandina Rejîma Baasê biryar hat dayin ku dewletek hevbeş ya Kurdan û ereban û kêmnîeteweyên din ava bibe. Ew dewlet jî diviya bû ku bibe dewleta federal. Di sala 2005an de bi refêrandûmê makezagonek qebûl hat pejirandin û di makezagonê biryar hat dayin ku dewleteke demokratîk ya federal ava bibe. Statuya Kerkukê jî di sala 2007an de bi refêrandûmê tespit bibe.

Hezar mixabin ji bona k udi ereban de çandê demokratîk nebû, dewleta federal meşandin gelek zehmet bû. Makezagona federal bi her awayî bînpê dibû. Loma jî serokatiya Kurdistanê ji bona ku ev pîrgirêke ji holê rabe, modela dewleta konfederal pêwîst dît. Loma jî diviya bû ku dewleta Kurdistanê ava bibe. Ji bona vî jî biryara Refêrandûma Serxwebûna Kurdistanê bihata lidarxistin.

Refêrandûm Serxwebûna Kurdistanê di gelek qonaxên dijwar re derbas bu. Biryara refêrandûmê girtin, gelek zehmet bû û di demeke dirêj de hat wergirtin. Lewra li Kurdistanê nekokiyan siyasî û partîyan zêde bûn. Midaxelayên dewletên kolonyalîst û bi taybetî jî bandora Dewleta Îslamî ya Kolonyalîst a Îranê zêdetir bû li ser partîyên Kurdistanê. Îranê nedixwest ku li Kurdistanê Refêrandûma Serxwebûna Kurdistanê çê bibe. Îranê baş dizanî ku Dewleta Serbixwe ya Kurdistanê dê bandor û desthilatdariya wê li Iraqê sînor bike. Dê li Ropjhelatê Kurdistanê jî bibe modelekê û ew jî dê ji bona Dewleta Kolonyalîst ya Îranê bibûya xeter.

Ji derbeyî PDKê hemû partî li dijî refêrandûmê bûn. Lê dîsa jî Serokê Kurdistanê bi qerardarî xebata xwe di derbarê Refêrandûma Serxwebûna Kurdistanê de meşand. Ev biryara ji bona YNKê

İbrahim GÜÇLÜ

gelek girîng bû û lewra biryara Serokê Kurdistanê Mesûd Barzanî li ser gel tesîreke mezin nîşan da. YNKê, damezrênera Dewleta Federe ya da Kurdistanê bû. Loma jî ji derveyî biryara Serokê Kurdistanê tevgerandina YNKê, dê zirereke mezin bida YNKê û din av gel de jî ew dê bê qiymet bikira.

Lewma YNKê jî mecbur bû ku biryara Serokê Kurdistanê di derbarê Refêrandûma Serxwebûna Kurdistanê de bipejirîne. Piştî biryara YNKê, ji derveyî Komala Îslamî û GORANê hemû partî û dezgehên Kurdistanê ji referandûma serxwebûna Kurdistanê re "erê" gotin.

Di 7ê Hezîrana 2017an de biryar hat girtin ku referanduma serxwebûna Kurdistanê çê bibe.

Piştî ve qonaxê jî, ji bona ku Serokê Kurdistanê û Serokatiya Kurdistanê dev ji refêrandûmê berde û biryara xwe paşve bigrin, di hûndir hewildaneke xurt û êrişkeriyekê dest pê kir. Lê qerardariya serokatiya Kurdistanê pêşîya paşve gav avêtinê girt.

Ew jî nebû, dewletên mezin Emerîka, Engilîstan û.w.d ketin rojevê û ji bona ku refêrandûm paşve bê xistin hewildaneke xurt dest pê kir. Serokê Kurdistanê û serokatiya Kurdistanê li hemberî ve daxwazê pêşniyarên xwe yên strateji pêşkêş kirin. Lê ew pêşniyarên wan nehatin pejirandin. Serokê Kurdistanê û serokatiya Kurdistanê jî paşve gav neavêtin.

Goran û Komelaya Îslamî ya Kurdistanê jî mecbûr bûn ku di dawî de piştigiriya refêrandûmê bikin.

Di 25ê Îlona 2017an de Refêrandûma Serxwebûna Kurdistanê hat lidarxistin.

Heman şev bi giştî encam derketin holê ku Kurdistanîyan ji serxwebûna û Dewleta Kurdistanê re "erê" gotine.

Piştî du rojan jî encama fermî diyar bû ku Kurdistanîyan ji sedî 93-yan ji dewleta Kurdistanê re gotine "erê".

Di şertên ne asayî de beşdarî ji gelek baş bû. Ji sedî 73-ê bû.

ENCAMÊN REFERANDÛMÊ PÎROZ Û GİRİNG BÛN. LI KUR-

DISTANE ŞOREŞEKE SIVIL Û MİLÎ Û DEMOKRAT A GEL QEWMÎ BÛ...

Encama referandûma serxwebûna Kurdistanê pîroz bû. Dîrokî û civakî û girîng bû. Divê ev encaman baş bîn analîz kirin û şîrove kirin.

Divê em bi serbilindî diyar bikin ku li Kurdistanê miletê kurd û tevayî Kurdistanîyan Şoreşeke Sivil û Milî û Demokrat ve Gel pêk anîn. Ev şoreşa li dinyayê jî dê bibûya modeleke nû.

Encama ve şoreşê li Kurdistanê miladeke nû dest pê kir. Kurdistanîyan di ser 200 salî re bazdan û hatin qonaxêke nû.

Piştî referandûmê, gelek xwezayî bû gûhertin û refaormên esasî ji bona kesan, dezgehên dewletê, berpirsiyarên Kurdistanê û partîyên siyasî ketin rojevê. Kes, berpirsiyar, dezgeh û partîyên ku di xwe de gûhertin nekin, nikarin di dema nû de li ser piyan bisekînin.

Refêrandûma Serxwebûna Kurdistanê diyar kir ku Serokê Kurdistanê û Hikûmeta Kurdistanê û Partîyên Kurdistanê û Tevayî Berpirsiyarên Kurdistanê xebatek baş û heja û bi plan meşandibûn.

Encama referandûmê derxist holê ku Meclîsa Bilind ya Referandûmê gelek teknîkî û elektronîkî kar kiriye. Loma jî di demek kurt de encamên referandûmê bi fermî û şeffaf hatin diyar kirin.

Referandûma Serxwebûna Kurdistanê yekîtiya kurdistanîyan û miletê kurd pêk anî. Divê ew yekîtiya bi awayekî demokratîk bihata domandin.

Encama referandûmê derxist holê kurdistan welatekî gelek aram e. Loma jî li Kurdistanê di şertên gelek dijwar de dengdanê de hîç bûyereke û pevçûnek pêk nehat. Ev yeka jî, serkeftina parastin û hêzên ewlekariyê diyar kir.

Piştî referandûmê arambûna Kurdistanê girîngtir bû.

Encama serxwebûna Kurdistanê derxist holê kurdistanî Dewleta Kurdistanê dixwazin.

Ew dewleta jî divê dewleta hemû kurdistanîyan be. Ne bes dewleta kurdan be.

Dewlet, demokrat û federalî û parlementerî be.

Hezar mixabin encama êrişê Hikûmeta Navendî û tifaqkarên wan dewletên kolonyalist û rêxistinên terorîst yên wek PKK û Haşdî Şabî, Xiyaneta Beşek YNKê û Goranê encama Refêrandûma Serxwebûna Kurdistanê cîbicî nebû û Kerkuk hat îşgal kirin.

Lê dîsa jî encama refêrandûmê rojane û girîng û pêşeroja Kurdistan û Kurdistanîyan e. Divê hemû kurd û Kurdistanî ji encama referandûmê re xwedî derkevin.

Tetwan, 26. 09. 2023

Tirej Niştiman

Rewşa kesên ku bi asîmîlekirina cewherê cewherê xwe teşe dikin, cuda ye. Mirovê ku ji her tiştê ku têdikoşe û asîmîle dike jî kêr e. Herîrî yek ji van mirovên kêr bû.

Elî Herîrî (Elîyê Herîrî) yek ji du helbestvanên mezin ên klasîk ên kurd e. Yê din Baba Tâhir-i Uryân e. Ji ber windabûna berhemên Herîrî mijake nenasbûnê heye. Dema ku hezkirina gel a ji Herîrî û bîranîna Ehmedê Xanî re bi vî mijdara tarîtiyê re dibe yek, meraqa li hember Herîrî zêdetir dibe. Dîrok, xwîn û agir di her kêliyê de helbestvanekî mezin dixwe. Lê keramet çi dibe bila bibe, ruhê wî yê geş li Kurdistanê digere. Tiştê ku ez ê niha vebêjim çîroka vî ruhî ye ku heya roja îro hatiye.

Di sala 1009an de li gundê Herîrî yê Colemêrgê ji dayik bûye. Ev tarîx hevdem e bi serdema herî mezin a fermana Merwanîyan ku ji aliyê şivanekî serhildêr ve hatiye damezrandin û destpêka serdema Nasruddevle Ehmed. Ev serdemek e ku li gelek deveran bi taybetî li Amed, Meyafarîkin, Nisêbîn, Ahlat, Erzen, Cizîra Botanê, li mizgeftan pirtûkxane hatin vekirin, medrese hatin vekirin, helbesta kurdî ya nivîskî pêş ket û hewl hat dayîn ku li gel belav bibe. Serdemekê çandî ye ku tê de zanyar, dîroknas û helbestvanên bi eslê xwe Erebb û Kurd derketine, wek İbn'ul Esir, Abdullah el-Kazaruni û et-Thami. Çand bi dilê xwe mirovan dişopîne, digere nava xwe, dor lê digre, şêkil dide wî û bi mirovên ku şêkil dide çêdibe. Ma hûn ê çi bikin, tenê ew e. Hunermend pêşî ji xwe, piştê ji şert û mercên derdora xwe tê dinê.

Rewşa kesên ku bi asîmîlekirina cewherê cewherê xwe teşe dikin, cuda ye. Mirovê ku ji her tiştê ku têdikoşe û asîmîle dike jî kêr e. Herîrî yek ji van mirovên kêr bû. Bi du hestên xurt, êş û tenêtiyê dest bi jiyana kir. Dema bavê wî wefat kir, mamê wî dest bi lînerîna wî kir, pîşeya wî hînî wî kir û ew şand medreseya kurdî, paşê şand Şamê û ji wir jî şand Bexdayê da ku xwendina xwe

kûr bike. Mamê ku biraziyê xwe şandibû navendên çandî yê giran ên serdemê. Di van navendan de beşdarî sohbetên kesayetiyên çandî yê navdar ên wekî Şêx Ebû Elî Megrîbî bû û ji wan bandor bû. Di vî heyamê de dest bi nivîsandina helbestan jî kiriye. Wî bi zaravayê Kurmancî yê Kurdî, bi paşnavên Elî, Eliyo, Şêx Elî nivîsandiye.

Yek ji taybetmendiyên herî xweş ên Herîrî ew bû ku xwe ji çandên cuda re vekiribû û li cihekî nedima. Li erdnî-

gariyê fireh ku şaristaniyên Babîl, Asûrî, Med, Faris, Emewîyan û Ebasiyan tê de bi hev ve girêdayî bûn, bi gerok jiya. Lê çanda xwe ya resen ji bajarên bazirganî û çandî yê wekî Cizîr, Hewlêr, Bexda û Mûsilê wergirtiye. Ew bi piranî li van deran beşdarî sohbetên zanyar û helbestvanan bû û hêdî hêdî di nav xelka xwe de wek helbestvanekî bi edet û ecêb, mirovekî jîr, vekirî û bi rûmet hat naskirin.

Herîrî helbestvanek e ku helbesta xwe mîna şerabê di bodruma hestan de çêdike. Piştî Baba Tâhir-i Uryan dîwan-nivîsê Kurd ê duyemîn ê naskirî ye. Em dikarin wî zimannas û dîwannivîsek jî bi nav bikin. Lê mixabin ji dîwana wî tenê çend helbest mane heta îro. Nizanim çima, ez bi xwestekê bêsînor her

dîwaneke kevnar a windabûyî bixwînim. Ku di vî dîwanê de cewher û forma olî ya biyanîbûna helbestvan ji xwe re kifş bike; Di rastiye de, ne tenê ew, di heman demê de ji bo kifşkirina helbestvanê biyanîbûyî yê ku ji biyanîbûna helbestvan ji jiyana ku di hunera wî de bi tevayî nefes digire, derdikeve holê; Lê ne bi awayekî rûsayî, bi hemû taybetmendî û nexweşiyên xwe yê bingehîn ve wê kifş bike. Ev ji bo min derbasbûneke baş e.

Heger Ehmedê Xanî di Mem û Zînê de, şeş sedsalan piştî Herîrî, behsa wî nekiriba, dê bala wî nebaya û dê pir paşê bihata kifşkirin.

Margarita Borisavna Rudenko, hin destnîvîsên Herîrî li St. Ew dibêje ku ew li Pirtûkxaneya Shaltikov-Schedrin li St.

Kurdê ku rastiya xwe derxistiye holê divê bikeve wir. Bi dîtina min Ehmedê Xanî teqez dîwana Herîrî xwendiyê. Heger wî nexwendibûya, wî wek yek ji helbestvanên mezin ên klasîk ên kurd ku jê hez dikir, binav nedikir.

Ji ber ku Herîrî di nav gel de geriyaye û edebiyata devkî ya kurdî baş dizanibû, helbesta xwe bi zimaneke ku gel jê têdigi-hîje, çêkiriye. Hem bi evîna mîstîk û hem jî bi evîna dinyayî re mijûl dibû. Ji ber vî zelaliya ziman û ji ber ku girîngiyek taybet dida mijarên heqîqet û heqîqetê, helbestên wî bi sedsalan di nav gel û medreseyan de dihatin xwendin. Helbet yek ji sedemên vî xwendina berbelav jî zerafeta folklorî ya helbestan e. Xelk wî wek alimekî ku ji cîhana nehênîyan peyvên efsûnî, xweş dibihîse û di hişê xwe de tomar dike dizane. Mirov ji bo kesên ku dixwîne lê ne mîr in hevoka "Xwende û bûye Eliyê Herîrî" wek zargotinekê bi kar tîne û helbesteke ku lê guhdarî dike û jê hez dike wek "Tama Eliyê Herîrî" bi nav dike.

Tê gotin ku ew di sala 1080'an de li Colemêrgê jiyan xwe ji dest daye, dema ku şaristaniya Merwanîyan li dijî leşkerên Selçûqîyan hewl dida bijî. Kes nizane ka dîwana helbestvan çi bûye, ka ew xwe spartiyê bîra xelkê yan jî ketiyê zengila şûr û agirê leşkerên Selçûqîyan. Aram Mahir Taha

Ji Konsûla Brîtanyayê serdana xatirxwestinê bo Serok Barzanî

Serok Mesûd Barzanî îro 25ê Îlonê pêşwazî li Konsula Giştî ya Brîtanya ya Hewlêrê Rosy

Cave kir. Hate ragihandin, di hevdîtina ku Konsula Giştî ya Brîtanya li Hewlêrê ji ber bidawîhatina erkê xwe û xatirxwestinê serdana Serok Barzanî kiriye de, kêfxweşiya xwe ya ji bo karkirina li Herêma Kurdistanê nîşan da.

Serok Barzanî jî ji bilî destxweşiyê, hêviya serkeftinê di erkê nû de ji Rosy Cave re xwest.

Herwiha herdu aliyên tekezî li ser dostanî û pêşxistina pêwendiyên di navbera Herêma Kurdistanê û Brîtanya de kirin. **PeyamaKurd**

Bafil Talebanî: Em dê li Kurdistanê yekîti û azadiyê biparêzin

Serokê YNKyê Bafil Talebanî got, "Em dê li Kurdistanê yekîti û azadiyê biparêzin, YNK destê aşî û biratiyê dide her kesî."

Îro li Silêmaniyê Kongreya Pêncemîn a Yekîtiya Niştimaniya Kurdistanê (YNK) tê lidarxistin. Serokê YNKyê Bafil Talebanî di kongreyê de anî ziman ku divê pêwendiyên xwe yê bi hêzên Kurdan û Îraqê re bi hêz bikin.

"Ez we tenê nahêlim"

Bafil Talebanî amaje bi hilbijartinên Herêma Kurdistanê kir û got:

"Li pêşiya me du hilbijartin û kongreyek heye. Ev yek, hêza KYByê nîşan dide. Em ji hev bawer dikin, divê em gelê xwe li hev binin. Divê em amade bin ku ji bo gelê xwe fedakariyan bikin. Xebatên YNKyê nû dest pê dijin, divê em piştê hevdû bigirin. Hûn çi kar û erkî jî bidin min ez we tenê nahêlim."

Serokê YNKyê destnîşan kir ku divê Kurd pêwendiyên xwe yê Şiyan re xurt bikin û pê de çû: "Divê em hevkarîya stratejîk a di navbera Kurdan û Şiyan de pêş bixin. Divê em bi hev re li miletê xwe xwedî derkevin û divê em ji bo azadî demokrastiyê têbikoşin."

"Em dê li Kurdistanê yekîti û azadiyê biparêzin" Serokê YNKyê Bafil Talebanî got di axaftina xwe de qala behsa girîngiya ciwanan kir: "Rast e petrola me heye, gaza me heye lê tiştê ku dê me dewlemend bike ew ciwanên me ne ku wekî stêrkan dibiriqin û xizmeteke baş wernagirin."

Dubare dibêjim: Em ê ji gelê xwe re xizmetê bikin, em dê ewlehiya gelê xwe biparêzin. Em dê li Kurdistanê yekîti û azadiyê biparêzin. Em YNK ne, em partiya têkoşer û şehîdan in, em partiya qehremanan in, em partiya wan kesan in ku dîktatorî hilweşandiye." **Nerina Azad**

Mezlûm Ebdî: Em dixwazin bi awayekî yasayî bibin beşek ji hêza berevaniya Sûriyê...

Fermendarê Giştî yê HSDê Mezlûm Ebdî hevpeyvînek da weşana "El-Mecla" û li ser aloziyên li Dêrazorê ragihand, rewş aram bûye alozî jî bidawî bûye.

Ebdî herwiha got ku heger krîza Sûriyê bê çareserîkirin, ew wek HSD dixwazin bi awayekî yasayî bibin beşek ji sîstema berevaniyê ya Sûriyê.

Fermendarê HSDê bal kişand ser ku di aloziyên Dêrazorê de tiliya Tehran û Şamê hebûyê û da zanîn, Tirkîye jî bi piştgiriya komên çekdar ên

Sûrî ket ser vî xetê, lê ew her sê welat bi ser neketin û niha rewşa Dêrazorê aram bûye.

Ebdî diyar kir, "Aloziya dawî li 5 gundên rojhilatê Dêrezorê rû da. Lê rewş aram bûye, û em hewl didin ku daxwazên xelkê bi cih binin û pirs-girêkên wan çareser bikin."

Mezlûm Ebdî da zanîn, Rûsyayê komên çekdar ên ku "hewl didin xwe weke eşîran nîşan bidin" bombabaran kir û destnîşan kir, Rûsya bi formula bikaranîna rewşê ji bo operasyonên nû yê Tirkîyê razî nabe.

Herwiha Ebdî di hevpeyvînek de daye xuyakirin, "Amerîka beşdarî operasyonên leşkerî yê li dijî eşîran nebû, ji ber ku di pêvajoya pêkanîna aramiyê de, ji derveyî piştgiriya esmanî, pêwîstiya me bi piştgiriya Amerîka nîne."

Fermendarê HSDê got, ew çûna Şamê ji bo danûstandinan red nake û got: "Lê belê heta niha şert û mercên wê yekê çênebûne û me ti nîşaneke çareseriyê ji Şamê nedîtiye."

Ebdî got: "Me ji Rûsyayê daxwaz kir ku alîkariyê bike, ta ku em bigihin çareseriyê siyasî ku dawî li krîza Sûriyê ya mezin bîne. Em ji Şamê jî dixwazin ku çareseriyê siyasî ya realîst qebûl bike. Lê Şam hîn jî li ser siyaseta xwe ya redkirinê rîj e û her pêşniyarên realîst ên ku krîzê bi dawî bike û bibe alîkar ji bo peydabûna aşî û aramiyê, red dike."

Mezlûm Ebdî eşkere kir: "HSD hêzeke pîşeyî û niştimanî ye, em daxwaz dikin ku ew bibe beşek ji sîstema berevaniyê ya Sûriyê û piştê rol û karê wê bi yasayekê were birêxistin."

Ebdî herwiha tekez kir, her axaftinek li ser hilweşandina HSDê bê kirin, dê ji bo astengkirina her çareseriyê siyasî ya muhtemel be û dê ti cidiyeta diyalogê nîşan nede. **PeyamaKurd**

Mesrûr Barzanî li ser bûyera li Hemdaniyeyê: Em ji bo alîkariyê amade ne

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê li ser bûyera li Hemdaniyeyê peyamek belav kir û ragihand, "Em gelekî xembar bûn û ji bo her cure alîkariyê em amade ne."

Şeva borî, li qezaya Hemdaniyeyê ya parêzgeha Nînowayê ya Îraqê li hولة dawetê şewat derket.

Alîkarê Rêveberê Tenduristiyê yê Nînowayê Dr. Ehmed Duberdanî ji Rûdawê re ragihand ku herî kêm 113 mirî û bi sedan birîndar hene.

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî li ser bûyera şewatê peyamek belav kir û anî ziman:

"Ez xwe şîrikê xema wan dizanim. Xwedê wan bi bihuştê şad bike. Ji birîndaran re şîfayê dixwazim."

Duh bi gihîştina xebera şewatê Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî, Wezareta Tenduristiyê û hemû aliyên pêwendîdar ên Hikûmeta Herêma Kurdistanê erkdar kir ku alîkariya qurbanîyan bikin.

Şahidên bûyerê diyar kir ku di dema dansa bûk û zave de fişekên hewayî hatin pêxistin û agir bi carekê de bi panelan ket. Berpirsan li ser bûyera trajîk dest bi lêkolînan kirine.

Rûdaw

Referandûm guhertineke erênî ya dîrokê ye

Dr. Salar Osman

Referandûma serxwebûna Başûrê Kurdistanê bûyereke mezin bû, bûyereke ku ne tenê ji bo me Kurdan, lêbelê ji bo cîranên me, û ji bo navçeyê û cîhanê jî. Bûyereke ku heya dînya hebe, ne Kurd û ne cîran, ne navçe û ne jî cîvaka navdewletî, gaveke wisa mezin bavêjin. Ji ber wê jî referandûm karekî hişmendiya dîrokî ya kurdan e ku hemû kes li hev kom kiriye.

Em dikarin bi gelek awayan behsa referandûmê, mesele, bûyer û karvedanên wê bikin, bi şertê ku em xwe ji berjewendiyên hizbî dûr bixin, yan jî ji berjewendiyên biçûk, ji ber ku mezinahiya bûyerê û dîtinê biçûk a berjewendiyên me nagihîne têgihîştineke pak, herwiha yekî şaşomaşo dike, nemaze di mijarên mafên mirovan, azadî û demokrasiyê de.

Têgihîştina pak ew e ku kurdan di demeke dîrokî de xwestin ku di dîrokê de guhertineke erênî pêk bînin, lê bi mekanîzmeyeke aştiyane û demokratîk, lê cîhan ne tenê bi slogan û prensîbên xwe ne rast bû, lêbelê Kurd êşandin, lê Kurdan wek hercar ev êş jî deras kirin.

Di tabloya tije serbilindî ya vê bûyera mezin a Herêma Kurdistanê de, di vê guhertina dîrokî ya erênî de, di rêza pêşî ya gelê westayî û maf bînpêkirî de, Serok Mesûd Barzanî heye ku hemû jiyana xwe ji bo azadiya gelê xwe terxan kiriye û cihêkî mezin di dîrokê de girtiye.

kdp.info

Ez û roja referandûmê

Di roja referandûmê de (25.9.2017), bi şahiyê mezin min birek ji dost û hevalên xwe vexwendî mala xwe kirin. Digel wan mamoste Mihemed Îsmail, ku niha sekretêrê P.D.K- Sûriyê ye û me şahî û pîrozkirina referandûmê, di hewşa mala min de, pêk anî. Di wê şahî û pîrozkirinê de min ev gotin got:

(Ev referandûm, berdwamiya referandûma sala 1919a ye. Ew sala ku dewletên hevpeyman, di paş Cenga Cîhanî de xwestin ku di rêka referandûmekê re daxwazên gelê kurd li Bakurê Kurdistanê nas bikin; eger dixwazin bibin dewlet an na? Ji bo vê yekê şandek bi serokatîya Mîr Celadet Bedirxan, Ekrem Beg Cemîl Paşa, Dr.

Kamîran Bedirxan, Hacî Tewfîq (Pîre Merd), digel Mêcer Newêl yê Înglîzî, ji stenbolê şandin Bakurê Kurdistan. Li Melatyayê jî Mîr Xelîl Ramî Bedirxan, waliyê Melatyayê tevî wan bû.. Lê sed mixabin, Mustafa Kemal Paşa razî nebû û ew şanda wan ji hev bela kir.. Roja îro, di baweriya min de, ev referandûma ku serok Barzanî pê

rabûye, berdwamiya referandûma sala 1919a ye..)

Di dawiyê de min ev helbesta bi navê (Strana Referandûma Serxwebûnê) ji wan re xwend:

Bîst û pêncê vê Îlonê
Referandûma serxwebûnê
Erê erê ji bo hebûnê
Bijî bijî serxwebûnê.

Kurdno rabin bilezînin
Nasnameya xwe bibînin
Bi yek dengî bilîfînin
Bijî bijî serxwebûnê.

Bela canê gorbuhîştan
Şad û xweş be li buhîştan
Navbilind bin li Kurdistan
Bijî bijî serxwebûnê.

Şerefxan û Mîr Bedirxan
Nehrî, Pîran û Barzan
Her zindî bin li Kurdistan
Bijî bijî serxwebûnê.

Agrî, Dêrsim û Dokan
Amed, Mehabad û Botan
Ewin daykên niştiman
Bijî bijî serxwebûnê.

Serxwebûn şêrîn û xweş e
Bela here rengê reş e
Gelê Kurd bibe rûgeş e
Bijî bijî serxwebûnê..

Konê Reş

Tirkîye di sûcên organîze de li Ewropayê ket rêza yekem

Li gor rapora Indeksa Sûcên Organîze ya Cîhanî ya 2023; Tirkîye li dinyayê di rêza 14. emîn û li Ewropayê jî di rêza yekemîn de ye.

Rapora Indeksa Sûcên Organîzeyê ya Cîhanî ya Înîsiyatîfa Sûcên Organîzeyê Navnetewî hat weşandin. Indeks çalakîyên sûcên organîze di nava 193 welatên endamên Neteweyên Yekbûyî de dide ber hev. Ji bo lêkolînê, daneyên bi lêkolînkirina weşanên li ser sûcên organîze tên berhevkirin. Pîspor û komên herêmî rastîya wan kontrol dîkin. Dûv re jimareya indexê xuya dike. 1 puana herî kêm û 10 jî puana herî bilind e. Li gor raporê pûana Tirkîyê ya sala 2023an 7,03 pûan e. Ev pûan di sala 2021 de 6,89 bû. Li cîhanê 14, li Ewropayê yekem Di raporê de, pûanên Tirkîyê di sala 2023an de bû 7,03. Bi vê pûanê Tirkîyeya ku di rêza 12. emîn a cîhanê de cîh digirt ket rêza 14. emîn û li Ewropayê bû yekemîn.

Di raporê de hat diyarkirin ku Tirkîye di bazirganîya mirovan de 9 pûan standîye û ev yek ji herêmên herî xirab e. Di bazirganîya çekan, bazirganîya eroînê û komên sûcdar ên mîna mafayê de pûana Tirkîyê

8,5 e. Rastîya ku pûana qaçaqçîya mirovan 8 e, derdixe holê ku ev yek li Tirkîyê çiqas mezin e.

Di raporê de encamên din ên têkildarî Tirkîyê wiha ne:

Bazirganîya mirovan, bi taybet ji bo îstîsmara zayendî û bi darê zorê, li Tirkîyê her ku diçe belav dibe. Digel ku Tirkîye hîna mêvandarîya nifûsek mezin a penaberan dike, bazirganên mirovan ji bêhêziya van civakan sûd werdigirin û jin û zarokan ji bo îstîsmara zayendî neçar dîkin ku bazirganîyê bikin. Zewaca bi darê zorê ya keçên ciwan bi merasîmên olî yê nefermî, wek mekanîzmeyek aborî

ya berxwedêr berbelavtir dibe. Ji bilî şebekeyên sûcdar, aktorên dewletparêz jî di qaçaqçîya mirovan de beşdar dibin an bi kêmanî wan hêsan dîkin. Tirkîye; ji welatên wek Sûriyê û Afganîstanê re welatekî sereke yê derbasbûna Ewropayê ye. Li Tirkîyê hejmarek girîng a komên mafayê hene ku modela sistema mafayê ya kevneşopî dîkin. Hat ragihandin ku ev komên hebûna xwe ya li welêt didomînin, bi hikûmetê û siyasatmedarên din re têkilîyên nêz ava kirine û bi vî rengî li hemberî hêzên înfazê û darazê parastinê dîkin.

rojvakurd.com

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Aa

av

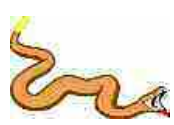
Ev çîye? Ev **a**ve.
Bu nədir? Bu sudur.
Что это? Это вода.
What is it? It is water.

dir**a**n

Ev çîye? Ev dir**a**ne.
Bu nədir? Bu dişdir.
Что это? Это зуб.
What is it? It is a tooth.

a**g**ir

Ev çîye? Ev **a**gire.
Bu nədir? Bu oddur.
Что это? Это огонь..
What is it? It is fire.

ma**r**

Ev çîye? Ev **m**are.
Bu nədir? Bu ilandır.
Что это? Это змея..
What is it? It is a snake.

Bb

bi**z**in

Ev çîye? Ev **b**izine.
Bu nədir? Bu keçidir.
Что это? Это коза.
What is it? It is goat.

ba**l**on

Ev çîye? Ev **b**alone.
Bu nədir? Bu şardır.
Что это? Это шар.
What is it? It is a balon.

ba**c**an

Ev çîye? Ev **b**acane.
Bu nədir? Bu pomidordur.
Что это? Это помидор.
What is it? It is a tomato.

oto**m**obil

Ev çîye? Ev oto**m**obile.
Bu nədir? Bu maşındır.
Что это? Это машина.
What is it? It is a car.

Cc

ta**c**

Ev çîye? Ev ta**c**e.
Bu nədir? Bu tacdır.
Что это? Это корона.
What is it? It is a crown.

Ca**n**î

Ev çîye? Ev Ca**n**îe.
Bu nədir? Bu daydır.
Что это? Это жеребенок.
What is it? It is a horse.

c**ü**cik

Ev çîye# Ev **c**ülike.
Bu nədir? Bu cücədir.
Что это? Это цыплёнок.
What is it? It is a chicken.

fi**n**Ca**n**

Ev çîye# Ev fi**n**Ca**n**e.
Bu nədir? Bu fincandır.
Что это? Это чашка.
What is it? It is a cup

Çç

ç**a**v

Ev çîye? Ev **ç**ave.
Bu nədir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

ç**ê**lek

Ev çîye? Ev **ç**êleke.
Bu nədir? Bu inəkdir.
Что это? Это корова.
What is it? It is cow.

ç**a**ynîk

Ev çîye? Ev **ç**aynîke.
Bu nədir? Bu çaynikdır.
Что это? Это чайник.
What is it? It is a teapol.

ç**a**kûç

Ev çîye? Ev **ç**akûçe.
Bu nədir? Bu çəkicdir.
Что это? Это молоток.
What is it? It is hammer.

Dd

de**f**ter

Ev çîye? Ev **d**eftere.
Bu nədir? Bu dəftərdir.
Что это? Это тетрадь.
What is it? It is a copybook.

da**r**

Ev çîye? Ev **d**are.
Bu nədir? Bu ağacdır.
Что это? Это дерево.
What is it? It is a tree.

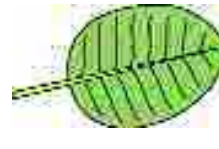
de**s**t

Ev çîye? Ev **d**este.
Bu nədir? Bu əldir.
Что это? Это ладонь.
What is it? It is a hand.

di**l**

Ev çîye? Ev **d**ile.
Bu nədir? Bu ürəkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

Ee

be**l**g

Ev çîye? Ev **b**elge.
Bu nədir? Bu yarpaqdır.
Что это? Это лист.
What is it? It is a leaf.

e**l**ok

Ev çîye? Ev **e**loke.
Bu nədir? Bu hinduşqadır.
Что это? Это индюк.
What is it? It is a turkey.

ke**r**

Ev çîye? Ev **k**ere.
Bu nədir? Bu ulaqdır.
Что это? Это осёл.
What is it? It is a donkey.

ze**b**eş

Ev çîye? Ev **z**ebeşe.
Bu nədir? Bu qarpızdır.
Что это? Это арбуз..
What is it? It is a water melon.

Êê

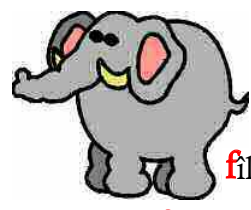
ê**l**eg

Ev çîye? Ev **ê**lege.
Bu nədir? Bu jiletir.
Что это? Это жилет.
What is it? It is a jumper.

h**ê**k

Ev çîye? Ev **h**êke.
Bu nədir? Bu yumurtadır.
Что это? Это яйцо.
What is it? It is an egg.

Ff

fi**l**

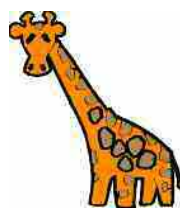
Ev çîye? Ev **f**ile.
Bu nədir? Bu fildir.
Что это? Это слон.
What is it? It is an elefoant.

fi**r**ok

Ev çîye? Ev **f**iroke.
Bu nədir? Bu təyyarədir.
Что это? Это самолёт.
What is it? It is a plane.

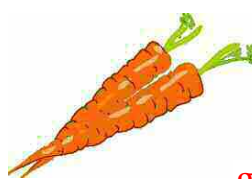
fi**n**d

Ev çîye? Ev **f**inde.
Bu nədir? Bu şamdır.
Что это? Это свеча.
What is it? It is a candle.

ze**r**a**f**e

Ev çîye? Ev ze**r**a**f**eye.
Bu nədir? Bu zürafədir.
Что это? Это жираф.
What is it? It is a giraffe.

Gg

gi**z**êr

Ev çîye? Ev **g**izêre.
Bu nədir? Bu kökdür.
Что это? Это морковь.
What is it? It is a carot.

g**ê**zî

Ev çîye? Ev **g**êziye.
Bu nədir? Bu süpürgədir.
Что это? Это веник.
What is it? It is a braom.

go**r**e

Ev çîye? Ev **g**oreye.
Bu nədir? Bu corabdır.
Что это? Это носки.
What is it? It is a stocking.

gu**h**

Ev çîye? Ev **g**uhe.
Bu nədir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухао..
What is it? It is an ear.

p**ê**

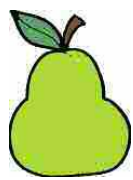
Ev çîye? Ev **p**êye.
Bu nədir? Bu ayaqdır.
Что это? Это пятка.
What is it? It is a heel.

k**ê**r

Ev çîye? Ev **k**êre.
Bu nədir? Bu bıçaqdır.
Что это? Это нож.
What is it? It is a knife.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Hh

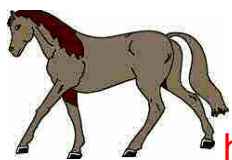
hirmê

hirç

Ev çîye? Ev hirmêye.
Bu nêdir? Bu armuddur.
Что это? Это груша.
What is it? It is a pear.

Ev çîye? Ev hirçe.
Bu nêdir? Bu ayıdır.
Что это? Это медведь.
What is it? It is a bear.

hesp

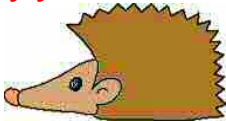
hêştir

Ev çîye? Ev hespe.
Bu nêdir? Bu atdır.
Что это? Это лошадь.
What is it? It is a horse.

Ev çîye? Ev hêştire.
Bu nêdir? Bu dævêdir.
Что это? Это верблюд.
What is it? It is a camel.

Jj

jûjî

roj

Ev çîye? Ev jûjiye.
Bu nêdir? Bu kirpîdir.
Что это? Это ёжик.
What is it? It is a hedgehog.

Ev çîye? Ev roje.
Bu nêdir? Bu günəşdir.
Что это? Это солнце.
What is it? It is the sun.

rojname

kevjal

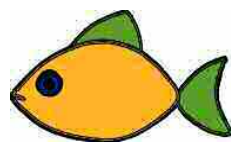
Ev çîye? Ev rojnameye.
Bu nêdir? Bu qəzetdir.
Что это? Это газета.
What is it? It is a newspaper.

Ev çîye? Ev keviale.
Bu nêdir? Bu xəçəngdir.
Что это? Это краб.
What is it? It is a crayfish.

Mm

mûz

masî

Ev çîye? Ev mûze.
Bu nêdir? Bu banandır.
Что это? Это банан.
What is it? It is a banana.

Ev çîye? Ev masîye.
Bu nêdir? Bu balıqdır.
Что это? Это рыба.
What is it? It is fish.

gamêş

meymûn

Ev çîye? Ev gamêşe.
Bu nêdir? Bu camışdır.
Что это? Это буйвол.
What is it? It is a buffalo.

Ev çîye? Ev meymûne.
Bu nêdir? Bu meymundur.
Что это? Это обезьяна.
What is it? It is a monkey.

Li

dil

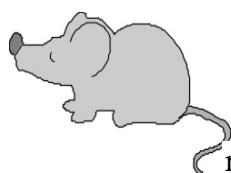
lepik

Ev çîye? Ev dile.
Bu nêdir? Bu ürəkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

Ev çîye? Ev lepîke.
Bu nêdir? Bu əlcəkdir.
Что это? Это перчатки.
What is it? It is gloves.

ling

mişk

Ev çîye? Ev linge.
Bu nêdir? Bu qıçdır.
Что это? Это нога.
What is it? It is a leg.

Ev çîye? Ev mişke.
Bu nêdir? Bu siçandır.
Что это? Это мышь.
What is it? It is a mouse.

Îî

dîk

îsot

Ev çîye? Ev dîke.
Bu nêdir? Bu xoruzdur.
Что это? Это петух.
What is it? It is a cock.

Ev çîye? Ev îsote.
Bu nêdir? Bu bibardır.
Что это? Это перец.
What is it? It is a pepper.

gustîl

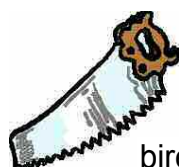

keştî

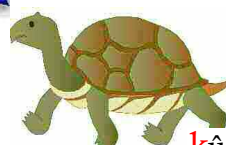
Ev çîye? Ev gustîle.
Bu nêdir? Bu üzükdür.
Что это? Это кольцо.
What is it? It is a ring.

Ev çîye? Ev keştîye.
Bu nêdir? Bu gəmidir.
Что это? Это пароход.
What is it? It is a ship.

Kk

birek

kûsî

Ev çîye? Ev bireke.
Bu nêdir? Bu mişardır.
Что это? Это пила.
What is it? It is a saw.

Ev çîye? Ev kûsiye.
Bu nêdir? Bu bağadır.
Что это? Это черепаха.
What is it? It is a tortoise.

kund

kevçî

Ev çîye? Ev kunde.
Bu nêdir? Bu bayquşdur.
Что это? Это сова.
What is it? It is an owl.

Ev çîye? Ev kevçîye.
Bu nêdir? Bu qaşıqdır.
Что это? Это ложка.
What is it? It is a spoon.

Li

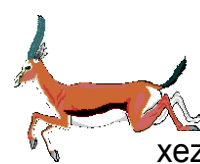
lêv

lîmor

Ev çîye? Ev lêve.
Bu nêdir? Bu dodaqdır.
Что это? Это губы.
What is it? It is a lip.

Ev çîye? Ev lîmone.
Bu nêdir? Bu limondur.
Что это? Это лимон.
What is it? It is a lemon.

xezal

kûlî.

Ev çîye? Ev xezale.
Bu nêdir? Bu seyrandır.
Что это? Это джейран.
What is it? It is a deer.

Ev çîye? Ev kûliye.
Bu nêdir? Bu çeyirtkədir.
Что это? Это саранча.
What is it? It is a grasshopper.

Nn

nan

trên

Ev çîye? Ev nane.
Bu nêdir? Bu çörəkdir.
Что это? Это хлеб.
What is it? It is bread.

Ev çîye? Ev trêne.
Bu nêdir? Bu qatardır.
Что это? Это поезд.
What is it? It is a train.

hûrbivîn

reng

Ev çîye? Ev hûrbivîne.
Bu nêdir? Bu zərrəbindir.
Что это? Это лупа.
What is it? It is a magnifying-glass.

Ev çîye? Ev rene.
Bu nêdir? Bu boyadır.
Что это? Это краска.
What is it? It is a colour.

Oo

ode

otobûs

Ev çîye? Ev Odeye.
Bu nêdir? Bu otaqdır.
Что это? Это комната.
What is it? It is a room.

Ev çîye? Ev Otobûse.
Bu nêdir? Bu avtobusdur.
Что это? Это автобус.
What is it? It is a bus.

sol

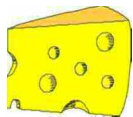
top

Ev çîye? Ev sOle.
Bu nêdir? Bu ayaqqabıdır.
Что это? Это обувь.
What is it? It is a shoe.

Ev çîye? Ev tOpe.
Bu nêdir? Bu topdur.
Что это? Это мяч.
What is it? It is a ball.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Pp

penîr

Ev çîye? Ev penîre.
Bu nədir? Bu pendirdir.
Что это? Это сыр.
What is it? It is a cheese.

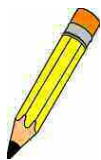
pîvaz

Ev çîye? Ev pîvaze.
Bu nədir? Bu soğandır.
Что это? Это лук.
What is it? It is an onion.

perçemek

Ev çîye? Ev perçemeke.
Bu nədir? Bu yarasadır.
Что это? Это летучая мышь.
What is it? It is a bat.

pênûs

Ev çîye? Ev pênûse.
Bu nədir? Bu qələmdir.
Что это? Это карандаш.
What is it? It is a pencil.

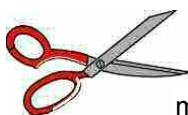

beq

Ev çîye? Ev beqe.
Bu nədir? Bu qurbağadır.
Что это? Это лягушка.
What is it? It is a frog.

Ev çîye? Ev qaze.
Bu nədir? Bu qazdır.
Что это? Это гусь.
What is it? It is a goose.

meqes

Ev çîye? Ev meqese.
Bu nədir? Bu qayçıdır.
Что это? Это ножницы.
What is it? It is a scissors.

portqal

Ev çîye? Ev portqale.
Bu nədir? Bu portağaldır.
Что это? Это апельсин.
What is it? It is an orange.

Rr

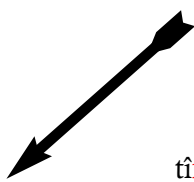
şêr

Ev çîye? Ev şêre.
Bu nədir? Bu şirdir.
Что это? Это лев.
What is it? It is a lion.

kêwrîşk

Ev çîye? Ev kêwrîške.
Bu nədir? Bu dovşandır.
Что это? Это заяц.
What is it? It is a rabbit.

tîr

Ev çîye? Ev tîre.
Bu nədir? Bu oxdur.
Что это? Это стрела.
What is it? It is an arrow.

rovî

Ev çîye? Ev roviye.
Bu nədir? Bu tülküdür.
Что это? Это лиса.
What is it? It is a fox.

Ss

sêv

Ev çîye? Ev sêve.
Bu nədir? Bu almadır.
Что это? Это яблоко.
What is it? It is an apple.

stêrk

Ev çîye? Ev stêrke.
Bu nədir? Bu ulduzdur.
Что это? Это звезды.
What is it? It is a star.

se

Ev çîye? Ev seye.
Bu nədir? Bu itdir.
Что это? Это собака.
What is it? It is a dog.

sêvik

Ev çîye? Ev sêvike.
Bu nədir? Bu kartofdur.
Что это? Это картофель.
What is it? It is a potato.

Şş

şûr

Ev çîye? Ev şûre.
Bu nədir? Bu qılıncdır.
Что это? Это меч.
What is it? It is a sword.

şeh

Ev çîye? Ev şeye.
Bu nədir? Bu daraqdır.
Что это? Это гребешок.
What is it? It is a comb.

şîr

Ev çîye? Ev şîre.
Bu nədir? Bu süddür.
Что это? Это молоко.
What is it? It is a milk.

şûşe

Ev çîye? Ev şûseye.
Bu nədir? Bu şüşədir.
Что это? Это стекло.
What is it? It is a glasses.

Tt

tiîr

Ev çîye? Ev tiriye.
Bu nədir? Bu üzumdür.
Что это? Это виноград.
What is it? It is a grape.

tûtî

Ev çîye? Ev tûtîye.
Bu nədir? Bu tutuquşudur.
Что это? Это попугай.
What is it? It is a parrot.

pirtûk

Ev çîye? Ev pirtûke.
Bu nədir? Bu kitabdır.
Что это? Это книга.
What is it? It is a book.

tîmsal

Ev çîye? Ev tîmsahe.
Bu nədir? Bu timsahdır.
Что это? Это крокодил.
What is it? It is a crocodile.

Uu

utî

Ev çîye? Ev utiye.
Bu nədir? Bu ütüdür.
Что это? Это утюг.
What is it? It is an iron.

guh

Ev çîye? Ev guhe.
Bu nədir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо.
What is it? It is an ear.

Ûû

bilûr

Ev çîye? Ev bilûre.
Bu nədir? Bu tütəkdir.
Что это? Это свирель.
What is it? It is a pipe.

brûsk

Ev çîye? Ev brûske.
Bu nədir? Bu ildırımdır.
Что это? Это молния.
What is it? It is a lightning.

Vv

çav

Ev çîye? Ev çave.
Bu nədir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

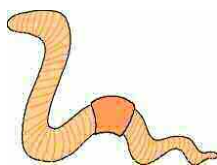
keVo

Ev çîye? Ev keVoke.
Bu nədir? Bu göyərçindir.
Что это? Это голубь.
What is it? It is a pigeon.

gul

Ev çîye? Ev gule.
Bu nədir? Bu güldür.
Что это? Это цветы.
What is it? It is a flower.

kurm

Ev çîye? Ev kurme.
Bu nədir? Bu qurddur.
Что это? Это червяк.
What is it? It is a worm.

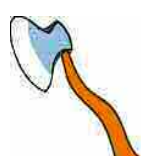
çûk

Ev çîye? Ev çûke.
Bu nədir? Bu quşdur.
Что это? Это птица.
What is it? It is a sparrow.

dûpişk

Ev çîye? Ev dûpiške.
Bu nədir? Bu əqrəbdır.
Что это? Это скорпион.
What is it? It is a scorpion.

biVir

Ev çîye? Ev biVire.
Bu nədir? Bu baltadır.
Что это? Это топор.
What is it? It is an axe.

berçaVik

Ev çîye? Ev berçaVike.
Bu nədir? Bu eynəkdir.
Что это? Это очки.
What is it? It is glasses.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Ww

werdek

wêne

Ev çîye? Ev werdeke.
Bu nêdir? Bu ökdêkdir.
Что это? Это утка
What is it? It is a duck.

Ev çîye? Ev wêneye.
Bu nêdir? Bu şekildir.
Что это? Это картина
What is it? It is a map.

ew r

kew

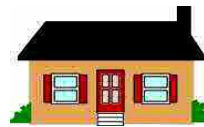
Ev çîye? Ev ewre.
Bu nêdir? Bu buluddir.
Что это? Это туча.
What is it? It is a cloud.

Ev çîye? Ev kewe.
Bu nêdir? Bu kéklikdir.
Что это? Это цесарка
What is it? It is a partridge.

Xx

xalxalok

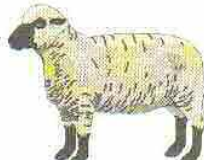
xanî

Ev çîye? Ev xalxaloke.
Bu nêdir? Bu arabüzendir.
Что это?
Это божья коровка.
What is it? It is a lady-bird.

Ev çîye? Ev xaniye.
Bu nêdir? Bu evdir.
Что это? Это дом.
What is it? It is a home.

xaç

berx

Ev çîye? Ev xaç e.
Bu nêdir? Bu xaçdır.
Что это? Это крест.
What is it? It is a cross.

Ev çîye? Ev berxe.
Bu nêdir? Bu quzudur.
Что это? Это баран.
What is it? It is a sheep.

Yy

xîyar

heyve

Ev çîye? Ev xîyare.
Bu nêdir? Bu xiyardır.
Что это? Это огурец.
What is it?
It is a cucumber.

Ev çîye? Ev heyve.
Bu nêdir? Bu aydır.
Что это? Это луна.
What is it? It is a moon.

1

yek

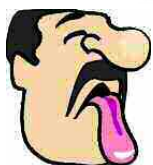

çiya

Ev çîye? Ev yeke.
Bu nêdir? Bu birdir.
Что это? Это единица.
What is it? It is a one.

Ev çîye? Ev çiyaye.
Bu nêdir? Bu dağdır.
Что это? Это горы.
What is it? It is a mountain.

Zz

ziman

zengil

Ev çîye? Ev zimane.
Bu nêdir? Bu dildir.
Что это? Это язык.
What is it? It is a tongue.

Ev çîye? Ev zengile.
Bu nêdir? Bu zengdir.
Что это? Это звонок.
What is it? It is a bell.

zerik

derzi

Ev çîye? Ev zerike.
Bu nêdir? Bu vedrêdir.
Что это? Это ведро.
What is it? It is a bucket.

Ev çîye? Ev derziye.
Bu nêdir? Bu iynêdir.
Что это? Это игла.
What is it? It is a needle.

ALFABÊ

KURDÎ

Azerî

N b/s	ya bi tîpên latinî	ya bi tîpên kirîlî	Latinî	
1	Aa	Aa	Aa	Artêş, armanc, av, agir, azadî, adar, azerî, aram, artêş,
2	Bb	Бб	Bb	Bazîd, beran, berf, Baran, ba, bahoz, berbang, bedew, berx
3	Cc	Цц	Cc	Cûdî, cêr, ceş, Decle, Cefer, Cemîl, cêv, Cello,
4	Çç	Чч	Çç	Çekdar, çem, çar, çepik, çav, çeleng, çil,
5	Dd	Дд	Dd	Dayîk, dewr, dar, dest, Dara, dû, deh, defter, don, dîwar, dinê
6	Êê	Ее	Ee	Êlnûr, êvar, êzing, êş, êlek, Êldar,
7	Ee	Яя	Əə	Enî, ewr, erê, Ewreman, Elî, elek, Elegez, Erzurum,
8	Ff	Фф	Ff	Ferat, frtone, Fariz, fîl, fûtbol, Ferman, Firat, Fatma
9	Gg	Гг	Gg	Gerîlla, Gebar, genim, gellî, germ, golig, gore, goh
10	Hh	Нн	Hh	Hewlêr, havîn, hirç hêsir, hewar, havîn, hurmê, hesp
11	Îî	Ии	Ii	Îsal, îmî, bîr, pîr, sîr, Îdrîs, Îsa, îcar, valî, Îbrahîm, Îran
12	Ii	Ьь	Iı	Kirin, birin, fîrîn, kirîn, Miraz, mirin, minminîk,
13	Jj	Жж	Jj	Jîyan, jûjî, Nûjîn, jor, jêr, jehr, jale, jajik, Janna,
14	Kk	Кк	Kk	Kurdistan, karker, kevan, Kemal, Kerkuk, Kerem, kelem
15	Ll	Лл	Ll	Lûr, legleg, gul, bilbil, dil, Laliş, Lêyla, lazim, lempe, limon
16	Mm	Мм	Mm	Mîdîa, merd, mêr, mêvan, masî, meş, Misir,
17	Nn	Нн	Nn	Nan, nêrî, nig, Nîva, nevî, ner, nav, nas, hinar, Hesên,
18	Oo	Оо	Oo	Osê, Oskan, dor, sor, Oric, ode, orxan, Oslo, Duhok
19	Pp	Пп	Pp	Par, piling, pîr, pola, pis, Paşa, Perîşan, pitî, petek, perçe
20	Qq	Qq	-	Quling, qawe, qîr, qelem, qaîş, qat, qeysî, Qasim, qesir, qend
21	Rr	Рр	Rr	Ro, Rostem, zer, ber, gerîlla, reş, ru, rast, ram, aram, zirav
22	Ss	Сс	Ss	Serok, Sîpan, Sencar, sêv, sor, sût, serî, saz, serbaz, Sefer, sê
23	Şş	Шш	Şş	Şoreş, şev, şe, şene, şêr, şûr, şapik, şalik, şîrîn, sekir, şewağ
24	Tt	Тт	Tt	Tîr, tîrêj, tam, tas, tî, tendûr, Temam, temaşe, tifing, top,
25	Ûû	Уу	Uu	Kûr û dûr, pênuş, hûr, şûr, nûr, bûyîn, çûyîn, bûyar
26	Uu	Юю	Üü	Gul, sur, dudu, guh, buhur, kurd, Kurdistan, guhdar, nuh
27	Vv	Вв	Vv	Vala, vrvêşî, vira, vîalî, av, valî, vajî, Vagîf, Van, vala, eva
28	Ww	Ww	-	War, welat, Wecîh, weşandin, Xwedê, Wezîr, Wekîl, walî
29	Xx	Xx	Xx	Xiyal, xewn, xanî, xurtî, Xelîl, xalo, xatî, Xalid, xaç, xêr, xas
30	Yy	Йй	Yy	Yasin, Yusif, Yagub, Yasemen, yeqîn, Yehya, yarmarka
31	Zz	Зз	Zz	Zozan, zer, zêr, zor, zengil, zend, zîv, zelal, Zîver, zêytûn

Швеция впервые за 10 лет депортировала граждан Ирака

Шведские власти принудительно выслали 26 граждан Ирака. Об этом сообщают местные СМИ со ссылкой на источники в правительстве. Отмечается, что самолет с депортируемыми уже вылетел в Багдад. Также на борту воздушного судна присутствуют представители правоохранительных органов северной страны. "Это первый случай принудительной депортации из Швеции в Ирак с 2012 года", - подчеркивают СМИ. Однако адвокат, представляющий интересы некоторых высланных граждан Ирака, настаивает на том, что теперь власти обеих стран должны объяснить, что именно стоит за принудительными депортациями.

Ранее Багдад отказывался принимать выслаемых из Стокгольма людей.

Напомним, 28 июня, в первый день праздника Курбан-байрам, полиция Швеции разрешила протестную акцию с сожжением Корана у главной мечети в Стокгольме. Так, мигрант - предположительно, выходец из Ирака - вырвал страницы из Корана, вытер ими обувь, затем положил в книгу бекон и поджег ее. Ирак потребовал от властей Швеции выдачи иммигранта, совершившего акцию, для проведения суда над ним, при этом 29 июня десятки иракцев собрались на акцию протеста возле посольства страны в Багдаде.

Произошедшую акцию осудили Алжир, Афганистан, Египет, Индонезия, Ливан, Сирия, Турция, Узбекистан, а также генеральный секретарь Лиги арабских государств (ЛАГ) Ахмед Абуль Гейт и генеральный секретарь Совета сотрудничества арабских государств Персидского залива (ССАГПЗ) Джасем аль-Будайве. Министерства иностранных дел Иордании и ОАЭ также вызвали послов Швеции для вручения им ноты протеста.

kurdistan.ru

Hazırladı İsmayıl TAHİR

МИД Ирака: Багдад интересуется помощью РФ в ремонте вооружений, но мешают санкции

Ирак заинтересован в содействии со стороны России в ремонте старых вооружений, однако этому мешают западные санкции. Об этом

заявил в четверг, 21 сентября, глава иракского МИДа Фуад Хусейн на полях недели высокого уровня Генеральной Ассамблеи ООН.

Он отметил, что в настоящее время Багдад фактически не сотрудничает с Москвой в военной сфере, но раньше иракская армия в основном была вооружена российским оружием.

"Поэтому периодически нам нужно ремонтировать это вооружение. И нам необходим определенный опыт, однако из-за санкций мы не можем этого делать", — сказал министр иностранных дел Ирака в комментарии "РИА Новости".

Хусейн уточнил, что Тегеран из-за санкций Запада не может оплачивать работу российских специалистов, которые могли бы консультировать Вооруженные силы страны по вопросам ремонта вооружения.

Глава иракского МИДа также сообщил, что премьер-министр Ирака Мухаммед Шиа Ас-Судани намерен до конца года посетить Москву.

В начале февраля министр иностранных дел России Сергей Лавров посетил Ирак с двухдневным визитом. В Багдаде Лавров встретился с президентом страны Абдель Латифом Рашидом, премьер-министром страны Ас-Судани, а также с председателем парламента Мухаммедом Хальбуси и со своим иракским коллегой Фуадом Хусейном. Стороны обсуждали вопросы двусторонних отношений в сфере экономики, а также международной и региональной проблематики.

По итогам визита глава МИД РФ сообщил, что Москва и Багдад планируют перейти на оплату поставок нефти в валютах "надежных стран" и таким образом уйти от доллара в двусторонних экономических отношениях. **kurdistan.ru**

Судани: Международная коалиция для победы над ИГ в Ираке больше не нужна

25 сентября премьер-министр Ирака Мухаммед ас-Судани в интервью газете "The National" заявил, что Международная коалиция, сформированная для победы над террористической группировкой "Исламское государство" (ИГ, ИГИЛ), "больше не нужна". "На сегодняшний день ИГИЛ не представляет значительной угрозы иракскому

государству, и Международная коалиция, которая была сформирована для победы над ИГИЛ, больше не нужна", — говорится в заявлении, опубликованном сегодня пресс-службой Судани.

В интервью новостному каналу "Bloomberg" в Нью-Йорке на прошлой неделе иракский премьер также подчеркнул, что Ирак больше не нуждается в иностранных боевых силах, дислоцированных в стране: "Наша официальная позиция ясна: Ирак не требует какого-либо иностранного военного присутствия или боевых сил внутри страны. У нас есть дееспособные службы безопасности, отвечающие за поддержание безопасности внутри страны".

"Исламское государство" сохраняет рассредоточенное присутствие в Ираке, его члены продолжают прятаться в болотах, пещерах и отдаленных сельских районах. Они особенно активны на спорных курдских территориях, таких как Киркук, где пользуются пробелом в безопасности, который возник, когда проиранские ополченцы "Хашд аль-Шааби" захватили провинцию в 2017 году, вытеснив от туда курдские силы пешмерга.

Уходящий генеральный консул Великобритании наносит прощальные визиты в Курдистане

25 сентября курдский лидер Масуд Барзани, президент "Демократической партии Курдистана" (ДПК) принял уходящего генерального консула Великобритании в Эрбиле Розы Кейв, чтобы обсудить последние политические события в стране.

В ходе встречи стороны подчеркнули важность дружественных отношений между Курдистаном и Соединенным Королевством. Об этом сообщил штаб Барзани.

Розы Кейв завершает свои обязанности генерального консула в

Эрбиле и сегодня попрощалась с курдским лидером, который пожелал ей дальнейших успехов в ее будущих должностях.

Розы Кейв также встретила с премьер-министром Курдистана

Масруром Барзани. В разговоре с ним она также заявила о прочной дружбе между Курдистаном и Соединенным Королевством.

"Сегодня я прощаюсь с Розы Кейв, покидающей свой пост генерального консула Великобритании

в Курдистане", — сказано в заявлении, которое курдский премьер разместил в Facebook. "Мы подтвердили давнюю дружбу между Курдистаном и Соединенным Королевством, и я поблагодарил г-жу Кейв за ее работу по дальнейшему укреплению наших двусторонних отношений".

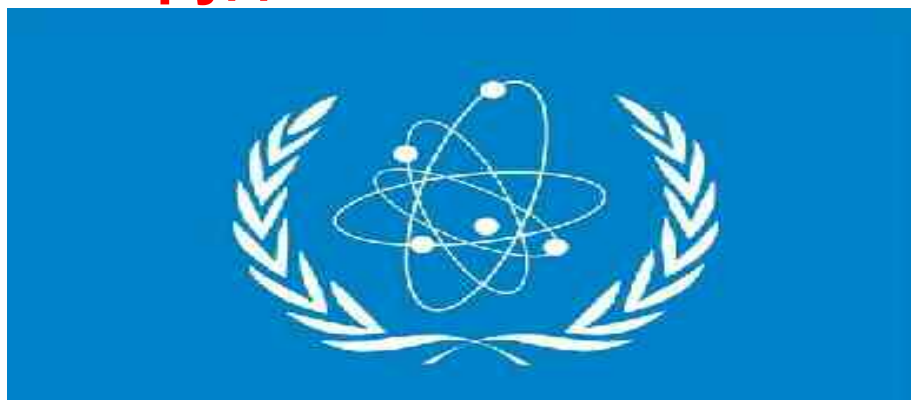
Генеральный консул Кейв "поблагодарила учреждения КРГ [Регионального правительства Курдистана] за содействие и координацию с консульством Великобритании и его проектами в Курдистане".

Будучи ключевым членом возглавляемой США коалиции, Великобритания оказывает военную и консультативную помощь силам пешмерга с 2014 года, когда "Исламское государство" (ИГ) атаковало Ирак и курдский регион. **kurdistan.ru**

В Иране считают, что отзыв некоторых инспекторов не скажется на сотрудничестве с МАГАТЭ

Свыше 120 наблюдателей Международного агентства по атомной энергии (МАГАТЭ) на данный момент работают в Иране, поэтому отзыв аккредитации у некоторых из них не будет означать сокращения сотрудничества исламской республики с агентством. С таким заявлением выступил глава Организации по атомной энергии Ирана (ОАЭИ) Мохаммад Эслами в интервью катарскому телеканалу Al Jazeera.

"На настоящий момент Иран принимает на своих объектах более 120 инспекторов МАГАТЭ, и мы имеем полное право отказать в работе части из них. Мы пристально следим за их деятельностью и можем как одобрить, так и отвергнуть чью-то кандидатуру. Поэтому то, что Иран отозвал аккредитацию у некоторых из наблюдателей, не означает, что мы не готовы сотрудничать с агентством — напротив, наше взаимодействие

носит непрерывный характер", — подчеркнул Эслами в кулуарах 67-й ежегодной сессии Генеральной конференции МАГАТЭ.

"Иранские ядерные объекты подвергается самым серьезным проверкам. Несмотря на то, что наши атомные предприятия составляют всего 2% ядерных объектов по всему миру, именно на иранские объекты приходится 25% всех инспекций МАГАТЭ. Таким образом, нас проверяют в 10 раз тщательнее, что, мне

кажется, неразумно", — заявил глава ОАЭИ.

17 сентября генеральный директор МАГАТЭ Рафаэль Гросси сообщил, что Иран проинформировал организацию о решении отозвать аккредитацию у нескольких инспекторов, осуществляющих проверку на объектах по обогащению урана. Их точное число он тогда не назвал. Гросси отметил, что этот шаг сильно сократит возможности агентства по осуществлению проверок в стране. **kurdistan.ru**

Службы безопасности Ирака задержали командира ИГ на северо-востоке страны

Службы безопасности Ирака задержали высокопоставленного командира группировки "Исламское государство" (ИГ, запрещена в РФ) в результате антитеррористической операции в провинции Киркук. Об этом иракское ведомство сообщило на своей странице в социальной сети "X" (ранее Twitter).

"Благодаря тщательной разведывательной работе и постоянному контролю сотрудники контртеррористической службы совместно с оперативным отделом курдского формирования <...> осуществили задержание командира террористической группировки Абу Бахари в провин-

ции Киркук", — говорится в заявлении.

По данным ведомства, Бахари возглавлял так называемый "иностраный" батальон при группировке ИГ.

В сообщении также отмечено, что операция проводилась по указанию премьер-министра страны Мухамме-

Румыния стремится расширить связи с Курдистаном

Высокопоставленная делегация Сената Румынии 28 сентября посетила курдского лидера Масуда Барзани, президента "Демократической партии Курдистана" (ДПК), выразив готовность своей страны развивать связи с Курди-

станом в различных секторах.

Делегацию возглавил председатель сенатского комитета по внешней политике Титус Корлэцян. В состав делегации вошли румынские сенаторы, посол Румынии в Ираке, глава консульства

Румынии в Эрбиле и другие дипломаты.

В ходе встречи основное внимание уделялось расширению сотрудничества между Бухарестом и Эрбилем в различных секторах, включая культуру, экономику, инвестиции и частный сектор. Барзани выразил признательность за поддержку Румынией сил пешмерга Курдистана в их борьбе с терроризмом.

Говоря о продолжающейся глобальной угрозе терроризма, Барзани подчеркнул необходимость устойчивых коалиционных и международных усилий по ее искоренению.

Согласно заявлению штаб-квартиры Барзани, дискуссии также охватили политический ландшафт в Ираке и в регионе в целом.

kurdistan.ru

В Эрбиле зарегистрировано более 200 случаев холеры

Генеральный директор управления общественного здравоохранения города Эрбиль Дилован Мохаммед 21 сентября на пресс-конференции объявил о регистрации как минимум 221 случая заболевания холерой в столице Иракского Курдистана.

Чиновник заявил, что его ведомство тесно сотрудничает с другими правительственными организациями в целях усиления мер по сдерживанию распространения болезни. Об этом сообщает телеканал "Kurdistan24".

Генеральный директорат водных ресурсов города Эрбиль проведет встречу с губернатором Эрбиля Омедом Хошнавом, чтобы обсудить проблему распространения холеры. В начале сентября министр здравоохранения Регионального правительства Курдистана (КРГ) на пресс-конференции в Сулеймании сообщил, что в местных клиниках зафиксировано 117 подтвержденных случаев холеры.

kurdistan.ru

Курдистан отмечает дату исторического референдума о независимости

Сегодня исполняется шестая годовщина исторического референдума о независимости Иракского Курдистана, шага, который курды рассматривают как веху в современной истории курдской борьбы за свободу. Шесть лет спустя политическая ситуация в регионе претерпела серьезные изменения, но что именно произошло тогда?

7 июня 2017 года большинство политических партий Курдистана собрались, чтобы учредить Высший совет референдума, а позже объявили 25 сентября днем голосования. Эти усилия возглавил тогдашний президент Курдистана Масуд Барзани. Все они согласились, что пришло время народу Курдистана определить свою судьбу: оставаться с Ираком или идти к государственности.

Это было настолько весомое решение, что международное сообщество, соседние государства и многие политические лидеры в Багдаде не верили, что курды пойдут на это. Они с самого начала и еще за несколько часов до дня референдума уговаривали курдских политических лидеров отложить голосование, утверждая, что время для референдума было выбрано "неправильно".

Но Эрбиль был полон решимости добиться проведения референдума, заявляя, что политическое сосуществование с Ираком больше невозможно, поскольку иракское правительство к тому времени нарушило 55 статей конституции страны, в основном те, которые касались прав народа Курдистана.

"Если мы не можем быть хорошими политическими партнерами, тогда давайте будем хорошими соседями", — неоднократно говорил Барзани, указывая на добрую волю, стоящую за референдумом, и подразумевая, что Эрбиль стремится не к войне, а к мирному разводу.

Напряженность между Эрбилем и Багдадом, по сути, начала обостряться в 2014 году, когда тогдашний премьер-министр Ирака Нури аль-Малики сократил долю Курдистана в федеральном бюджете Ирака. Давление продолжалось на протяжении всей дорогостоящей войны против "Исламского государства" (ИГ), в

которой силы пешмерга Курдистана играли решающую роль наряду с силами Международной коалиции

отвлечь усилия, направленные на победу над ИГ". Однако курды не посчитали ни один из вариантов

под руководством США. То, как мир восхищался доблестью сил пешмерга в этой войне, давало курдам надежду на то, что страны мира поддержат их и в стремлении отстаивать свои права.

В период с июня по сентябрь 2017 года поток дипломатических делегаций в Эрбиль резко увеличился. Президент Барзани и глава Совета безопасности Курдистана Масрур Барзани почти ежедневно принимали несколько делегаций из США, ЕС, стран Персидского залива и Багдада. Но никто из них не мог предложить курдам реальную альтернативу референдуму.

Масштабные митинги прошли по всему Курдистану. Курды в диаспоре также сыграли важную роль, организовав митинги в ЕС и США, привлекая внимание общественности к этому вопросу и призывая к независимости.

Соседние государства, в частности Иран и Турция, также были глубоко обеспокоены. В первую очередь их беспокоил тот факт, что миллионы курдов проживают на их территориях, и наличие независимого Курдистана на их границах может побудить их курдское население также потребовать свободы.

США попытались предложить несколько вариантов, чтобы отговорить Курдистан от референдума, который, как утверждалось, "может

достаточно реалистичным, и способным гарантировать права народа Курдистана.

"Референдум будет проведен в срок без каких-либо переносов", — отреагировало на давление руководство Курдистана.

Народ Курдистана был очень взволнован голосованием за независимость, многие стояли в очереди возле избирательных участков в ночь перед 25 сентября.

В день референдума миру было доказано, что никакое внешнее давление не может быть успешным, если есть единство внутри. Всего на избирательные участки пришло и проголосовало 3 305 925 человек (явка 72,16%). 92,73% из них проголосовали за независимость.

Видя твердую решимость курдов, соседние государства и Багдад объединились, чтобы усилить давление на Курдистан. Они сосредоточили свои армии на пограничной полосе Курдистана и провели военные маневры. За этим последовал запрет на полеты в аэропортах Эрбиля и Сулеймании, а также блокада Ираном пограничных переходов.

Что, по-видимому, привело региональные державы и иракское правительство к еще большей обеспокоенности, так это тот факт, что референдум о независимости проводился также в курдских районах, находящихся за пределами юрисдикции

Регионального правительства Курдистана (КРГ), особенно в богатом нефтью Киркуке, который в массовом порядке приветствовал референдум.

Это привело к широкомасштабной военной операции иракской армии и поддерживаемых Ираном ополченцев "Хашд аш-Шааби" против позиций пешмерга в Киркуке и на других спорных территориях. Силы пешмерга были готовы отразить нападение, но фракция курдской партии "Патриотический союз Курдистана" (ПСК), действовавшая, как стало известно позже, на основе соглашения с Багдадом и Тегераном, вызвала обрушение линии обороны. Ведущие члены ПСК позже подтвердили, что фракция, возглавляемая Лахуром Джанги и Бафелем Талабани, предала пешмерга.

Тем не менее, возле Эрбиля курдские силы одержали крупную победу над атаковавшими ополченцами "Хашд аль-Шааби", которые были оснащены поставленными США для борьбы с ИГ танками "Абрамс" и другим современным вооружением. Шиитские ополченцы потерпели поражение в районе Прде, и между двумя сторонами была проведена разграничивающая линия.

Спустя шесть лет после референдума о независимости почти невозможно отрицать, что этот шаг был настолько важным и доказал всему миру, что курды являются ключевыми игроками в регионе. Они столкнулись с проблемами после референдума, но никогда не сожалели о своем голосовании за самоопределение.

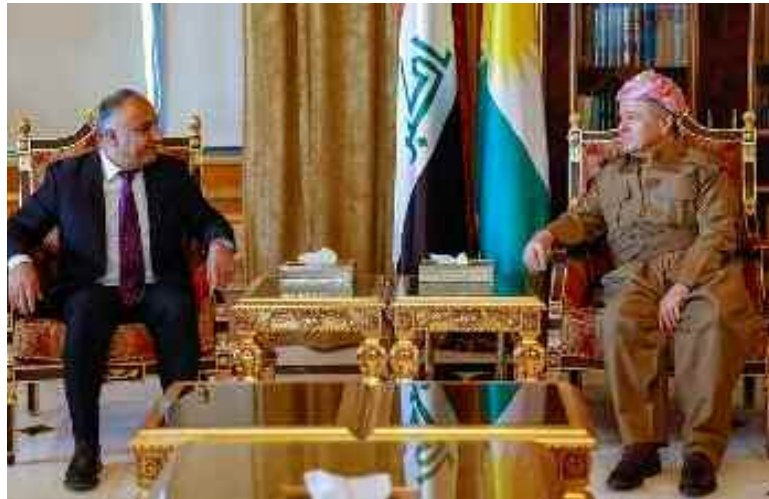
В более позднем интервью "Аль-Джазире" Масуд Барзани сказал, что некоторые люди теперь могут думать, что референдум был ошибкой, "но я и три миллиона других людей в Курдистане убеждены, что это было знаковое, юридическое и конституционное решение, и это было естественное право народа Курдистана. Сейчас я готов провести еще один референдум и спросить, сожалеют ли люди о том, за что они проголосовали на референдуме 25 сентября".

kurdistan.ru

ДИПЛОМАТ

№ 36 (548) 24 - 30 сентябрь 2023-год ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

Президент ДПК и представители ассирийской партии обсудили важность принципов мирного сосуществования

Курдский лидер Масуд Барзани, президент "Демократической партии Курдистана" (ДПК), в четверг, 28 сентября, принял делегацию "Ассирий-

ского демократического движения" Ирака, чтобы подчеркнуть растущую необходимость углубления принципов мирного сосуществования общин

всех этнических и религиозных групп в стране.

В ходе встречи стороны обсудили последние политические события в Ираке и Курдистане, а также подчеркнули необходимость укрепления принципов и ценностей стабильности, социальной сплоченности и мирного сосуществования всех общин в стране.

"Ассирийское демократическое движение", известная христианская политическая партия Ирака, представляет ассирийскую общину и присутствует в иракском парламенте. Ее основная повестка вращается вокруг продвижения равных прав граждан без какой-либо формы дискриминации. **kurdistan.ru**

Международная коалиция возобновляет призыв положить конец насилию в Дейр-эз-Зоре

Возглавляемая США Международная коалиция по борьбе с "Исламским государством" (ИГ, ИГИЛ, ДАИШ) подтвердила свою поддержку региональным партнерским силам и возглавляемым курдами "Сирийским демократическим силам" (СДС), призывая местных лидеров в Дейр-эз-Зоре "сопротивляться" насилию в этом районе.

"Дестабилизация региона, вызванная недавним насилием, привела к трагическим и ненужным человеческим жертвам. Крайне важно, чтобы все местные лидеры сопротивлялись влиянию злонамеренных субъектов, которые обещают много наград, но принесут только страдания народам региона", - заявили в Объединенной оперативной группе специальных операций. "Это влечет за собой ужасные последствия и допускает лишь ситуацию, которую никто не приветствует — возрождение нашего общего врага — ДАИШ".

В заявлении также сказано, что Международная коалиция поддерживает партнерские силы, консультируя, помогая и обеспечивая проведение операций против "Исламского государства" для поддержания

безопасности и стабильности. Коалиция, партнерские силы и СДС привержены обеспечению безопасности людей, не позволяя террористическим группам иметь свободу действовать в регионе.

Заявление последовало после возобновления столкновений между СДС и поддерживаемыми сирийским правительством войсками в Дейр-эз-Зоре, в результате чего 25 человек погибли и более 40 получили ранения.

Развитие событий произошло во вторник, 26 сентября, когда СДС восстановили контроль над городом Тибан, расположенным напротив Аль-Маядина на западном берегу реки Евфрат, в результате стратегической передислока-

ции СДС.

25 сентября местные повстанцы атаковали военные позиции и контрольно-пропускные пункты в Тибане, Гаваях Тибане и Аль-Тайане, расположенных в сельской местности Дейр-эз-Зора. Сообщается, что нападавшие проникли на территории, удерживаемые СДС, из регионов, контролируемых сирийским режимом в Дейр-эз-Зоре.

Корни этого конфликта уходят в конец августа, когда в Дейр-эз-Зоре вспыхнули интенсивные столкновения между СДС и боевиками арабских племен. Напряженность обострилась после ареста и увольнения СДС Абу Хавлы, главы Военного совета Дейр-эз-Зора. **kurdistan.ru**

Евросоюз обещал приложить усилия, чтобы у Ирана не было ядерного оружия

Евросоюз продолжит деятельность, направленную на то, чтобы Иран не получил ядерное оружие. Об этом заявила государственный секретарь по иностранным и глобальным делам МИД Испании Анхелес Морено Бау на 67-й ежегодной сессии Генеральной конференции Международного агентства по атомной энергии (МАГАТЭ). Она выступала от имени Евросоюза, поскольку

страна в этом году председательствует в Совете ЕС.

"В качестве ключевого приоритета безопасности ЕС продолжит дипломатические и политические усилия, чтобы гарантировать, что Иран не получит ядерное оружие", — приводит ТАСС слова Бау.

Евросоюз сожалеет, что Тегеран "не предпринял необходимых мер, чтобы вернуться к выполнению своих обязательств, связанных с ядерной программой по Совместному всеобъемлющему плану действий (СВПД)".

Постоянная "пятерка" совбеза ООН и Германия подписали СВПД с Ираном в 2015 году в целях преодоления кризиса вокруг его ядерных разработок. Документ предусматривал постепенную отмену санкций в обмен на обязательства Тегерана ограничить ядерную деятельность. 10 ноября 2022 года генеральный директор Международного агентства по атомной энергии Рафаэль Гросси сообщил, что очередной раунд переговоров с представителями исламской республики завершился в Вене без какого-либо результата. В марте этого года Иран "на высоком уровне" заверил международное агентство по атомной энергии в своей готовности урегулировать нерешенные проблемы. Гендиректор МАГАТЭ заявлял, что переговоры с Ираном продолжаются по двум важным вопросам, включая научный сектор, и на этот процесс возлагаются "большие надежды". **kurdistan.ru**

Багдад расширяет возможности взаимодействия с Ираном для укрепления связей

Федеральное правительство Ирака намерено запустить железнодорожное сообщение с соседним Ираном в ближайшие 18 месяцев, чтобы упростить транспортировку миллионов паломников, которые ежегодно посещают шиитские мусульманские святыни в Ираке. "Мы должны увидеть, как поезда начнут двигаться примерно через 18 месяцев, потому что это небольшое расстояние", — сообщил агентству "Reuters" 26 сентября советник по транспорту премьер-министра Ирака Нассер аль-Асади. Железная дорога протяженностью около 30 километров должна соединить южный иракский город Басра с иранским пограничным городом Шаламджа. Ожидается, что железная дорога будет способствовать более тесному сообщению между двумя странами.

Ежегодно около 20 миллионов мусульман-шиитов посещают город Кербела в Ираке во время паломничества "Арбаин", которое является торжественным празднованием мученической смерти имама Хусейна, внука пророка Мухаммеда. Большинство паломников из Ирана используют воздушные и сухопутные границы, чтобы добраться до Ирака. Во время сезона паломничества в этом году в Ираке произошло несколько дорожно-транспортных происшествий со смертельным исходом. **kurdistan.ru**

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:

TAHİR SÜLEYMAN

İMTİYAZ Ü SERNİVİSAR:

TAHİR SİLƏMAN

УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

TAXİR СУЛЕЙМАН

Tel: +994 50 352-33-18

Baş redaktorun müavini:

Tariyel Cəlil

Xüsusi müxbir:

Nofəl Ədalət

Региональный корреспондент:

Усуб Тейфур

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri Az1040, küçə S.Mehmandarov ev 25, mənzil 17

Navnisan: Bakı Az1040, soqaq S.Mêhmandarov xani 25, mal-17

Адрес: Баку Az1040, улица С.Мехмандаров дом 25, кв.-17

Qəzet "Diplomat" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnilib və "Mətbuat" mətbəəsində çap olunmuşdur. e-mail: hewler@mail.ru

Şəhadətnamə: NƏŞ 005004966

BUSB-un Sabunçu rayon filialı

VÖEN 1800061582

H/h 438010000

Sifariş: 1500